

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК



18. III 1988. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА L • 400 ДИН. • БРОЈ 1890

НОВА ГЕНЕРАЦИЈА РОБОТА

НОВИНАРСКА БЕЛЕЖНИЦА – ПОКЛОН УЗ ОВАЈ БРОЈ

ОД ИДУЋЕ
НЕДЕЉЕ УЗ
СВАКИ БРОЈ
ПОКЛАЊАМО
ЈЕДАН ОД
ПРВИХ ПОСЛЕРАТНИХ
ЗАБАВНИКА. И
ТАКО
ДВАДЕСЕТДВА
ПУТА





СНЕГ У САХАРИ

КОЈИ ЈЕ ПАДАО 6. ЈАНУАРА 1913. ГОДИНЕ, БИО ЈЕ ВИСОК 10 ЦЕНТИ-МЕТАРА ИТО У НАЈСУВЛИЈИМ ОБ-ЛАСТИМА ОВЕ ПУСТИЊЕ - ГАРГАФУ И СЕРИР БЕНАФЕНУ. ТОКОМ 3000 ГОДИНА ТО СУ БИЛЕ ЈЕДИНЕ СНЕЖ-НЕ ПАДАВИНЕ У ТИМ КРАЈЕВИМА.



ПЛАВИ КИТ

ИМА ТАКО ВЕЛИКЕ ЧЕЉУСТИ ДА У њИХ МОЖЕ ДА СТАНЕ НЕКО-ЛИКО ЉУДИ.



Сесијаре

КЕТИ ЏЕКСОН (76) И ЕСТЕР КОТОН (56)

ЖИВЕЛЕ СУ ДЕСЕТ ГОДИ-НА У РОЗЕНБУРГУ (ОРЕ-ГОН, САД), ГРАДИНУ СА 14.000 СТАНОВНИКА, А УОПШТЕ НИСУ ЗНАЛЕ ДА СУ РОД.



ШКОТЛАНЂАНИН Вилијам ГОРДОН СТЕБЛИС

(1840-1910)

У ПЕРИОДУ ОД 40 ГОДИНА ПИСАО ЈЕ ПО ТРИ КЊИГЕ ГОДИШЊЕ.



Хенри Карехо

ИЗ АСТОРИЈЕ (САД), ОД 41250 ПАЛИДРВА-ЦА НАПРАВИО ЈЕ МАКЕТУ КАТЕ-

ДРАЛЕ КОЈА ЈЕ БИЛА ИЗ-ЛОЖЕНА У МЕ-ТРОПО-ЛИТЕН МУЗЕЈУ.

ДВОУСТУ ПАСТРМКУ

УПЕЉАО ЈЕ РОБЕРТ ТВИС ИЗ ПЕНТИНГТОНА (САД).



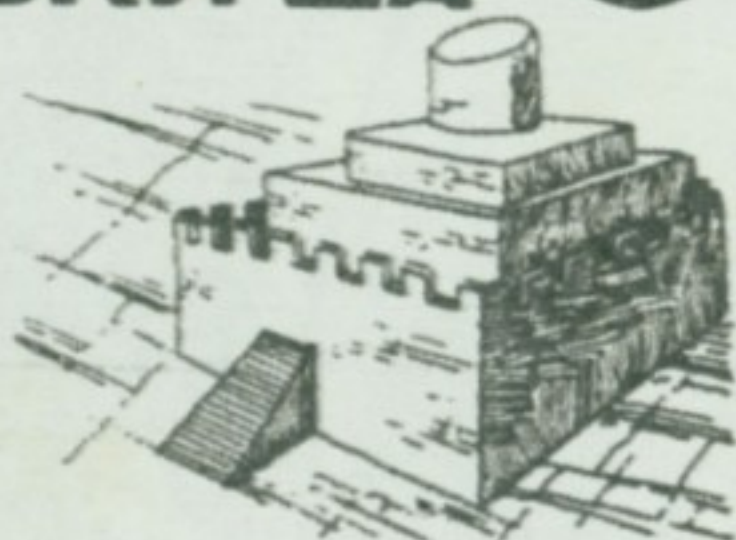
ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● УНИС-ова фабрика писањих машина из Бугојна ускоро ће на тржиште изба-цити машине са арапским словима код којих се ваљак помера обрнуто, то јест зде-сна налево. Свакако, већина ових писањих машина наме-њена је за извоз.

●●● један рукопис Албер-та Ајнштајна недавно је про-дат на аукцији у Њујорку за суму од 150.000 долара (око



20 милиона динара). Купац је желео да се његово име не објави, а када су му присутни познаници рекли да је руко-пис ипак преплаћен, про-мрмљао је: „Све је релатив-но“.



●●● ирачке власти саоп-шtile су да ће ускоро по-чети друга етапа реконструк-ције античког месопотам-ског града Вавилонa. Радови ће трајати од 6 до 10 година, а планира се обнављање па-лате краља Набукодoносо-ра и чувених Семирамидних вртова.

●●● према подацима аме-ричких осигуравајућих друш-тава титулу најчешће кра-деног аутомобила у САД но-си „шевролет камаро 1986“. На другом месту „лоповске“ ранг-листе налази се „тојота корола“. Што се европских модела тиче, они су прилич-но безбедни јер су на самом дну лествице.

●●● калифорнијски кон-дор, једна од највећих птица, готово је сасвим истребљен. Зато је Питер Блум, природ-њак и стручњак за птице грабљивице, препешачио Ка-лифорнију уздуж и попреко не би ли открио последње примерке. Једва је нашао 27 птица и све их је сместио у огроман кавез зоолошког



врта у Лос Анђелесу. Струч-њаци рачунају да ће у заточе-ништву ускоро бити доста подмлатка. Птићи би се по-том пуштали на слободу. Та-ко би кондори кроз коју го-дину летели небом Калифор-није.



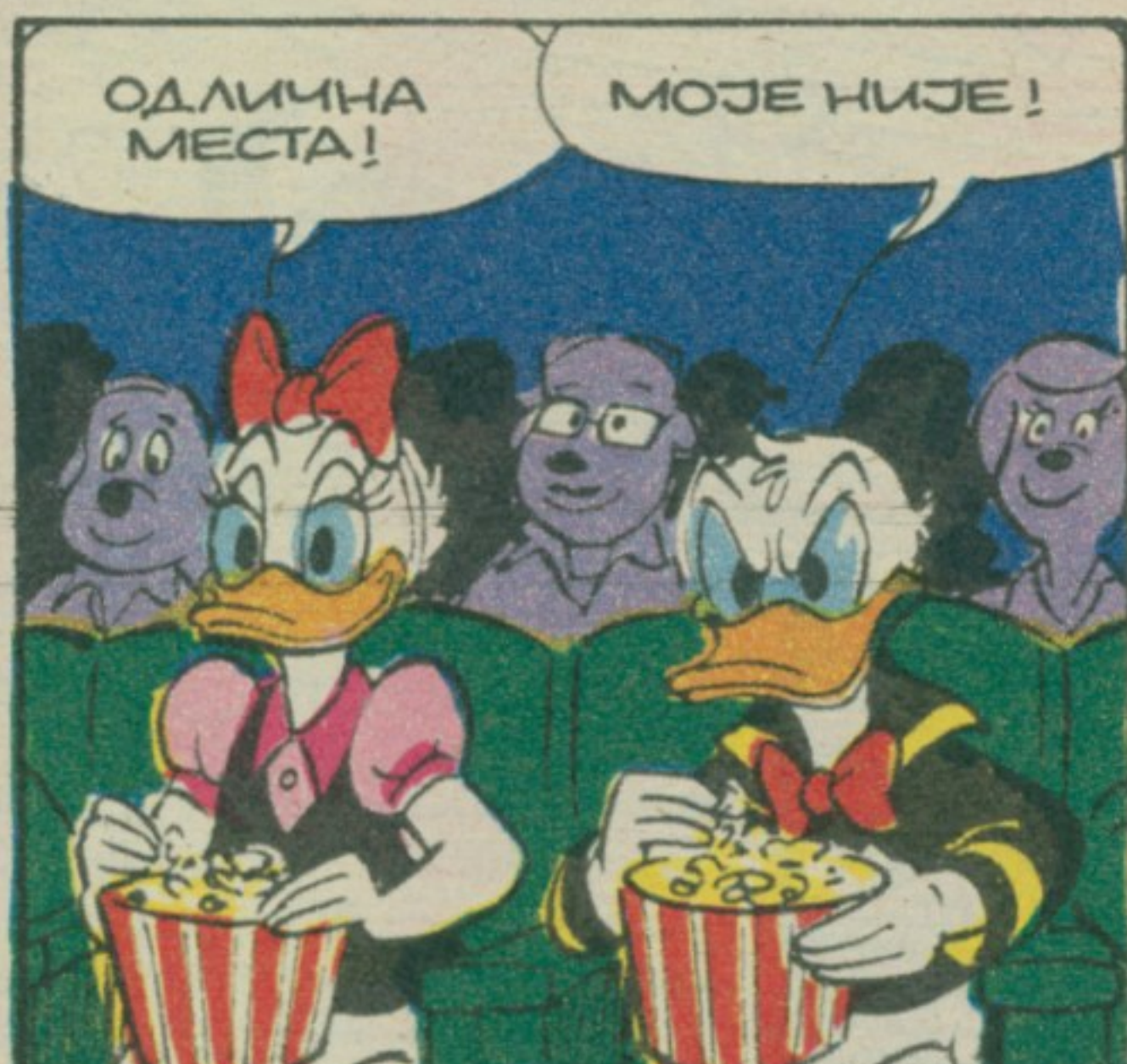
●●● пре нешто више од месец дана тридесет седмори-ца француских жандарма по-стигли су нови светски ре-корд тако што су сви, иначе кршни момци, успели да се попну на мотоцикл и, насла-гани један преко другог, про-возају један километар.

●●● двојица ботаничара са универзитета у Тел Авиву тврде да неке врсте цвећа промене боју и поцрвене чим их инсекти опраше. Тако, на пример, наранџастоцрвене латице *primula Oenothera dru-mondii* постају пламеноцрве-не а нектар се одмах осуши. Биљке на овај начин, запра-во, обавештавају инсекте оп-рашиваче да не троше енер-гију и узалуд слећу.



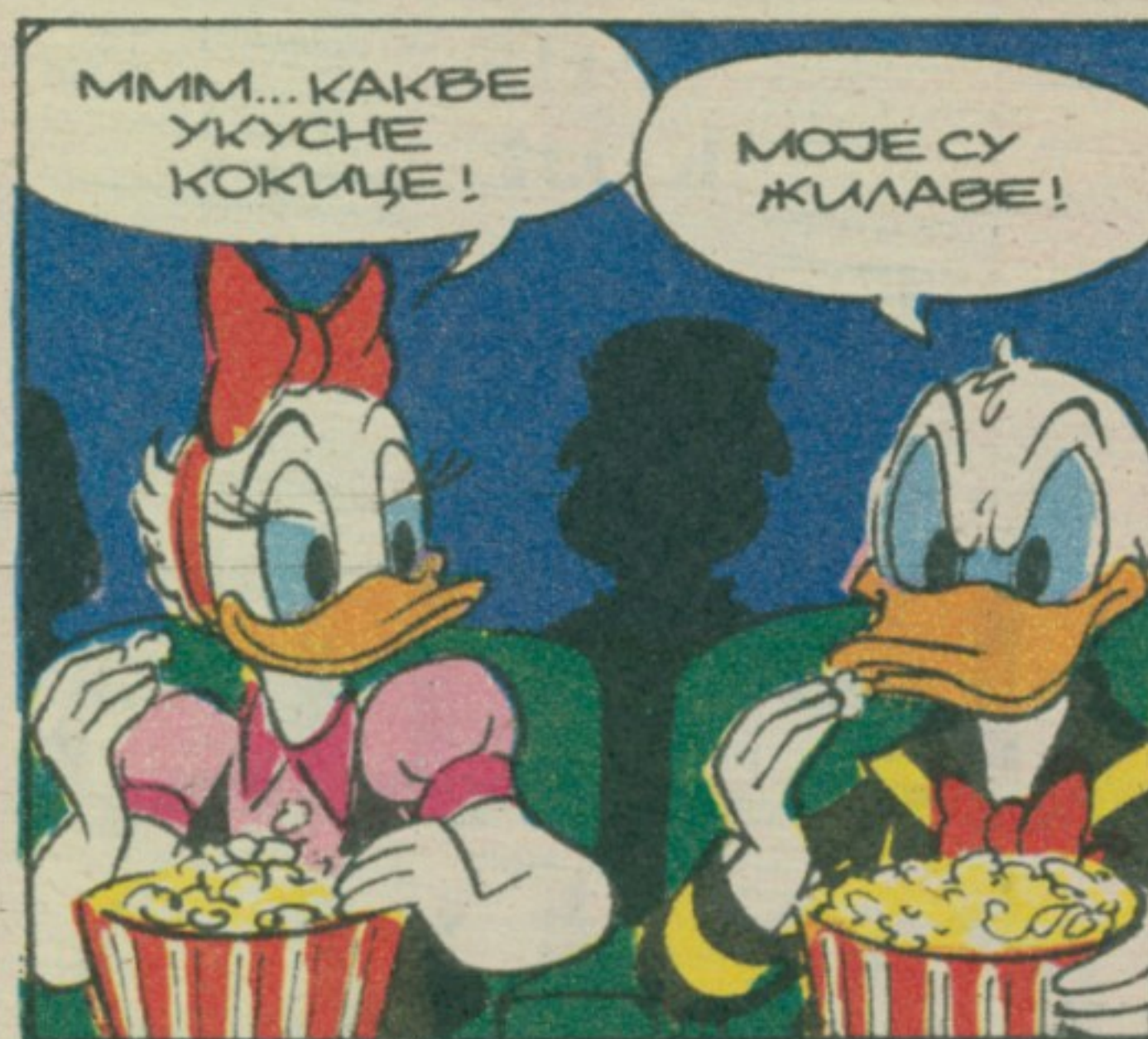
WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК



ОДЛИЧНА
МЕСТА!

МОЈЕ НУЈЕ!



МММ...КАКВЕ
УКУЧЕ
КОКЛЈЕ!

МОЈЕ СУ
ЖИЛАНЕ!



ОИМ
ЈЕ БИО
ОДЛИЧАН!

МЕНИ ЈЕ БИЛО ДОСАДНО!



СЛОЖИШЕШ СЕ
БАР ДА ЈЕ ВЕЧЕ-
РА БИЛА
ИЗВРШНА!

А, НИ ГОВОРА!
БИЛА ЈЕ ГРОЗНА!

Distributed by King Features Syndicate



ЗАР МИ НЕ МОЖЕМО ДА
СЕ СЛОЖИМО НИ У ЈЕД-
НОЈ СТВАРИ?

НАРАВНО
ДА МОЖЕМО!



ДА, СЛАЖЕМО СЕ
ЈЕДИНО У ТОМЕ ДА
НЕ МОЖЕМО ДА СЕ
СЛОЖИМО!

ТО НИЈЕ ИСТИНА!



А ШТА ЈЕ БИЛО СА ОИМ ОИМ-
МОМ КОЈИ СМО ГЛЕДАЛИ У
СРЕДУ?

© 1987 The Walt Disney Company
All Rights Reserved



НИЈЕ БИЛА СРЕДА
НЕГО ЧЕТВРТАК!

ЛИЦЕ
КОЈЕ
ЈЕ
НАШЛО
ПИСЦЕ

ПРИНЦ ГРГУР ОД ЦРНЕ ГОРЕ

Појава романа
Алфонса Додеа
„Тартарен Та-
расконац” баци-
ла је у велику
жалост породи-
цу књаза Нико-
ле, а књегиница
Милица се по-
жалила Сими
Матавуљу: — Зар
г. Доде није мо-
гао што љепше
изабрат из наше
земље него једи-
ног пустолова
који се међу на-
ма родио?

Недељни лист за политику и књижевност „Глас Црногорца”, иначе званични орган црногорске владе, огласио се 29. маја 1871. вешћу која је потврђивала сумње многих Цетињана да се нешто догађа у вароши испод Ловћена. Већ неколико дана примећивала се ужурбаност људи око књаза Николе, а то је могло са-

мо да значи да се нешто догодило или се тек спрема. Лист је на ударној страни извештавао цењено, писмено, читањство о следећем:

„У Јевропи чувени скитач, најпознатији под именом Дука од Медуна, пао је нашој јавности у руке и ево га већ неколико дана у затвору овђе на Цетиње. Он је, на жалост, родом из Бјелопавлића и право му је име Раши-





ко Милутинов Гроздано-вић... а у свијету је узимао сваки дан друго име. Издава се сад за овога грофа, сад за овога кнеза или рођака једне владајуће породице, а у српским крајевима често за сина Луке Вукаловића.

Цетињани су тог јутра могли да прочитају да је ово онај исти Дука од Медуне који ће бити познат нашем свијету из чувеног про-

писа у Паризу, гдје је био оптужен због злоупотребе имена и знатне новчане преваре у одношају с једном грофицом. У Риму, још, једном канонику св. Јеронима измакао је неколико стотина шкуда, а у Ђенови једном трговцу до 15.000 талијера. У пошљедње вријеме вукао се под именом Гарашанина (сина) као члан измишљеног друштва „Прва југословенска борба“...

Лист за политику и књижевност даље извештава:

„Он говори језике: српски, француски, њемачки, талијански, грчки, турски а можда и још који. Зна мноштво народнијех пјесама наизуст. Издаје се за списатеља и пјесника и наводи неке своје пјесме. Говори о свијема нашим народним људима као да све лично познаје, а тако исто и о јевропским великијем људима. Он каже за себе да је његов живот пунији чуднијех догађаја него онога грофа Монте Христа.“

Хроничар на крају текста закључује:

„По свему се види да је ларовит, али злоупућени живот начини га шарлатаном. Његов испит пред судом који ће се ових дана одржати биће јако занимљив.“

Сви смо ми браћа

Десило се, међутим, да догични хроничар није успео да своје читањство увери у занимљивост одржаног суђења. Не својом кривицом јер, то су пак утврдили доцније бележници историје, књаз Никола – који је и сам присуствовао суђењу – није желео ни ретка у новинама. Ни у судским записима и архивама нема трага о том „скандалозном збитију“.

Наравно, без обзира на моћ владара или кој другог моћника, изговорену реч је тешко сачувати да не побегне у уво коме, по закону силе, није намењена. У цара Тројана ипак беху козје уши. Да се ток суђења на Цетињу очува за јавност, ону доцнију, побринуо се наш познати приповедач Симо Матавуљ у својој књизи „Биљешке једног писца“, користећи се сећањима старијих људи а и двапут се срео с овим необичним пустоловом.

На суђењу Рацку Гроздановићу, како је било право име човеку који је имена мењао као какав барон марамице, главна оптужба је била због чега се представљао као књажев брат. Матавуљ записује да је човек, с осме-

хом, одговорио самом књазу:

– Па, господару, ја сам још у детињству чуо ће ти велики да смо ми Црногорци браћа, а ја нијесам крив што су они бестије.

У даљем току суђења пустолов се хвалисао како је, поред осталог, био примљен код Наполеона III, да се спријатељио с многим француским великашима, да је у Италији био ожењен грофицом ди Кастелфидардо, да је био Гарибалдијев ађутант, да га је у Немачкој одликовао саксонски краљ и у његову част приредио војну параду. На питање колико језика зна, Матавуљ пише да је човек поменуо бројку – четрнаест.

Утврђено је, такође, да је Дука од Медуне, како су га у Црној Гори најчешће ослављавали, путовао Европом наменивши себи задатак да као црногорски кнез и наследник престола „проучава“ модерне установе и тражи „зајам“ за своју државу у повоју. Ко зна, можда је заиста био претеча неких наших каснијих зајмотражилаца.

Матавуљ даље наводи да је пустолов осуђен на смрт и из тамнице пуштен после две године и да га је, први пут, срео у Херцег-Новом где се представљао као писац војводе Богдана Зимоњића, једног од вођа херцеговачког устанка 1875-78. Други сусрет писца и једног од његових лица збио се у јесен Дукиног живота, на Цетињу. Био је ороноу, сиромашан, са женом и пуном кућом деце, још се и прошио. Страним дипломатама представљао се као Дука од Медуне, народни адвокат...

Лавови у пустињи

Двор књаза Николе некако је преживео суђење Дуки од Медуне, али када се, неколико година доцније, појавио роман Алфонса Додеа „Тартарен Тарасконац“, жалост се уселила у књажевску фамилију. Због бруке народа свог, Симо Матавуљ је записао да му је књегиница Милица, тим поводом, с горчином рекла:

– Зар г. Доде није могао што лепше изабрат из наше земље него јединог пустолова који се међу нама родио?

Овим речима Матавуљ додаје коментар, објављен много касније: „Али свакако не мишљаше тако и, на жалост, није тако, те ми то управо даје повода да Дука од Медуне оволико мјеста заузме у овим биљешкама. Доде даде томе дјелу мото: „У

Француској свакако је помало Тартарен“. Један Француз на Цетињу, који ми је тај роман позајмио, на крајку стране гдје је говор о Гргуру, написао: „У Црној Гори свакако је помало принц Гргур!“

А чиме је то чувени писац Алфонс Доде толико ражалостно црногорску књажевску породицу? Водећи свог јунака Тартарена Тарасконца, француског Дон Кихота али и Санча Пансу, у Африку, у лов на лавове, постао се да у пустињама Алжира сретне Gregorua de Montenegro, Гргура од Црне Горе, учтивог црногорског кнеза. И то управо у тренутку кад га је један официр прогласио за варалицу на картама. Тартарен му помаже да се избави невоље, кнез њему да освоји лепу Маварку у коју је заљубљен. И ето довољно разлога за нераскидиво пријатељство.

Доде записује да се „не може замислити пријатнији човек од овога црногорског кнеза. Витак, нежан, кудраве, ситно накомоване косе, глатко избријан, сав искићен чудноватим ордењем... познавао је веома добро латински језик и сваки час је наводио одломке из дела Тацита, Хорација или из „Коментар“ Јулија Цезара...“

Десило се, онда, да Тартарен коначно нађе свог лава, постави му заседу а кнезу од Црне Горе повери свој новчаник пун хартија од вредности и новчаница јер се бојао да га лав канџама не раздере. Пошто лав није био баш питом, јунак с француског југа побегао је главом без обзира позивајући кнеза у помоћ. Одговорила му је – тишина. Кнез беше умакао с новчаником и новчаницама, а Додеов јунак остаде изневерен, покраден, остављен усред дивљег Алжира с једном једногрбом камилом и нешто ситног новца.

Касније Тартарен сазнаје од пријатеља да кнез од Црне Горе „није далеко. Настанио се у лепом казненем заводу у Мустафи. Ухватили су га, угурсуза, на делу... Уосталом, ово му није први пут да је у хладовини. Његова Висост већ је издржала негде три године затвора... мислим баш у Тараскону.“

Несумњиво је да је Алфонс Доде нешто знао из живота црногорског пустолова, књажевог „брата“, или се, није немогуће, негде упознао са њим кад се представљао као принц Гргур од Црне Горе. И лице нађе свог писца...

П. Милатовић

Нова
генерација
робота:



У најбољим лабораторијама САД врхунски научници праве своје необичне машине које ће ускоро оштро конкурисати човеку

Лабораторија „Медиа“ Масачусетског института за технологију (чувени MIT) у Бостону, на источној обали Америке. На екрану, као на телексу, појављују се исписане најновије дневне вести, репортаже, коментари, догађаји из света и све то траје мање од једног минута! За оне који желе да знају више истраживач Волтер Бендер притиска дугме и дајест програм поново почиње. Овог пута траје 20 минута и укључује вести с међународне сцене.

не, избор са 20 америчких канала. Компјутер је сам одгледао 12 сати програма и на видео-траци направио сажету верзију. Поменути рачунар је у стању да прави неколико врста ових сажетих вести, већ према захтеву гледалаца којима су намењене и оне могу да трају од једног минута до 10 сати. Он то ради боље од најбоље новинске агенције. И, разуме се, далеко брже.

Зашто ја то радим?

Ово је само један од најновијих успеха америчких научника који су напосто опседнути вештачком интелигенцијом. Али, не само они. Ништа мање нису заинтересоване ни водеће компаније и фирме које у томе виде финансијску будућност „нове Америке“.

Осама Катиб, „отац“ једног покретног самосталног робота. И он је измислио програм који механичкој руци омогућава да ради с прецизношћу од стотог дела милиметра!

сваки уређај: механички, електрични или електронски. За мање од једног минута њихов рачунар открива неисправан део, даје његове карактеристике и на екрану показује где се налази. У овом тренутку систем се уграђује у све авионе типа „нортроп“, а за 400 долара исти уређај моћи ће да добије и сваки серијски аутомобил.

У лабораторијама се, међутим, иде много даље. Циљ истраживача је да машини дају истинску свест која ће јој омогућити да сама доноси одлуке.

АЛЕНЕ, ДОНЕСИ

ЖОКА-КОЛУ!

Сматра се да ће само до 1990. године у „вештачку памет“ бити уложено 10 милијарди долара. Тренутно, у највећим америчким лабораторијама, од Менхетна до Бостона, од Кембриџа до Берклија, памет више није врлина већ производ као сваки други. Циљ водећих научника је да направе машине које ће потпуно заменити човека.

— Данас је више немогуће замислити ручну контролу делова мотора или „пешке“ тражити квар — каже Ричард Кентон из Корпорације за аутоматско управљање у Њујорку. — Да би се открио квар у штампаном колу, требало би прегледати књигу од 900 страница. Мало много за пилота ловачког авиона, рецимо! — Друштво у коме Кентон ради производи системе који су у стању да контролишу

— Машине ће — тврди Дуглас Хофстадер, један од очева вештачке интелигенције у САД — ускоро моћи да мисле саме и да уз то и разумеју зашто нешто раде. — У MIT-у су се веома приближили овом циљу.

Најлуђи пројекат

Чим уђе у њихову лабораторију, човек схвати да је на изузетном месту: стари пергаменти, музичке партитуре, слике, рачунари, холограми, афричке статуе, јапанске маске, све што упућује на различите производе људске интелигенције прекрива зидове ходника, сала, бироа. Лабораторија „Медиа“ је „срце“ свих истраживача MIT-а. Овде су све технике (роботика, информатика, вештачки вид, синтетизован глас и сл.) и све

уметности на заједничком послу да створе интелигенцију будућности.

— Најважније је — каже Тимоти Браун, један од директора Лабораторије — покушати да се споје наука, уметност и филозофија да би се утврдило како функционише интелигенција. Програмери, електроничари, композитори и режисери раде заједно. То је нормално јер ће велику технолошку револуцију овог века извести управо масовна средства комуницирања и вештачка интелигенција. — Добар доказ за ово је и његова лабораторија у којој се тренутно ради на 69 пројеката ове врсте. Најважнији, на коме је већ пет година ангажовано 25 истраживача, у исто време је и најлуђи. То је Фејс ридинг пројект, осетљив уређај који може да чита говор са усана, да разуме речи и преведе их на више језика, да прати поглед и схвати људске осете.

У средини система је неизбежан компјутер, монструозан рачунар који је у стању да изведе неколико милијарди операција у секунди! Около минијатурне камере, уређај за распознавање људског гласа, супер осетљиви магнетопони, видео-трака која може да прими 50.000 слика само на једној страни плоче од 45 обртаја и синтисајзер речи. Циљ Брауновог тима је да створи такву машину која би могла да води прави разговор са човеком. Можда ће и успети: они су први у свету направили робота који уме да објасни оно што види.

Сам доноси одлуке

Ево примера. Довољно је пустити га да пет минута посматра слику окачену на зиду преко пута па да почне најприроднијим гласом да прича њену историју, да говори о аутору и то све с искреним занимањем као да за њега на свету постоји само то Далијево платно насликано уочи другог светског рата.

— Међутим, каква вајда од вештачког мозга ако не може да се примени? — паметно питање Дејвида Зигела, директора Лабораторије тзв. покретних робота која окупља најблиставије умове МИТ-а. Зато у лабораторији „Медиа“ једни мисле, цртају, маштају, покушавају да нађу „опипљиву“ интелигенцију, а други је примењују: производе, реализују повезујући једначине са системом преноса а компјутерске програме с алуминијумом. — Готово је с роботима — конзервама које је на узици вукао скромни компју-

тер — смеје се Зигел. — Ми тренутно радимо на стварању праве мислеће машине, на производњи што мањих и што интелигентнијих робота способних да сами доносе одлуке и да их остварују. Неспоран доказ већ постигнутог успеха: роботи нове генерације не зависе више од централног рачунара. Они су потпуно самостални.

— Већ постоје три нивоа интелигенције који готово потпуно одговарају компјутерима „на три спрата“ — објашњава Анита Флин, шеф екипе која ради на Алену, робота кога у МИТ-у сви обожавају. Први ниво обухвата препознавање околине и утврђивање облика простора, други се односи на измене и препознавање утврђених или покретних препрека, трећи је „мозак за доношење одлука“, што значи да он одређује циљ, размишља и одабира најбољи пут којим ће се кретати. Тачно као човек.

Да би извршио свој први задатак (да сам истражи велику површину, свој „животни простор“ и да се врати на траг), Ален је опремљен читавим арсеналом сензорних органа. Уместо очију он има две мини камере повезане са ТВ предајником, чуло додира замењује стотина радара, а слух, засада, токи-воки уређај укључен у мозак који издаје команде.

Две камере омогућавају Алену да има стереоскопско видно поље, као и људско око, тако да он види у три димензије. Практична примена? Ален може да направи најдетаљнију топографску карту места на коме се нађе.

Да би избегао препреке, Ален осим камера користи стотинак супер осетљивих радара. Они непрекидно емитују таласе око робота а кад се одбију и врате, анализира их „трећи спрат“. Додатна способност: овако велики број сонара омогућава да се програмира граница сигурности између машине и евентуалне препреке.

Шака са четири прста

— Она углавном износи 70 центиметара — објашњава Анита Флин — али на тестовима ми је смањујемо на свега три центиметра. Следећа етапа: Ален ће добити вештачку руку тако да ће моћи да оде до апарата за кока-колу, одврне славину и донесе ми чашу мог омиљеног пића — шали се Анита. — Али, то није шала. Ален већ уме сам да оде до апарата и врати се.

Међу многим рачунарима,



Двадесет истраживача ради на усавршавању ове електронске шаке са четири прста која је већ данас десет пута бржа од човечије.

од којих су неке саставили студенти МИТ-а, на малом постољу шака са четири прста. Прва која је равна људској — каже Дејвид Зигел. На њој више година ради 20 истраживача са два универзитета (МИТ и универзитет Јута). Сваки прст има слободу кретања од 16 степени и може да направи 40 покрета у секунди што је готово десет пута више од људске руке. Сваки зглавак помера се помоћу две тетиве које у исто време одређују којом ће снагом нешто бити ухваћено.

Последње године постигнуте су фантастични резултати са овом руком. Она хвата јаје и држи га, а да га притом ни случајно не разбије. Па ипак, њени творци нису задовољни. Није довољно осетљива — кажу и зато ће ускоро ова електронска шака постати још ближе правој — прекриће је вештачком кожом, посебном пластиком са по 64 сензора на једном квадратном центи-

метру. Захваљујући овим сензорима рука ће разликовати различите материјале и знаће је ли оно што држи од дрвета, метала или пластике и тренутно ће мерити и температуру предмета. Једном речју, биће осетљива као људска.

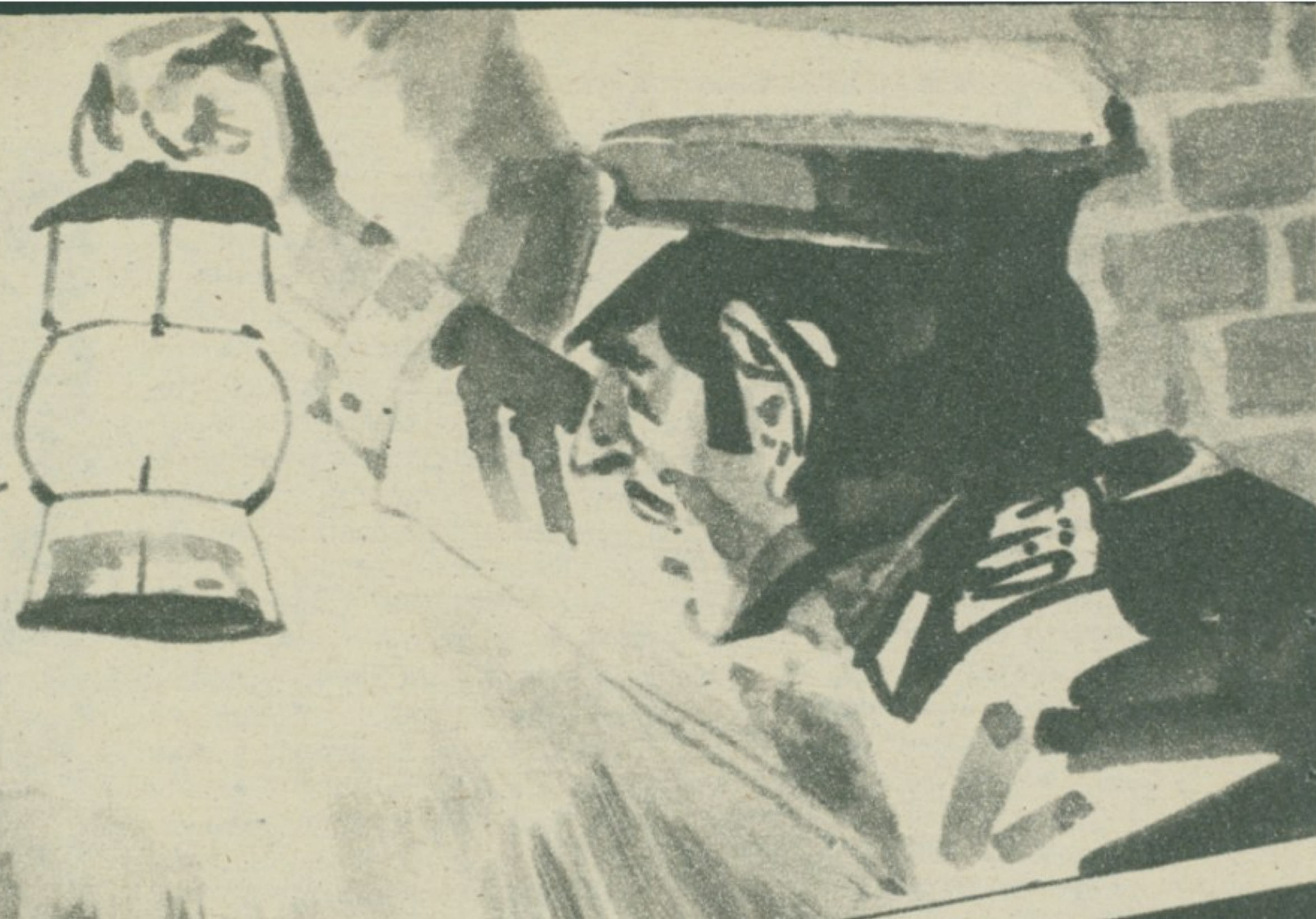
Осетљивија, тврде истраживачи са МИТ-а и као доказ наводе тест који је показао да сваки пети човек кад затвори очи није у стању да препозна коју материју додирује. Вештачка рука је поузданија, она ће то знати у најмање 99,9 одсто случајева. Захваљујући томе моћи ће да замени човека на многим пословима који траже високу прецизност, који су опасни по живот или захтевају суперсложену анализу производа. И још ће нам приносити кока-колу док ми радимо нешто паметније.

В. Милићевећ



Тимоти Браун руководи најлуђим пројектом на чувеном МИТ-у: машина с нумеричким диском која је у стању да погледом чита са усана.

ВОЈНИК ЗА
СВА
ВРЕМЕНА



ДЕСЕТ ГОДИНА НА СТРАЖИ

**Глас из таме за-
пањно је војни-
ка са светиљ-
ком. У давно
затрпаном под-
земном скла-
дишту тврђаве у
Бресту очиглед-
но је неког би-
ло...**

Немцима се журило. Ако мислите да пре зиме стигну бар на домак Москве, Брест је морао под хитно да падне. Руси, са око 25 хиљада војника и 670 топова, дуго су бранили утврду на реци Бугу, једну од најважнијих стратешких тачака на својој западној граници. У лето 1915. Немци су напали свим расположивим снагама. Поданици императора Николаја II Романова морали су, под борбом, да се повлаче напуштајући рој тврђавица (форова) груписаних око језира тврђаве.

Главни заповедник руских снага у Бресту издао је наредбу да се почне с евакуацијом бројних магацина и

складишта оружја, муниције и друге опреме. Колоне с претовареним колима кренуле су према истоку, унутрашњости. Немци су већ били под самом тврђавом. Више није било времена за евакуацију ствари, ваљало је спасавати главу.

Догодило се да је управо главно складиште чији су подземни ходници били препуни хране и одеће остало нетакнуто. Донесена је одлука да се, да не би пало у руке Немаца, дигне у ваздух. Заповедник складишта пуковник Генadiј Павлов предложио је да се минира само улаз јер би на тај начин залихе остале скривене од непријатеља а касније, кад поврате Брест, улаз би било лако откопати.

Деветог маја минерни су брзо и вешто извршили задатак, неколико сати пре него што су Немци ушли у тврђаву коју су Руси, повлачећи се, демолirati.

Обавештајна служба немачке војске овог пута је потпуно заказала јер освајачи Бреста нису имали појма шта им се све налази под чизмама.

Стој! Ко иде?

Нада пуковника Генadiја Павлова да ће се Руси брзо вратити у Брест изјавила се. А онда је стигла и октобарска револуција и Брест

(тада Брест – Литовск) ушао је у историју по чувеном Брест-литовском миру који је Совјетска Русија, притиснута са свих страна, закључила – марта 1918 – са Централним силама, на своју штету. Пуковник Павлов се нашао на страни белогардејаца, приморан да напусти Русију.

Ко зна шта би даље било с тајном подземног складишта у Бресту да дотични официр, живећи на високој нози по монденским местима Европе, није стигао до просјачког штапа. Сетно се минирања од 9. маја 1915. и, с обзиром да се тада (било је такође лето, само 1925), Брест налазио на територији Польске, запутно се у Варшаву. Успео је да се с тамошњим властима договори о цени своје тајне.

Неколико сати чета војника је у брестовској тврђави откопавала брда земље да би стигла до каменог свода тунела. Низ отвор на њему – јер је било готово немогуће наћи и откопати улаз у тунел – војник се спустио у таму, покушавајући светиљком да открије где се то нашао. Није честито направио ни два-три корака кад га је пресекао глас из таме:

– Стој! Ко иде?

Успаничен, испустио је светиљку и за трен ока се усепентрао назад, кроз отвор на каменом своду тунела. Муцајући је објаснио претпостављеном да тамо доле неког има.

– Кукавице! – грмео је

официр. – Па то је затрпано пре десет година.

Официри, разуме се, нису кукавице и еполете су се провукле кроз отвор. После неколико корака и он умало није испустио лампу кад га је из таме подземног ходника дочекао глас, одсечан и јасан:

– Стој! Ко иде?

Официр је стао, а онда је, ипак, опрезно направио неколико корака напред. Уочио се кад је разговечно чуо затезање ороза и угледао прилику с пушком на готове: руски војник с униформом из првог светског рата.

Без приог повеза

Бивши пуковник Генadiј Павлов покушао је, бираним речима, да прилици у униформи руског војника из првог светског рата објасни ко је и откуд у тунелу. Глас из дубине таме поново је испунио просторију:

– Ја сам постављен да чувам складиште и овде не смем никог да пустим... док ми не дође смена!

Реч по реч и одговори војника су омекшали. Кад га је Павлов упитао да ли зна откуд је на стражи, војник је сасвим мирно одговорио:

– Знам. На ово стражарско место постављен сам пре десет година, тачно 9. августа 1915. Не смем да га напустим док не дође смена.

Некадашњи заповедник овог истог централног складишта у брестовској тврђави Генadiј Павлов дуго је разговарао са Сергејем Смир-



Илустровао Брана Јовановић

СТО ГОДИНА ОД ЗЛОЧИНА ЏЕКА ТРБОСЕКА

новим, како је војник рекао да се зове. Објаснио му је шта се за тих десет година догодило у свету, посебно у Русији, и на крају га некако убедио да спусти пушку.

Војникова прича граничила се с фантазијом. Оног дана када је улаз у складиште затрпан, он се налазио на свом уобичајеном стражарском месту у тунелу. Нико се у журби није досетио да, пре минирања, провери има ли доле неког. Кад је одјекнула експлозија и у складиште се спустила гама, војника Сергеја Смирнова обузео је ужас. Неколико дана је беспомоћно сео и лежао очекујући да смрт дође по њега, ако већ неће неко други.

Потом је схватио да у складишту може сасвим лепо да се живи. Хране, одеће, чак и воде, било је у изобиљу. Открио је неколико сандука дувана те је и пропушио. Мрак је успевао да растера уз помоћ шибица и свећа. Догодио се да је приликом експлозије један од отвора за вентилацију делимично остао сачуван и он му је, поред осталог, омогућавао да броји дане: како се пробије трачак светлости, а он на каменом зиду исцртава црту. Последњих дана једва је налазио места на зиду.

Запрепашћен причом војника Сергеја Смирнова, некадашњи официр Геннадј Павлов је заборавио основно. Кад га је уз помоћ осталих војника који су се, храбро, спустили у подземно складиште извео напоље, на светлост, пресекао их је стравичан урлик. Смирнов се згрчио, покрио лице рукама и пао на земљу. Заборавили су да му на очи навикнуте на десетогодишњу tamu ставе црни поглед.

Напори најеминентнијих лекара који су се окупили у Варшави нису помогли да Сергеј Смирнов, војник за сва времена, поново прогледа.

П. М.

ЧОВЕЧУЉАК ИЗ ИСТ ЕНДА

Убица лондонских проститутки добио је – у граду који још памти његова недела – своју кафану и свој коктел боје крви

Сећате ли се Џека Трбосека? Његовим именом су пре равно сто година, житељи главног града Енглеске плашили своју неваљалу децу; на саму помисао да се подмукло шуња лондонским Ист Ендом у потрази за новом жртвом, женама „лаког морала“ напросто се ледила крв у жилама, а даме из отменијих квартова падале су у несвест. Сејао је страх и трепет међу обичним људима, доводио до лудила чувене енглеске полицајце, недељама био „личност број један“ на страницама жуте и све остале британске штампе...

Нико никада није сазнао ко је, у ствари, био Џек Трбосек, вишеструки убица који је далеке 1888. године харао лондонским подземљем, с ножем у руци и мржњом према свим женама које су зарађивале за живот продајући своје тело. Надимак је стекао по начину на који је злостављао и, коначно, убијао жртве: најмање пет младих проститутки нађено са стомаком распореним оштрим сечивом Џековог ножа. Сумња се да је било још девојака које су овако сурово и незаслужено изгубиле живот, али њихова тела никад нису откривена.

Инспирација „хорор“ филмова

Сто година касније, од злочинца и безумника чија се застрашујућа сенка надвијала над становницима Лондона Џек Трбосек је постао легенда. Постао је прототип крволочног, подмуклог убице, психопате какав ће касније оживети у многобројним „хорор“ филмовима и криминалистичким романима. О њему су писани текстови у „црним хроникама“ новина, есеји о злочину, стручне књиге – само у прошлој години у Енглеској их је објављено чак осам! У продаји се појавила и компјутерска игра „Џек Трбосек“. Уочи стогодишњице „јесени терора“ (под тим име-

ном Лондонци памте време када је њиховим градом харао Џек Трбосек) британска телевизија је припремила и серију у којој ће, како је најављено, бити решени (!) сви досад нерешени Џекови злочини.

И довитљиви енглески угоститељи искористили су „крвави јубилеј“ Џека Трбосека да његовим именом привуку нове муштерије – крстећи по њему свој паб (врста кафе) и нудећи посетиоцима црвени коктел „Џек Трбосек“ (чији су састојци засад тајна). Овакав потез су, међутим, оштро осудиле лондонске



Илустровао Божа Станковић

феминисткиње, које су испред кафане „Џек Трбосек“ протестовале носећи транспаренте „Овај паб слави убицу“ и „Немојте да пијете крв убијених жена“ (мислећи, вероватно, на пиће које се ту нуди под именом злочинца).

Трбосек – праунук краљице Викторије?

Власници паба „Џек Трбосек“, својевремено крчме „Десет звона“, не брину много о бесу феминисткиња (које, руку на срце, заиста имају разлога да се буне против претераног „слављења“ једног крволока) и кажу да им посао одлично иде, поготово кад нагнуну туристи. Унутраш-

њост мрачне, 230 година старе, лондонске крчме већ је сама по себи довољно застрашујућа, а како тек „угођају“ доприносе јаркоцрвено обојени зидови, облепљени исечцима новинских сазнања о злочинима Трбосека и сликама места на којима је убијао своје жртве.

Посетиоци ту могу да чују и неку од многобројних прича о „злом малом човеку у кишном мантилу из осамде-

сетих година прошлог века“ и поново, као толики други пре њих, нагађају ко је, у ствари, био Џек Трбосек: војвода од Кларенса, праунук краљице Викторије, како се понегде говорка, или неки неупадљиви, на изглед безазлени човечуљак „из суседства“, или, можда, одбегли лудак?

Стогодишњица суморне лондонске јесени, која ће бити запамћена по страшним недељама Џека Трбосека, неким ће донети добру зараду, другима више посла, а житељима Ист Енда немирне ноћи и кошмарне снове о убици који се с ножем у руци шуња улицама у потрази за новом жртвом.

Александра Мијалковић

ДОГОДИЛО СЕ У...



... **БАКИНГЕМШИРУ**. Миш звани Херкулес угинуо је у дубокој старости окружен великим поштовањем. Пре 18 месеци Херкулес је усротио једну змију мада се у природи догађа обрнуто. После тог јуначког дуела његова је господар приказивао на скуповима и сајмовима, а добијени новац предавао разним добротворним друштвима. Сада му је још и подигао заслужени споменик.



... **ШЕФИЛДУ**. Разносач поште зауставио је Мери Дикенс и запитио је колико је висок њен тринаестогодишњи син. Пошто је одговор био задовољавајући, предао јој је писмо на коме се од читаве адресе налазило само име града, име и висина примаоца. Писмо је дечаку упутило нека познаница из Немачке која је не знајући улицу и број ставила само његову висину.



... **ЛОНДОНУ**. Двдесетседмогодишњи Роберт Крихтон морао је да напегне све своје снаге да се не оневести кад се у једном једином дану његово домаћинство вишеструко увећало. Његова жена донела је на свет кћерку, његова керуша шесторо штенди, мачка му је окотила четири мачета а кућна голубица снела јаје.



... **ПАРИЗУ**. За време једне кухне забаве осам младих учесника, девојака и младића, изненада се напало у стану — један спрат ниже. Од њихове темпераментне игре провалио се под. Срећом, последње нису биле тешке: неколико лакше рањених. Домаћини у чији су стан упали „гости с неба“ поднели су тужбу због претрпљеног страха.



... **САУТЕМПТОНУ**. Седмнаестогодишњи студент Тони Фиг тренира за светско првенство у једењу банана. Досадашњи рекорд, који је држао један лондонски полицајац, износио је 40 банана поједених за 40 минута. Тонијев циљ је да постигне просечну брзину од 20 секунди за једну банану. Његово преимућство: он просто обожава банане.



... **СИДНЕЈУ**. У спаваћници и боса прошла је једна десетогодишња девојчица кроз многе улице града а да је нико није зауставио. Ноћни пролазници су се радознато освртали за девојчицом која је корачала затворених очију. Тек после пет часова ходања ова мала месечарка се у једном предграђу — пробудила. Сањала је да је у кући избио пожар.



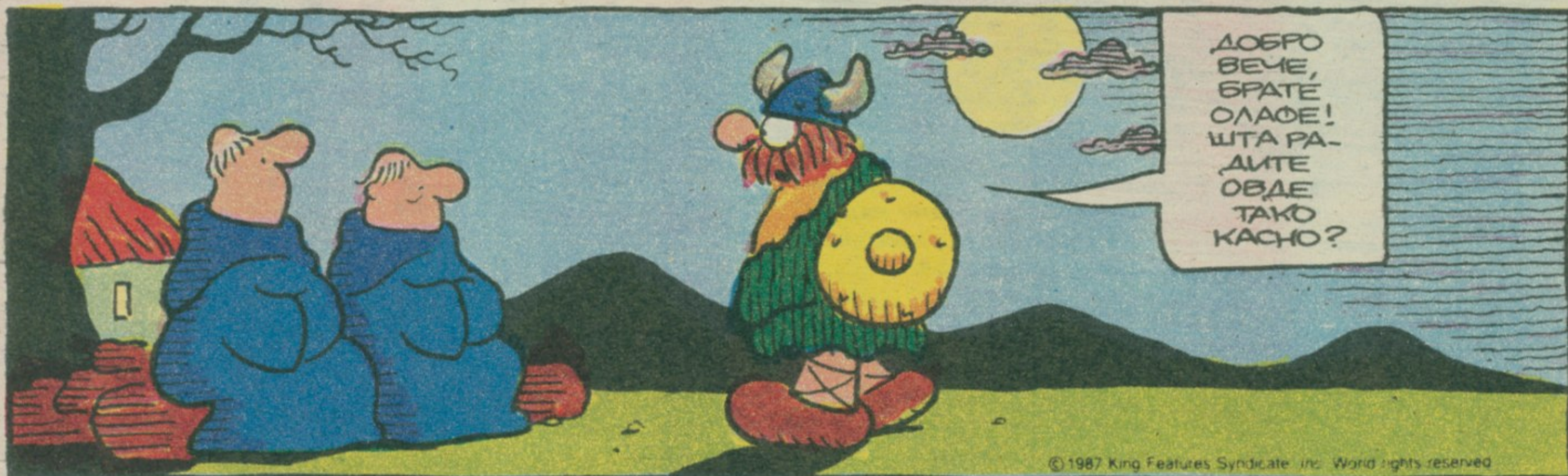
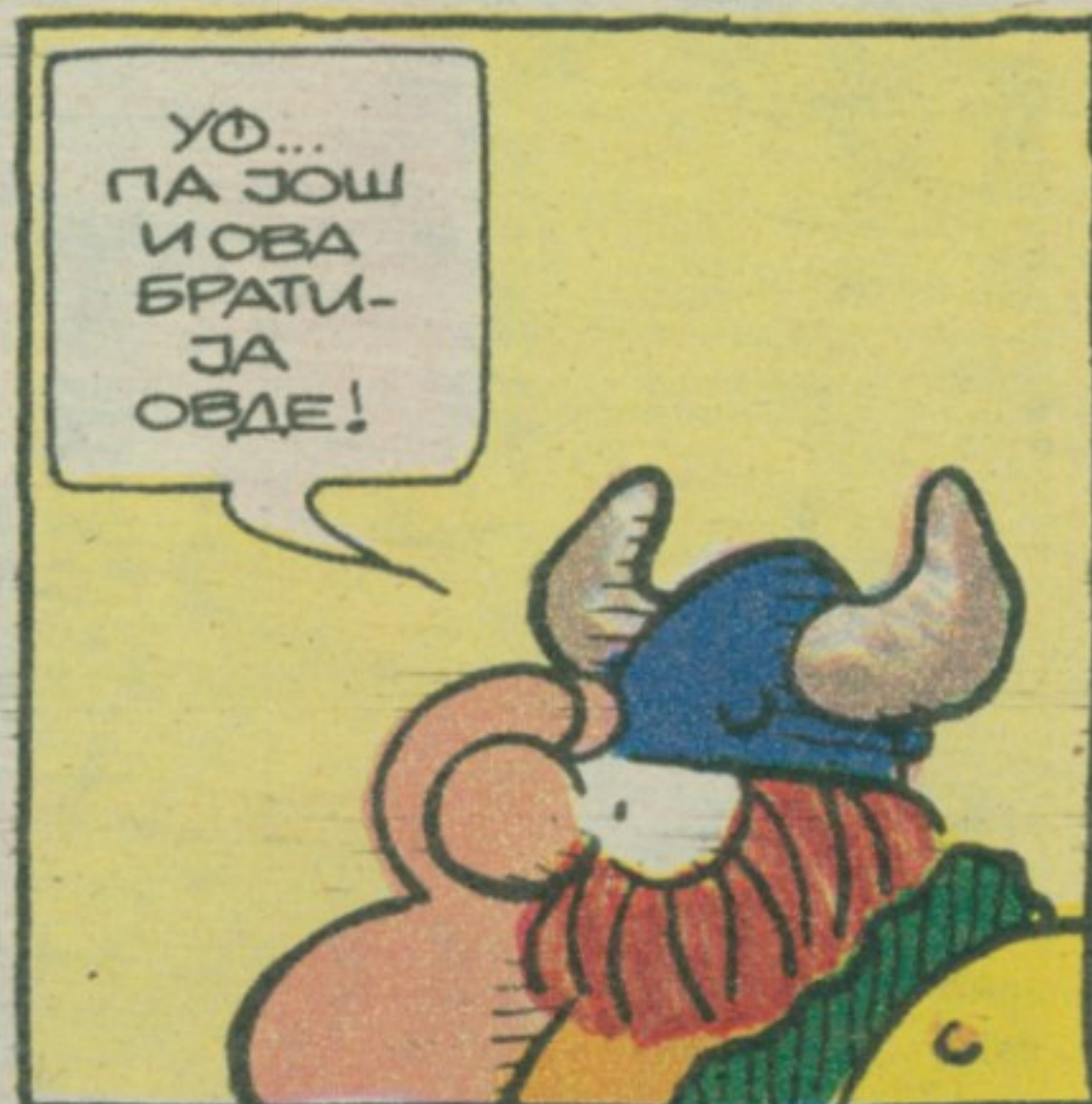
... **ЛОС АНЂЕЛЕСУ**. Полиција је гонила један аутомобил без возача који је паклеом брзином јурио ауто-путем. „Аветињски“ аутомобил најпре је покосио једну таблу са саобраћајним знаком, скренуо с пута и зауставио се у густој живици крај пута. Из кола су изашли, бледи али неповређени, осмогодишњи Вејн Венер и његов седмогодишњи брат Били.



... **СПРИНГФИЛДУ**. Близнакиње Мелиса и Ребека Хајкс биле су пре полагања испита на универзитету раздвојене. Нису смеде да присуствују истим вежбама, а уз то им је било забрањено да код куће раде заједно. Испите су полагале пред различитим комисијама. И поред тога обе сестре су показале у длаку исти резултат са просечном оценом 3,91

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ





ДЕВЕТОРИЦА НЕСАЛОМЉИВИХ

раздвајао од цигаре, познати Ал Капоне.

Око 1929. Капонеова „слава“ стигла је и до Вашингтона и председник САД Херберт Хувер, шокиран оним што је чуо о гангстеру који се баснословно богатио кршећи закон, наредио је да се дотични хитно нађе иза решетака.

Е, сад, то је било лако наредити, а готово неизводљи-

најмању мрљу. То су били: Мартин Лахарт, Семјуел Сигер, Лил Чепмен, Барни Клуи и Томас Фрил, сви из Чикага. Четворица „аутсајдера“ нашла су се у екипи због нарочитих вештина: Пол Робски из Њу Џерзија био је стручњак за уређаје за прислушкивање; Мајкл Кинг из Вирџиније био је мајстор за праћење сумњивих лица; Вилем Гарднер из

ПРАВИ ЕЛИОТ НЕС

Човека који је
победио Ал Ка-
понеа нико није
могао ни да уп-
лаши, ни да уби-
је... ни да купи

У сумрачно праскозорје леденог мартовског дана 1942. године у Кливленду, држава Охајо, аутомобил с регистарским таблицама EN-1 занео се на леву страну и сударио с возилом које је долазило из супротног правца. Возач који је изазвао судар побегао је оставивши да озлеђеног из других кола у болницу пребаци случајни пролазник.

Регистарска таблица EN-1 била је у Кливленду добро позната јер је стајала на аутомобилу градског шефа за јавну безбедност Елиота Неса. Пукла је прича да су Нес и његова жена те вечери банчили у хотелу Холенден.

Шеф специјалне јединице

Много пре чувених телевизијских полицајаца Коцака, Коломба, Крокита и Табса постојао је још чувенији полицијски инспектор Елиот Нес, јунак телевизијске серије „Несаломљиви“ која се у два маха приказивала и код нас.

И телевизијска серија и филмови „Скарфејс Моб“ и „Алкатраз Експрес“ из 1962. дугују славу човеку који је заиста постојао, истинитом полицајцу кога нико није могао ни да уплаши, ни да убије... ни да купи.

Нес се широм света прославио после смрти 1957. године чим је изишла његова књига „Несаломљиви“ (The Untouchables), аутобиографска прича о двоипогодиш-

Елиот Нес у време када је био шеф јавне безбедности града Кливленда.

њем крсташком рату који је он, у својству шефа специјалне јединице Министарства правосуђа, водио против гангстерске банде Ал Капонеа.

Уследила је драматизација књиге, па телевизијска серија, тада најпопуларнија у Америци, са Робертом Стаком у улози Неса. Гледаоци су, из недеље у недељу, без даха пратили борбу специјалне јединице са чикашким подземљем у доба прохибиције (забране растурања алкохола). Аутори серије су стварне догађаје обилно филовали маштом.

Елиот Нес је рођен у Чикагу 1903. године у породици норвешких досељеника. Дипломирао је право и политичке науке, а атлетску кондицију стекао је тренирајући тенис и вију цицу. Године 1927. запослио се у Министарству правосуђа где је додељен Одељењу за прохибицију и постао један од око три стотине агената чији је задатак био да „исуше Чикаго“.

Снабдевање жедне публике тајно прављеним алкохолем било је за чикашке гангстере мултимлионерски посао. Током жестоких двадесетих година један гангстер постао је моћнији од свих осталих: дежмекасти Италијан који се никада није

во спровести у дело. Требао је, прегходно, наћи јаке доказе а само две од Ал Капонеових безбројних криминалних активности спадале су под федералну надлежност: избегавање плаћања пореза и тајно прављење и растурање алкохолних пића.

Порез је био брига Министарства финансија које је створило оперативну групу, на челу са агентом Френком Вилсоном, да ради на случају Ал Капонеа. Борба против кршења прохибиције била је у надлежности Министарства правосуђа које је за шефа специјалне јединице поставило Елиота Неса.

Анонимна обавештења, доушници, прислушкивање

Нес је тада имао двадесет шест година, није био ожењен и зарађивао је 2800 долара годишње. Био је висок, мишићав, широких рамена, смеђе косе, лепог дечачког лица, сањалачких свих очију које су зачас могле да постану оштре и ледене.

Нес је сам изабрао људе за специјалну јединицу. Од педесетак агената, чија је досијеа проучио, одабрао је деветорицу који нису имали ни

Лос Анђелеса имао је одличне везе с подземљем; Џозеф Лизон из Детронта био је возач без премца.

Специјалну јединицу чекао је напоран посао јер се Ал Капоне на време обезбедио поткупивши више од пет стотина чикашких агената и полицајаца и велики број политичара. Његови пишци продрли су дубоко у Министарство правосуђа и због тога није било нимало лако наћи скривене дестилерије и пецаре где се тајно правило алкохол, провалити људе који су га растурали и локале где је точен а које су посећивали чланови високог друштва.

Средином октобра 1929. Несова специјална јединица почела је рат са Ал Капонеом с циљем да сруши његово царство алкохола. Требао је открити, једну по једну, све тајне дестилерије и позатварати их упркос подмићеним политичарима и полицајцима, „трулим јабукама“ како их је назвао Нес, који су их штитили.

На траг су их у највећем броју случајева упућивала анонимна телефонска обавештења, вероватно од супарничких банди којима је

Ал Капоне такође био три у оку. Гарднер и Лахарт, изигравајући гангстере из неког другог града, успели су, за кратко, да се увуку међу чланове Ал Капонеове банде и прикупе важна обавештења слушајући шта се говори. Специјална јединица служила се и плаћеним доушницима.

Прислушкивање је, такође, било непроцењиво, нарочито кад су уређаји монтирани на телефоне кафеа „Мон-мартр“, седиште Ал Капонеовог старијег брата Ралфа. Прислушкивање његове приватне линије дало је током следеће две године драгоцене информације.

Пронаћи дестилерије било је напорно јер су чланови специјалне јединице лично дежурали и шпартали градом, али је ипак испало лакше него у њих ући. Провлађивање секирама и пијушма било је споро и правило је велику буку што је онима унутра омогућавало да униште доказе и нишкетну кроз споредне закамouflирање излазе.

Нес је смислио боље и ефикасније средство: отворен теретни камион од десет тона с покретним ватрогасним мердевинама и огромним челичним „кљуном“ који је штрчао на предњој страни. Уз помоћ ове направе – Лизон за воланом, Нес с пушком, остали позади или код споредних излаза – специјална јединица упадала је у зграде где су биле скривене дестилерије и брзо завршавала посао.

Ређали су се успеси: за првих шест месеци Несови

људи уништили су деветнаест дестилерија и шест великих пецара алкохола ојадивши Ал Капонеа за преко милион тадашњих долара!

Ал Капоне није био несавитљив човек и у пролеће 1930. у штабу специјалне јединице појавио се млади човек тражећи да разговара с Несом. Рекавши да говори у име „Великог Газде“, понудио је Несу две хиљаде долара недељно ако олабави. Нес га је зграбио и наглавачке избацио а потом сместа ухватио телефон и редакцијам свих листова заказао конференцију за штампу тог истог поподнева.

Фото-апарати су циклопали док је Елиот Нес, цептећи од беса, обавештавао новинаре како су покушали да га купе и изјављивао да ни новац ни меци неће натерати њега и његове људе да се повуку из рата с гангстерима.

Репортер листа „Чикаго Трибјун“, у тексту објављеном сутрадан, први је малу специјалну јединицу назвао „Несаломљиви“.

Од тога дана, кад год би провалили у неку дестилерију, Нес је одмах на лице места позивао новинаре. Његови претпостављени, отворено су критиковали овакав

публицитет тврдећи да Нес жуди за личном популарношћу. Он је одговарао да је и популарност један од начина да се и гангстери и грађани увере како полиција нема намеру да устукне.

Три покушаја убиства

Публицитет јесте помогао, али другачије него што је Нес замисљао. Док је пажња била прикована за акције његове специјалне јединице, оперативна група Министарства финансија на миру је радила на прикупљању доказа о Капонеовој утаји пореза.

Како није успео да заустави Неса ни митом ни претњама, Ал Капоне је прешао на суровије методе. Једнога дана у канализацији је нађено унакажено тело Несовог пријатеља који је повремено сарађивао са специјалном јединицом.

Нес је позвао телефоном Ал Капонеов штаб и, после извесног убеђивања, успео да „Велики шеф“ узме слушалицу.

– Шта је? – питао је Ал Капоне.

– Па, само хоћу да ти поручим да сутра у једанаест погледаш кроз предњи прозор. Видећеш нешто што би могло да те занима.

У речено време Ал Капоне и његови најближи сарадници појавили су се на прозору. Дуж Авеније Мичиген, брзином од двадесет километара на сат, као на погребу, кретао се караван од четр-



Ал Капоне са затворским бројем. Од једанаест година на колико је осуђен одлежао седам и по. Умро је у сну 1947, неколико дана после свог четрдесет осмог рођендана.

десет пет камиона које су „Несаломљиви“ запленили по Капонеовим дестилеријама и пецарама и сада их возили на депонију.

Призор је Ал Капонеа избацио из такта. Разбијајући столице урлао је: „Убићу га, удавићу га голим рукама!“

Уследила су три покушаја да се Нес уклони са овог света. Први пут је за плаку избегао рафал из аутомобила, други пут га, док је пролазио улицом, умало га није прегазно ауто, трећи пут је за starter његових кола привезан динамит који је случајно приметио пре него што је ућалио мотор.

До 1931. године „Несаломљиви“ су уништили све велике Ал Капонеове дестилерије у Чикагу тако да су гангстери морали да набављају алкохол из других места и кријумчаре га у град. Нес им је брзо ушао у траг и извори су, најзад, пресушили.

Следећи задатак било је сређивање доказног материјала. То је обавио Лил Ченмен и 12. јуна 1931. године Елиот Нес се са хрипом папира и фотографија појавио пред Великом федералном поротом. Против Ал Капонеа и шездесет осам чланова његове банде поднута је оптужница због кршења закона о прохибицији.

Али, агенти Министарства финансија били су бржи и још 5. јуна поднели су доказе да Ал Капоне никада у животу није платио ни цента пореза на приходе. Процес је трајао две недеље и Нес је свакога дана долазио на суђење, али не као крунски сведок већ као посматрач.

Ал Капоне је проглашен кривим због утаје пореза и осуђен на једанаест година робије. Нес и његови људи отпратили су га до воза ко-

НАСТАВАК НА СЛЕДЕЋОЈ СТРАНИ



јим је отпремљен до федералног затвора у Атланти. То је био последњи задатак „Несаломљивих“. Трећег маја 1932. године специјална јединица је распуштена.

Крај каријере у Кливленду

Елиот Нес је 1935. године постављен за шефа јавне безбедности града Кливленда, тада седмог по величини у САД. Ту је очистио полицију од „трулих јабука“, основао Кливлендску полицијску академију, смањно проценат криминала за педесет одсто, увео оштре казне за саобраћајне прекршаје. У року од четири године Кливленд је са другог места по броју саобраћајних несрећа званично проглашен најбезбеднијим градом у Америци.

А онда је почела серија негода.

Прво, демонстрације радника штрајкача на које је Нес послао полицију завршиле су се са сто тешко повређених демонстраната. Затим се појавио Џек Трбосек који је сејао сјраву по Кливленду од 1935. до 1938. године и чији идентитет никада није откривен. Најзад, у приватном животу два развода и брак с разведеном вајарком Елизабетом Андерсен Сивер.

На све то надовезала се саобраћајна несрећа која је уништила Несову каријеру. Он је доказао да није побегао са места удеса већ је своју повређену жену однео у болницу, доказао је да није возио под дејством алкохола. Ипак, морао је да поднесе оставку.

Године 1956. у малом месту у држави Пенсилванији Нес је почео да пише „Несаломљиве“. Из те књиге сазнало се нешто и о његовом приватном животу о коме, док је био активни агент, нико није имао појма. Рецимо, да се у јеку рата с гангстерима одмарао читајући Шекспира и слушајући оперску музику, или да је обожавао мачке и увек их у кући имао бар шест. Чак и да лично није имао ништа против алкохола, осим када је у питању било кршење закона.

Елиот Нес није доживео успех „Несаломљивих“. Умро је од срчаног напада у мају 1957. у педесет четвртој години. Али, никада није заборављен. О томе сведочи и недавно снимљен филм са Кевином Костнером у главној улози, доказ да су „Несаломљиви“ и Елиот Нес заувек ушли у легенду.

Д. Божић

Вилица – грешка природе?

ЛАКО ЈЕ

КРОКОДИЛИМА

Студент Марк Циглер има разлога да се смеши. Он је један од малог броја западнонемачких грађана који имају савршено здраве зубе.



Добро: заобљени врхови.

Овако треба да изгледа добра четкица.

Лоше: врхови оштрих ивица.

Да се
кладимо:
кад прочитате
овај текст,
зажелећете да
одмах оперете
зубе!

Сто марака нудио је професор Еберхард Зонабенд, управник Зубне клинике у Минхену, свакоме ко му дође с потпуно здравим зубима. Годинама је узалуд чекао. Тек кад је награду подигао на хиљаду марака, почели су да се јављају кандидати.

Њих 41 село је на зубарску столицу и отворило уста. Код сваког је понешто откривено: почетак каријеса, оштећен зуб, отекле десни... Тек четрдесет други, хемичар Клаус Грундмајер, имао је оно што је професор Зонабенд скоро две деценије чезнуо да види: савршено здрава уста без и најмањег знака обољења.

Зуб се састоји од најтврђе материје у човечјем организму. Чак и код фосила наших предака, старих много хиљада година, зуби изгледају као нови. А ипак, током живота, успемо да их оштетимо до те мере да данас у европским земљама 99 одсто одраслих људи лечи зубе или би требало да их лечи.

Спасоносни слој за хабање

Како настаје каријес – труљење зуба? Коначан одговор на то питање пружили су научници у Чикагу 1954. године посматрајући пацове подељене у две групе. Пацови из

прве групе били су рођени царским резом, у потпуно стерилним условима, и одгајени у савршено заштићеној средини. Ни код једног од њих нису запажена ни најмања оштећења зуба.

Пацови из друге групе живели су у уобичајеним условима и од њих 39 – тридесет осам је добило каријес. Тиме је доказано да кварење зуба изазивају бактерије.

Топла и влажна усна дупља идеална је средина за размножавање најситнијих живих бића. То посебно важи за наслаге које се на зубима стварају од пљувачке, разних соли и мртвих ћелија које у сваком милиграму садрже по неколико стотина милиона бактерија.

Кад једемо, ми хранимо и те невидљиве штеточине. Главни извор енергије њима је шећер. Оне га разлажу стварајући при том штетну киселину која напада зубну глеђ и у њој ствара мале, па све веће рупице.

С бактеријским наслагама почиње и друго, после каријеса најчешће обољење усне дупље: запаљење десни. Бактерије се завлаче под ивице зубног mesa и ту изазивају инфекцију с крварењем. Зубни каменац – резултат таложења минералних састојака из пљувачке – погоршава запаље-

ње, јер ширећи се потискује и надражује осетљиво ткиво десни.

Да ли је за оволике муке крив шећер у нашој исхрани, на чију штетност стално упозоравају зубари? Или је наша вилица „грешка природе“, тако грађена да не одговара својој намени? Одговор гласи: и једно и друго.

Чињеница је да готово све животиње са зубима стоје боље од нас. Многим рибама, на пример, истрошени или болесни зуби отпаду и уместо њих израсту нови, чак и по стотину пута. Крокодили промене све зубе чак двадесетак пута у животу. Јадан човек, напротив, добија зубе само три пута – ако рачунамо и оне вештачке.

Биљоджери, као коњи и краве, имају на зубима „слој за хабање“ који се обнавља чим се жвакањем истроши па код њих кварни зуби практично и не постоје. Код месождера, као што су пси и мачке, каријес се јавља у мање од десет одсто случајева. Њихова вилица је тако сачињена да се чисти сама од себе. Природа је, ако тако може да се каже, предвидела да пас неће умети да пере зубе. А човек? Је ли могуће да га је тако „пројектовала“ да без четкице, пасте и свакодневне неге не може да очува здрава уста?

Завирмо мало у уста наших предака. Зуби мајмуна који живе у природи често се ква-

ре, што је разумљиво кад знамо да се они најрадије хране слатким плодовима. У вилицама наших најдавнијих предака, јужноафричких аустралопитека, нађено је преко један одсто каријеса. У фосилима из каменог и гвозденог доба тај проценат се већ пенује на осам, а у средњем веку на 35 одсто.

Вилица најстаријих људи имала је снажне, крупне зубе, погодне за жвакање меса и биљне хране у сировом стању. Негде почетком старијег каменог доба човек је научио да кува храну која је тако постала укуснија и лакше се жвакала. Само – уколико је жвакање захтевало мање напора, утолико се и вилица, током еволуције, смањивала. За зубе је остајало све мање места. Данас су они у нашој вилици тако збијени да је готово немогуће очистити тесне пукотине између њих. Умњаци су напросто изгурани, појављују се врло касно, а кад се појаве, више сметају него користе.

Кување има и ту неповољну страну што скроб, кад се скува, постаје идеална подлога за размножавање бактерија. Ипак, највећи кривац за каријес је шећер, поготову откако је почела индустријска производња бомбона, чоколаде и других слаткиша.

Због свега тога људска вилица је данас веома осетљив орган који се, да би обављао своју улогу, мора свакоднев-

но темељито чистити. Људи су тога одавно свесни. Вероватно најстарији прибор за негу зуба била је чачкалица. Већ у трећем миленијуму пре наше ере међу стварима које су стављане у гробове владара сумерског града Ура налазиле су се и коштане чачкалице. У грчко и римско доба људи су користили разна средства за негу уста, међу њима и таква од којих бисмо се данас најезили: зубни прах од пепела спаљених мишева и зечева или водицу за испирање у којој је главни састојак била – мокраћа.

Златно правило – 3 x 3

Домороци широм света чисте зубе помоћу дрвеног угља, слане воде или финог песка, или жваћу посебне биљне смоле. Највише, ипак, користе такозване штапиће за жвакање. То су делови гране или корења, отприлике величине оловке, с једне стране спљоштени и расцепкани тако да личе на четкицу.

Испитујући хемијски састав ових прутућа научници су дошли до изненађујућег закључка: многи од њих садржали су флуорид и бактерицидна једињења. Не можемо, дакле, сувише да се жалимо на природу: „опремила“ нас је лошом вилицом, али нам је дала и средства да је заштитимо од обољења. Лабораторијска испитивања показала су да ови биљни састојци уништавају бактерије

у устима, тако да је један произвођач два таква једињења додао у своју пасту за зубе.

Флуорид – који биљке преко корена извлаче из земље – данас је главно оружје науке у борби против каријеса. У многим земљама он се одавно додаје у воду за пиће.

Савремене зубне пасте имају много састојака – неки служе за механичко чишћење, други за стварање пене, трећи дају мирис и укус – али од свих њих једино је флуорид у стању да ојача зубну глеђ и учини је отпорнијом према киселинама.

Флуор се, иначе, може јавити у много разних једињења, и један од тежих задатака хемичара у фабрикама зубне пасте јесте да изабере оно право. Тако је једна много рекламирана паста садржавала натријум-флуорид, али и средства за чишћење на бази калцијума. Испоставило се да овај последњи везује за себе готово сав флуор, тако да за зубе готово ништа не остане. Додато је ново средство за чишћење, без калцијума, али се показало сувише „агресивно“ и – паста је морала да буде повучена из продаје.

Право решење нађено је тек кад је натријум-флуорид замењен натријум-монофлуор-фосфатом, коме калцијум не смета. Експерименти су настављени и ускоро је нађено још погодније једињење –

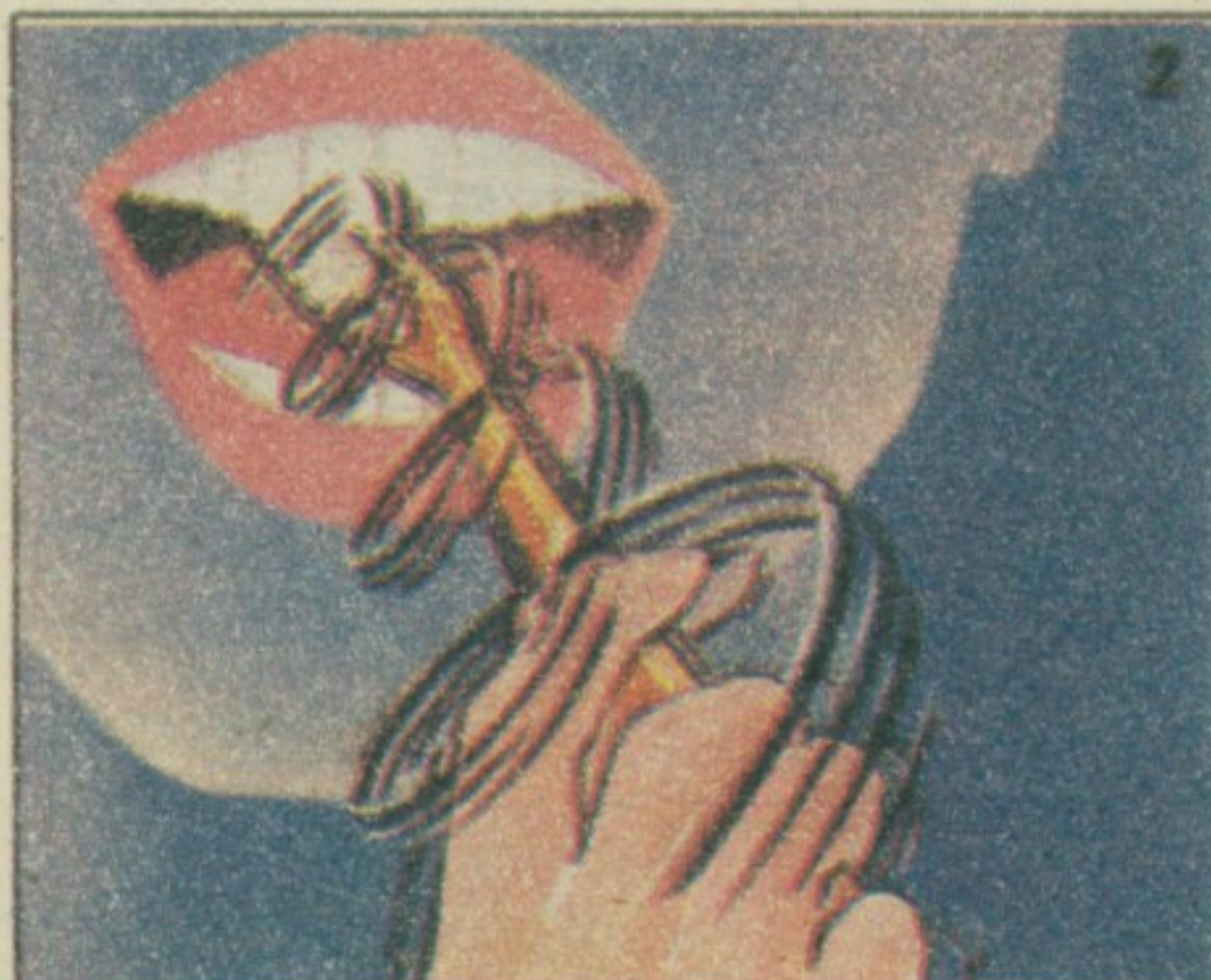
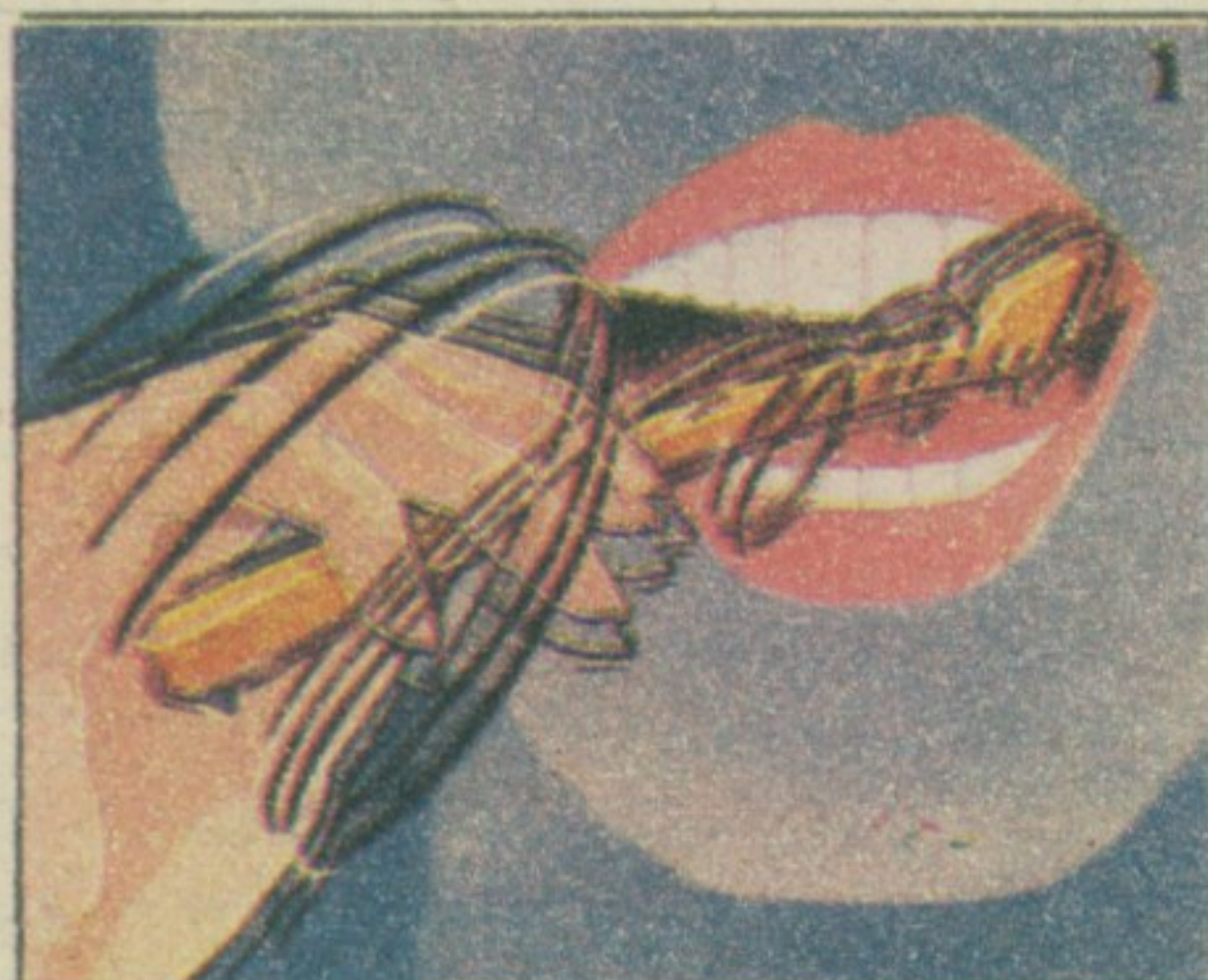
амин-флуорид. Он продире у зубе, кажу научници, већ после неколико секунди, док је другим једињењима флуора потребно око два минута да би почела да делује.

Значи ли то да треба само одабрати најбољу пасту и са зубима неће бити муке? На жалост, не. И даље важи правило „3 x 3“: једино детаљним чишћењем од три минута после сваког оброка могу да се уклоне опасне насlage. Темељно и, што је још важније, правилно „четкање“ уједно је и једина могућа заштита од запаљења десни – парадентозе. Против овог обољења – за разлику од каријеса – хемијска индустрија још није успела да пронађе никакво средство у туби. Помаже једино упорно и стрпљиво чишћење „од црвеног ка белом“, то јест од десни ка зубима, да би се одстранила нечистоћа и уједно масирале десни.

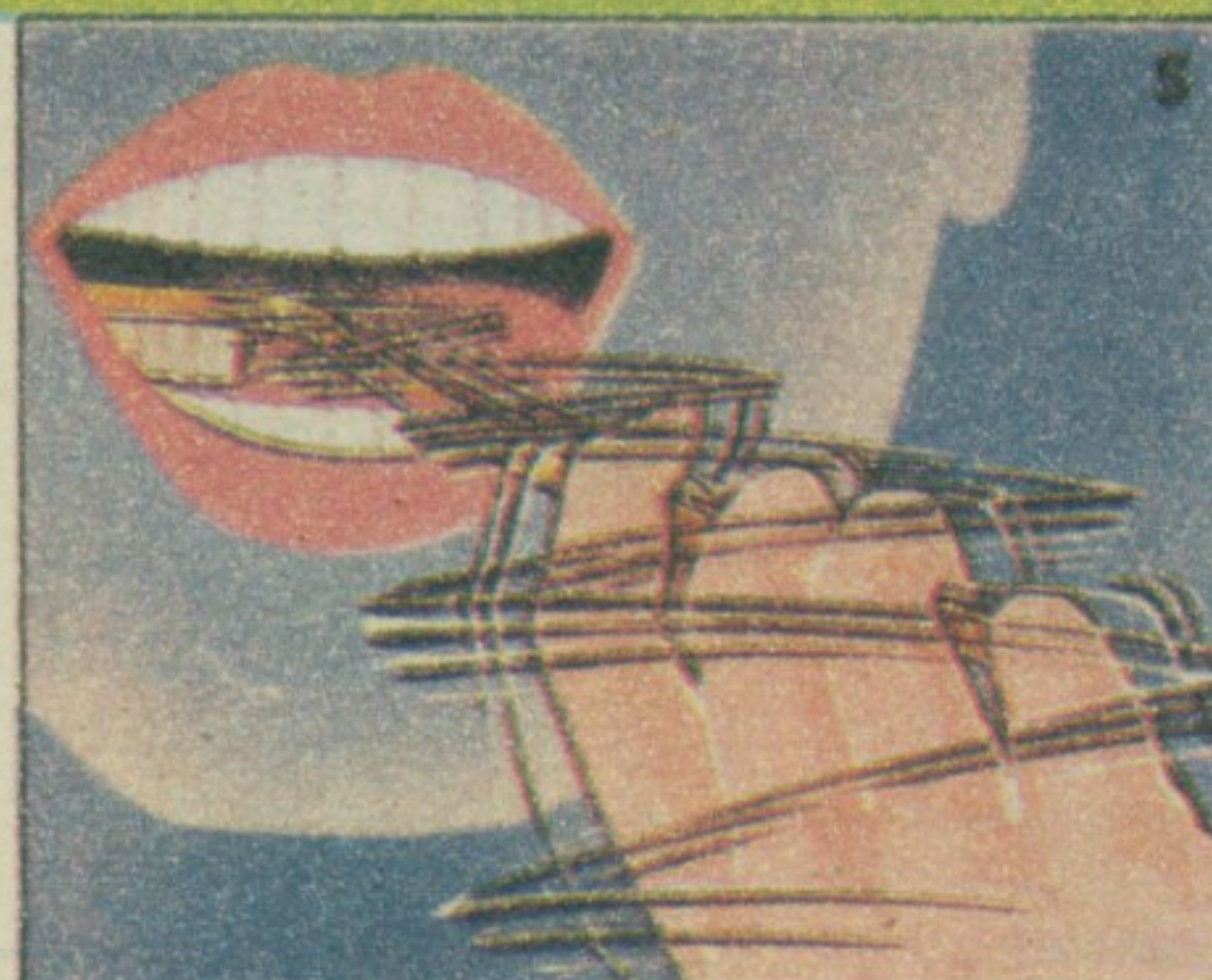
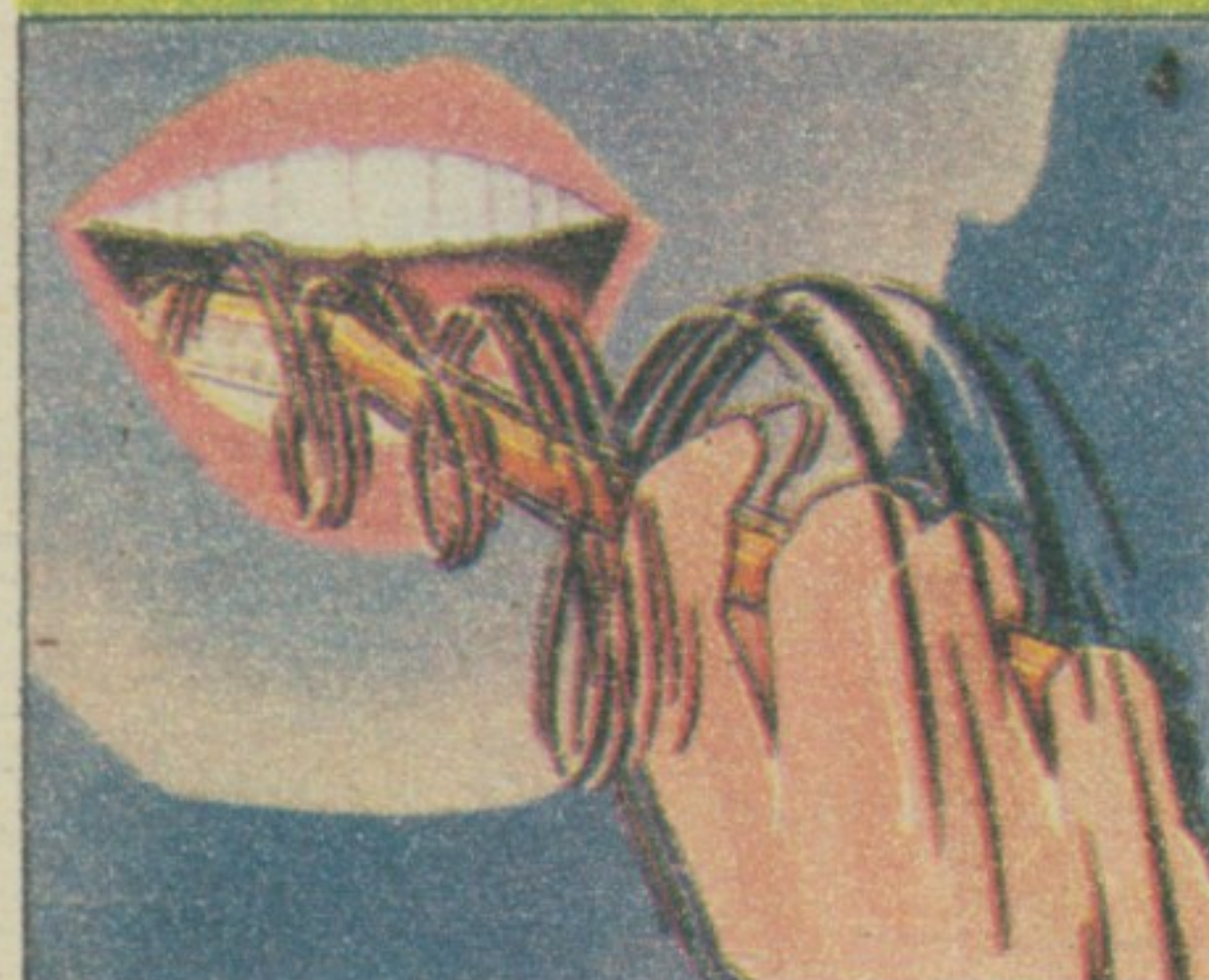
При том нипошто није свеједно какву четкицу употребљавамо. Добра четкица мора имати малу главу, с паралелним чекињама чији су врхови заобљени а не оштри. Чекиње треба да буду од најлона а не природне, јер ове друге имају шупљине у којима се задржавају клице. Четкица мора да се мења свака два до три месеца.

Ако тако редовно радите, ваше четкице ће за годину дана изрибати површину од преко 40 квадратних метара.

С. С.



Правилна техника прања зуба: кружним покретима четкице очистити предњу страну зуба (1), унутрашње површине (2-4) и површине за жвакање (5-6). Редослед није битан, важно је чистити што дуже и при том масирати десни.



ФРАНЦУЗ

Надимак
и како
га стећи

У

ПРАВИ ЧАС



Илустрова Боса Кифеац

Један од познатијих надимака у Књажевцу био је и Деверика (турски – деверити значи мучити се, тешко живети, једва излазити на крај). Претпоставља се да су преци породице која га је носила некада тешко живели. Међутим, у време о коме говоримо њихови потомци већ су били имућни али су, ипак, остали Деверике.

Две породице Митровић, познате као Кадије, имале су куће више чувене Гургусовачке куле. Надимак су добили по претку који је за време Турака био судија, односно турски кадија.

Надимак Кракоранц добили су преци Николе Тодоровића у другој половини 19. века. У то време Књажевац је био трговачки центар: трговало се житарицама, стоком, кожом, вуном, лојем и вином. Поред Сврљишког Тимока налазиле су се радионице где се откупљивала, солила и сушила кожа. Власници тих радионица куповали су и велике количине лоја, топили га и изливали у колутове

попут погаче. Како се стока клала и у граду се осећао страشان смрад. Књажевчани су те радионице прозвали крахеранам (од крах – рана). Пошто је и отац Николе Тодоровића био власник једне такве крахеране, суграђани су га назвали Крахерананц што се временом претворило у Кракоранц.

Кочичкови су се одувек бавили трговином, међутим, док се нису обогатили, живели су у кућерку који је био препун деце и одраслих, па отуда и надимак.

Опклада са Мечком

У породичне надимке спадају и Качмак, Коловци (најбољи играч у колу), Коњари (некада су чували коње и трговали њима), Папа (чији су се преци правили већим хришћанима од самог папе), Папицан (турски папи – једе, цан – душа; папицан – онај који једе душу), Сировица (груб, неотесан, непросвећен). Французи су били породица која се бавила ћурчијским занатом, позната по томе што су се њени чланови правили Французи када је требало да изврше неке обавезе.

Личне надимке појединци су добијали најчешће још у раном детињству, у игри, школи, на занату, према личним склоностима, физичком изгледу или неким особинама и навикама. Зато и није чудо што је било и оних који су се стидели својих надимака и вукли их као воденични камен о врату. Тако рецимо Љуба

пекар, кршан и снажан човек, целог свог живота није могао да се помири са надимком Мечка. Добио га је као млад човек опкладивши се са друговима да у рвању може да победи чак и медведа. Разуме се, медведа су одмах нашли; и у то време било је много Цигана мечкара. Љуба је, као што је и тврдио, зачас савладао четвороножног противника, добио опкладу али и надимак Мечка.

Ни Света бурегија није био одушељен својим другим именом: он је био висок само 145 центиметара па су га због ниског раста прозвали Пуле (дугме). Ништа страшно, да се у овом крају пулетом не назива и магаранц.

Алекса Радивојевић Целолубања стекао је надимак још као шегрт. У то време, тридесетих година, имао је око 65, био је власник једне радње и још крепак, држећи човек, висок преко 185 cm и тежак око 140 kg. Тако крупном и угојеном, стомак му се преливао преко каиша што је несумњиво говорило да је

увек при апетиту. Он то није ни крио него је и сам истицао да је још као младић за један једини оброк могао да поједе цео хлеб. Алекса је у јелу увек предњачио па откако је он умро у Књажевцу се још није нашао неко ко је могао толико да поједе.

За рибе се обично каже да су неме, а за човека који мало говори да ћути као риба. Миле Крстић, власник посластичарске радње „Шампион“, добио је, нико није умео да каже зашто, надимак Рибица. Његови родитељи били су пореклом из Призрена а у Књажевац су се доселили у време турских ратова. Зарађивали су продајући лимунаду, бозу, суцук, ћетен алву, сладолед, кисело млеко. Пошто се оженио, Миле се одвојио од оца и отворио сопствену посластичарницу. Радња је била примерно чиста и чувена по одличном сладоледу, бози, лимунади и увек свежим колачима. Рибица је имао велики број муштерија. Наравно, међу њима је било највише деце. У кафану и друштво није одлазио али је увек био спреман на шалу, виц или досетку. Но, највише је волео да шири алармантне вести и насамари понеког лаковерног суграђанина. Тако је једном пронео глас да је неку жену из књажевачког насеља Дубрава напаствовао змај па је кроз девет месеци родила дете са крилима тј. змајче. Ова вест је још истог дана обишла град па су се младе жене већ у сумрак завлачиле у куће бојећи се сусрета са насртљивим змајем.

Месец у Тимоку

Други пут Рибица је разгласио да је тог јутра огромна змија побегла из циркуса „Олимпија“ и да је на Ластавичком пољу, недалеко од Књажевца, прогутала читав вод војника са све пушкама и фишеклијама. Лаж је одмах „упалила“ па се седамдесетак књажевчана сјурело на Ластавичко поље да на лицу места провери ствар. Неки су, за сваки случај, понели и пушке.

Једне вечери небо је било необично сјајно и црвенкасто. Месечина није, шта је онда, људи су се у чуду питали. Прави тренутак да Рибица протури вест да је Месец пао у реку. И овом приликом било је лаковерних који су се упутили на место које им је Рибица назначио. Међутим, уместо Месеца видели су неколико стогова сена у пламену.

Власти су често упозоравале Милета Крстића да се окане несланих шала. Опомене узалуд. Било је много оних који су сматрали да би Рибици више одговарао неки други надимак, рецимо домишљан, шерет или нешто слично, али, надимак се једном добија и обично носи до краја живота.

Један занатлија у Књажевцу носио је надимак Ђилибон. Нико га у граду није друкчије освловљавао. И када је једног дана Ђилибон умро, многи су почели да се питају шта тај надимак заправо значи. Прелиставали су речнике, енциклопедије, лексиконе... Објашњења није било. Можда је човек који је носио овај надимак нешто и знао о њему али тајну је однео у гроб.

ЉУБИША ВЕСЕЛИНОВИЋ

Ул. Чарнојевића 12

НИШ

(хонорар 15.000 дина.)

Србија – турска у турско време. Турски сокаци, турске махале, турски ћепенци испред дућана, турске навике...

Изненада, око 1840. у Београду се појавила европска тековина романтизма – цилиндар. Не зна се ко га је први донео и ставио на главу, али да је за народ навикнут на фес представљао „чудо“, у то не треба сумњати.

После само двадесетак година цилиндар је већ био у општој употреби. Ипак, то није подразумевало да га је народ прихватио. Те 1860. када је умро кнез Милош Обреновић, цилиндар се могао видети на министарским главама. Уствари, он се у старој Србији „устоличио“ као обавезан део министарске одеће и дуго је био искључиво знак министарског достојанства.

Звучи као шала, али касније је књижевник Јаша Продановић говорио да се на Теразијама никада не би видело толико цилиндара као за време пада владе, јер су се онда сви кандидати за министре свесрдно показивали са том издуженом капом! Да се види, да се зна...

Крајем 1900. ни сватови и погребници, о државном трошку, нису се могли замислити без присуства цилиндра! У Београду су тада биле три шеширчијске радње које су држале стручњаке из Беча за њихово прање и пеглање.

Од кнеза до фијакеристе

Први српски владар који је понео цилиндар био је кнез Михаило Обреновић. Без цилиндра се у свечаним приликама нису појављивали Јосиф Панчић, Илија Гарашанин, Јован Ристић... Убрзо, цилиндар се нашао и на глави виших чиновника, глумаца, књижевника, уопште људи који су желели да изгледају салонски.

Али, по угледу на париске и бечке колеге, цилиндар су носили и београдски фијакеристи, они са лепшим коњима и раскошнијим фијакером. На несрећу, изглед им није био у складу са платоом испред Народног позоришта где су чекали муштерије. Плато је био прекривен коњским изметом од којег се ширио несносан смрад.

Иначе цилиндар није свакоме лепо стајао. За то покривало, како га је народ називао, била је потребна лепа глава, лепа брада, висок стас и мужевност. Видети све то на једном човеку била је права реткост! Најчешће би глава „пропала“ у цилиндар па је дотични господин пре подсећао на пропалог музиканта.



СУЛУНДАРИ НА ГОСПОДСКОЈ ГЛАВИ

КОЛИКО ОДСЈАЈА ЗАВДУКАТА

Осим тога, уз цилиндар се носило посебно одело. Оно је куповано у Бечу. Не дај Боже да га власник исфлека јер је ретко ко поседовао више паре!

И поред свега, цилиндар у Србији никада није стекао већи значај. Једноставно, народ га није хтео. Но, да је то коначно објашњење, још би и могло да прође. Истина је суровија. Обичан свет није могао очима да види цилиндар. Поспрдно га је називао сулундар (чунак за пећ) говорећи да он може да „продужи“ главу али не и памет! Нарочито су га презирали сељаци.

Уопште, људи са цилиндром на глави раздраживали су пук. И сељаци, и средњи и сиромашан градски живаљ видели су у њима друштвене паразите и представнике више класе. Никога да им објасни да су у Нормандији одвајкада цилиндар носили баш сељаци и да је надоласећи реализам потискивао цилиндар у целој европи.

Последњи цилиндраши

Било како било, цилиндар је брзо „умирао“ и током 1914. у Србији их је било двадесетак, а четири године касније само – три! Сва три ношена су у Београду. Један је припадао Јовану Ђаји, други Милану Биљчевићу а трећи Милану Андоновићу.

Ђаја, политичар и министар

**Док је за
српско крем
друштво цилин-
дар био знак
министарског
достојанства,
обичан свет га
је презирао го-
ворећи да „про-
дужава“ главу
али не и памет**

умро је сиромас као црквени миш.

Биљчевић је цео живот провео у расправама с политичарима. Отац му је био познати хрватски судија и племић, али је он пустио корење у Србији, чак је неколико година био председник општине у Крушевцу.

Пожаревљанин Милан Андоновић, такође је био немиран дух. Минхенски студент, професор у Београду, врстан интелектуалац, жестоки по-

борник слободе, често је путовао са својим студентима и њиховим певачким друштвом „Обилић“ и после представе држао ватрене говоре и „објављивао“ рат Аустрији и Турској. Једанпут су га на рукама носили до железничке станице. Андоновић је ушао у воз а затим с прозора вагона одржао још један говор машући цилиндром. Тешко је рећи колико би та беседа трајала да се занесени шеф станице није тргао и сетио да воз има ред вожње!

На крају треба рећи да су у Србији продавани само квалитетни цилиндри. За куповину је требало издвојити око 3 дуката! Најскупљи цилиндар стајао је 3,5 дуката.

Ношени су цилиндри за дан и цилиндри за ноћ. Први су прављени од велура; лако су четком тимарени и „одбијали су и по десет одсјаја!“ Цилндри за ноћ, названи и сапо-клак, израђивани су од црног рипса и обавезно су ишли уз фрак!

Смрћу Ђаје, Биљчевића и Андоновића цилиндар је нестао из Србије. А они су га носили до свог последњег часа!

М. Тодоровић

ПОПЛАВА

У ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ ЛИФТУ

Роже Шивијо је отишао да узме пошту и замало није заувек остао заглављен у кабини

Шездесетдвогодишњи Роже Шивијо чекао је важно писмо. Тог новембарског дана прошле године за 36 сати пало је толико кише као што обично напада за месец дана. У Антибу, чувеном летовалишту на Азурној обали, где је Роже, после пензионисања, живео са супругом, падавине су достигале висину и до метар и по. Пuteви су били попла-

вљени а бујица је носила дрвеће и блокирала друмове.

Роже је седео у свом стану на шестом спрату. На радију и телевизији јављали су о нечуваној поплави која је захватила Антиб. Када је рекао супрузи да ће отићи да види да ли је поштар успео да се пробије и донесе пошту, она је незаинтересовано дигла главу с књиге и расејано промрмљала да нема ништа против. Читала је неки узбудљиви криминалистички роман Жоржа Сименона.

Изашао је из стана и ушао у лифт. Тада није могао ни да претпостави да је то могло да га стаје живота.

Кабина лифта је била веома мала, једва да су у њу могле да се сместе четири особе. Али, Роже се свакодневно возио лифтом и ушао је у кабину без размисљања. За њим су се врата аутоматски затворила. Притиснуо је дугме да би сишао до приземља.

Лифт се спуштао уобичајеном брзином. Када се на скали указала ознака за приземље,

лифт се зауставио. Међутим, уместо да се отворе, врата су остала затворена. Чуо се неки чудан звук. Ништа страшно, помислио је Роже, сигурно је неки мањи квар.

А онда, кабина се изненада затрестила, и Роже је осетио да се лифт откачио. Пропадао је. Касније је сазнао, да је то било готово пет метара. У тренутку му је пролетело кроз главу да је имао луду срећу да се лифт није откачио на шестом спрату.

Роже Шивијо се скупио на поду кабине очекујући да се тај пад заврши треском и jakim ударцем. Ништа од тога. Кабина је пала у воду која је преплављивала подрум зграде. Шивијо је имао утисак као да је у васионској капсули која се спустила на површину океана. У почетку га није хватала паника јер је мислио да ће одмах доћи неко да га избави из воденог затвора.

Притиснуо је дугме за узбуну. Добро је знао да се налази у отвору за лифт до кога је могло да се доспе из подрума. На крову кабине није било никаквог отвора кроз који би Роже евентуално могао да се извуче.

Вода у лифту све више је расла. Досезала му је већ до колена.

После петнаестак минута, пошто се нико није појавио, Рожеа је почела да хвата паника. Притискао је дугме за узбуну, притискао, али плашио се да то његово упозорење нико није чуо. Бар се ништа није догађало. Ни трага од људских гласова, нико није долазио да му помогне.

Вода је и даље надоласила. Већ му је била до рамена.

Роже није знао да је настојник чуо аларм и да је обавестио ватрогасну бригаду. Пошто није могао да нађе кључ којим се отварају подрумска врата за отвор од лифта, спасилачке екипе су морале да разбоју отвор и доспеју до несрећног човека. Настојник, наравно, није ни знао ко је у лифту.

Пре него што је помоћ стигла, Роже је одлучио нешто да предузме. Грчевито је настојао да отвори аутоматска врата од лифта. Завлачио је прете у мали отвор и гурао што је могао јаче. Успео је мало да их отвори, али је тада схватио да је вода још силовитије покуљала у кабину. Сад му је већ допирала до уста. Ако га убрзо не извуку, удавиће се.

Конечно, чуо је гласове. Схватио је да су ипак чули аларм и надао се да ће на време успети да отворе врата од подрума. Само да не буде сувише касно.

Роже је грозничаво размисљао. Није имао времена да чека да спасиоци отворе врата од лифта, морао је да сакупи снагу и да их сам отвори. Шивијо је, ипак, имао среће. У тренутку кад је раширио аутоматска врата кабине лифта, спасиоци су пробили метална врата из подрума. Вода је покуљала, али су Рожеа успели да извуку кроз мали отвор. Био је, на сигурном.

Све је трајало око пола сата. Кад се Роже Шивијо пешке попео на шести спрат, до свог стана, и сав мокар, прекривен блатом ушао у собу, његова супруга није могла да дође к себи. Држећи и даље књигу у рукама гледала га је без речи. Приметила је да се мало дуже задржао, али је мислила да је срео неког из зграде и застао с њим у разговору.

В. С.

Илустровао: Драгољуб Савић



МЕК
КОД

Ловци на скалпове ПЛЕО

НА ТЕРИТОРИЈИ ИЗ-
МЕЂУ ГРАДОВА ФОРТ
АПЧ И ЛАС КРУЗ ПО-
ЈАВИЛА СЕ БАНДА
ЛОВАЦА НА
СКАЛПОВЕ.
ВИКОНТОВА ДЕВОЈКА
МОНИКА ОПТУЖЕНА
ЈЕ ЗА САМЕСНИШТВО.
ПОД ПРЕТЊОМ ДА
БЕ ИЛИ У ЗАТВОР,
ОДАЈЕ ВЛАСТИМА
ИМЕ ВОЂЕ И ЧЛАНОВА
БАНДЕ...



МИРНО ЈЕ!
НИКО МЕ
НЕЋЕ
ПРИМЕТИ-
ТИ!



ЕЈ,
МАЛИ!
ХОРЕШ ЛИ
ДА ЗАРАДИШ
ДОЛАРЕ?

ПАЛАС ХОТЕЛ



ОДНЕСИ
ОВАЈ ПОВЕЗ
У ХОТЕЛ ДАМИ
ЗВАНОЈ МОНИКА!
И КАЖИ ЈОЈ
ДА ИЗАЂЕ
НА ПРОЗОР!



ЗАШТО
ДА
ИЗАЂЕ
НА ПРОЗОР?

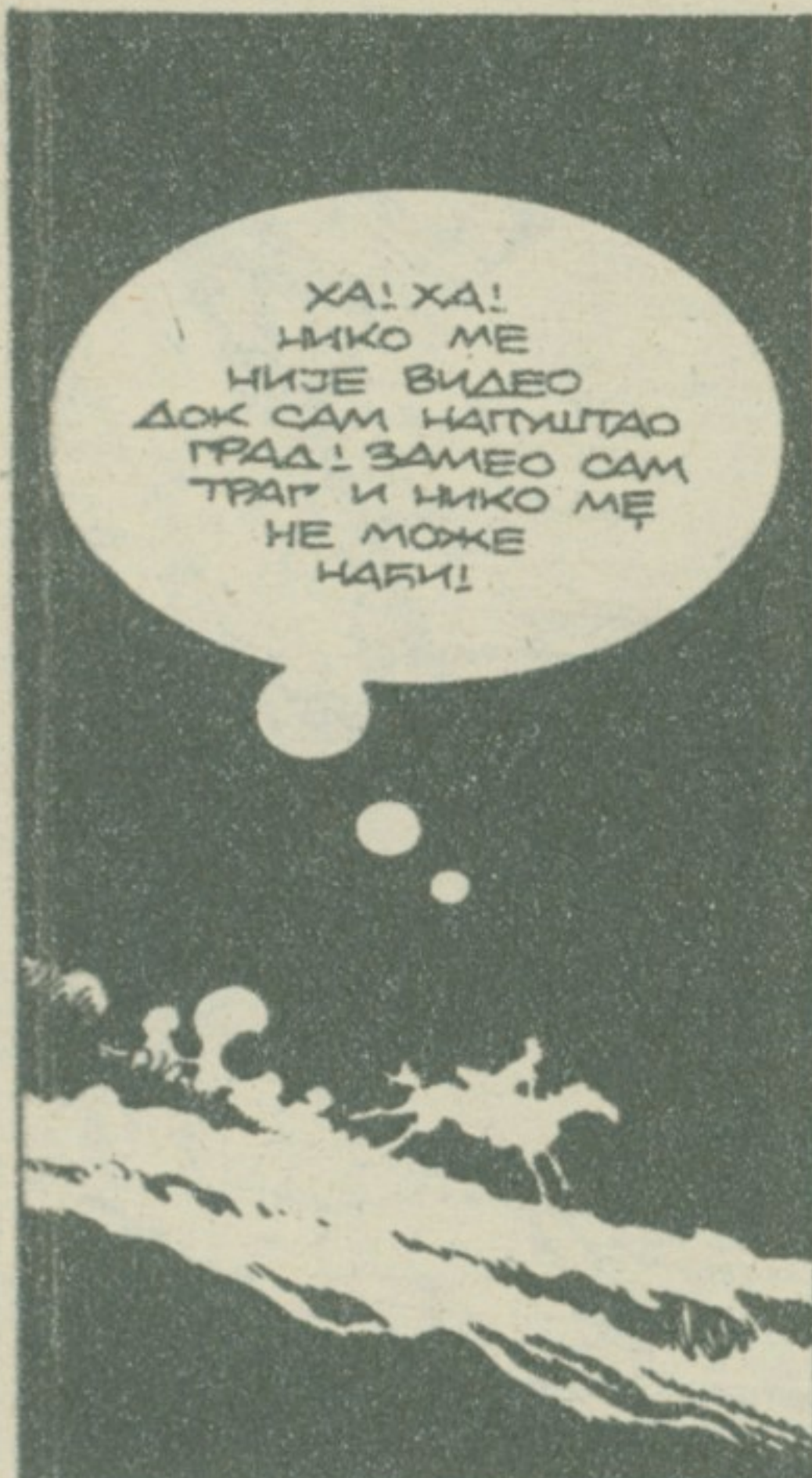
ТО ЈЕ
ИЗНЕ-
НАЂЕЊЕ,
КЛИЊО!



ВОЛИМ
ИЗНЕНАЂЕЊА!
УВЕК САМ
БИО ШАРБИВ-
ЦИЈА!

БЛА
СЛОБ.







ЗБОГОМ,
ОРТАК!



ХОРАЦИ-
ЈЕ, УЗМИ
ЊЕГОВ
СКАЛП! НИЈЕ
ЗА БАЏА-
ЊЕ!



ЈЕ
ЛИ БИЛО
НЕОПХОДНО ДА
УБИЈЕШ ВИКОНТА?
ЗАР НИЈЕ МОГЛО
ДРУГАЧИЈЕ
ДА СЕ УРАДИ?

ВИКОНТ
СЕ ОДАО,
А ТО ЈЕ ОПАС-
НО ЗА НАС!
ПАКУЈ СТВАРИ!
МЕЊАМО
МЕСТО!



У
КАЈОН
ШАКАЛА!
ТАМО НАС
НИКО НЕГЕ
ТРАЖИТИ!

УЛОТОРИЛА
СЕ СА ДЕВОЈ-
КАМА НА ОБАЛИ
РИО ДИАВЛОСА И
ЧЕКА КУТНЕВУ
ПОРУКУ!

А РОЗИ?



МИСЛИМ
ДА БИ
ТРЕБАЛО ДА
НАПУСТИМО ОВУ
ОБЛАСТ И ОДЕ-
МО НА СЕВЕР!

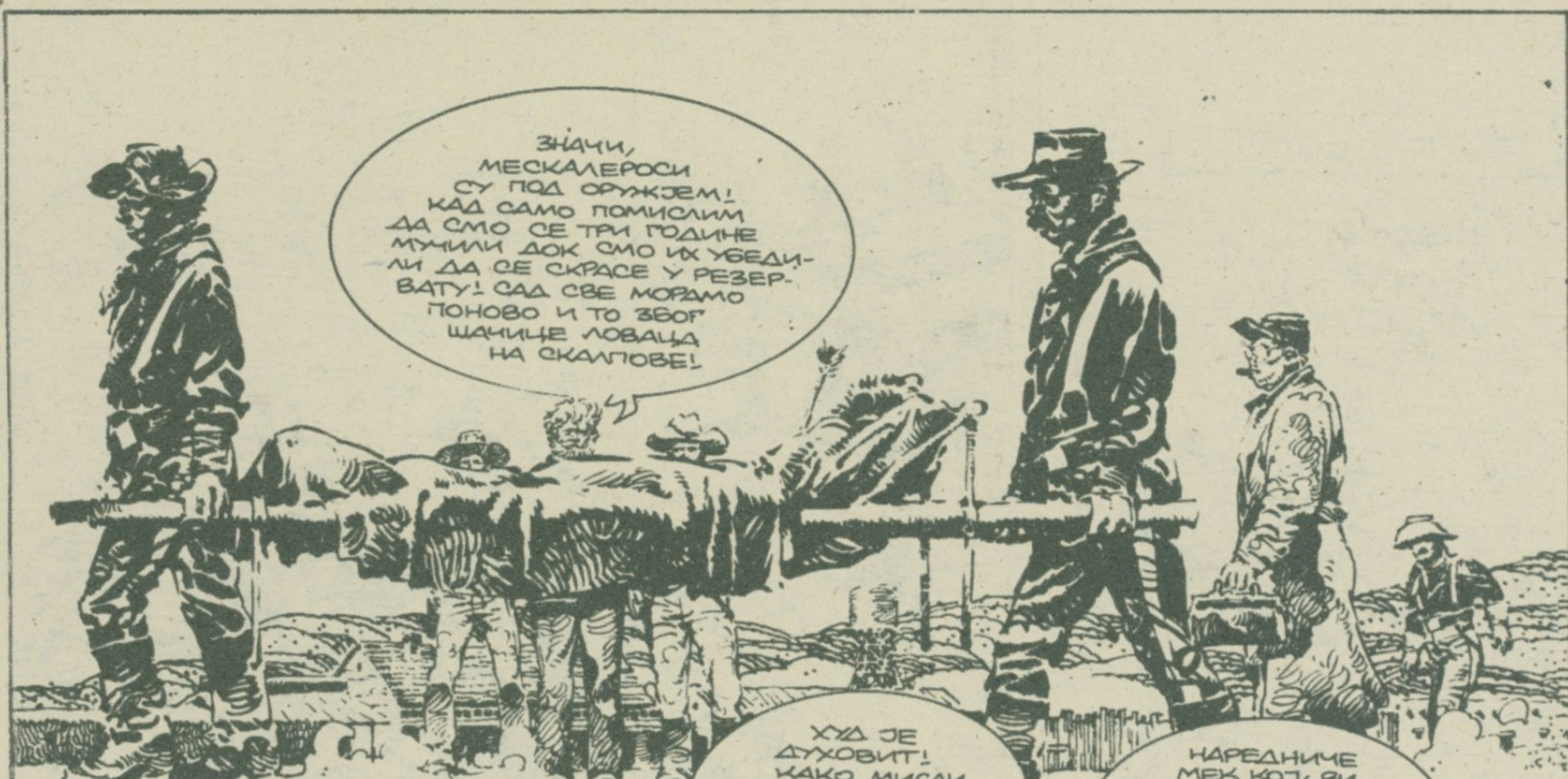
РОЗИ
ИМА САСТА-
НАК С КУПЦЕМ!
ЧИМ ДОБИЈЕ
ПРЕ, БРИШЕМО!
ТО ЈЕ САМО
ПИТАЊЕ ДАНА!
БУДИ
СТРПЛИВ!

ГДЕ
ИДЕМО?



„КАО И СВАКОГ МЕСЕЦА, ОДНЕЛИ СМО ПОТРЕПШТИНЕ У РЕЗЕРВАТ САН КАРЛОС! ИЗНЕНАДА, ИНДИЈАНЦИ СУ СЕ УЗНЕМИРИЛИ! ПРЕМА РЕЧИМА БЛЕСТЕЛА, КОЈИ ЈЕ СЛУЖБИО КАО ПРЕВОДИЛАЦ, МЕСКАЛЕРОСИ СУ НАШЛИ СВОГ СЪНАРОДНИКА МРТВОГ И СКАЛПИРАНОГ! ОДЈЕДНОМ, КАО ДА СУ ПОЛУДЕЛИ! ЗГРАБИЛИ СУ БЛЕСТЕЛА... УБИЛИ СУ И НАРЕДНИКА КАВАНХА И ВИНДАМА! КОЛИНС И ЈА СМО УСПЕЛИ ДА ПОБЕГНЕМО! АЛИ, КОЛИНСОВ КОЊ ЈЕ ПАО ОД УМОРА... ВИШЕ ГА НИСАМ ВИДЕО! МОЈ ПОВРАТАК ЈЕ ПРАВО ЧУДО!“











НЕКОЛИКО МИЉА ДАЉЕ МЕК КОЈ И НЕГОВА
ДВА ПРАТНОЦА БИЛИ СУ НА АПАЧКОЈ ТЕРИТОРИЈИ...

ХУД
ЈЕ СТРАШАН!
ТРЕБА ДА
НАЋЕМО
АПЧЕ! КАКО
ДА ИХ НА-
ЋУШИМ?

НЕ
БРИНИ,
МАКС,
НАГН РЕ ОНИ
НАС! УОСТАЛОМ
ВЕГ ЧЕО САТ
НАС ПРАТЕ!

ДА И
ГОТОВО
СУ НАМ
СЕ
ПРИБЛИ-
ЖИЛИ!

ЈЕСТЕ
ЛИ ВАС
ДВОЈИЦА
ВИДОВИТИ?
ГДЕ СУ? ЈА
НИШТА
НЕ ВИДИМ!

ОНА
ПРАШИНА
ИЗА НАС!
ТО СУ
ОНИ!

МЕК,
НАДАМ СЕ
ДА ТИ ЈЕ
ЧУТУРИЦА ПУНА
ИНАЧЕ ОДЕ НАША
КОЖА НА
ДОБОШ!

ЕХ!
ШТА ТРАЖИМ
ЈА ОВДЕ?
ЅАВОЛА?

АЈДЕ,
МАКС,
ПРЕСТА-
НИ!

ILCH
GONT EEN
SILADA
HA I ANA
MASHGALE!

КАЖЕ
ИМ ДА
МИР ВЛАДА
ИЗМЕЂУ ВОЈ-
НИКА И МЕС-
КАЛЕРОСА!

ЗА
ИМЕ
СВЕТА!
НАДАМ СЕ
ДА ЗНА ШТА
ГОВОРИ!

ВОЈНИЦИ
ДОБИ
ВИДЕТИ
ВАШ ПОГЛАВИ-
ЦА ВАА-ТЕЕ!



МЕК КОЈ ЈЕ ПОГЛАВИЦИ ВАД-ТЕЕ
ОБЈАСНИО СВОЈУ МИСИЈУ И ОБЕЉАО
ДА ЋЕ МУ ПРЕДАТИ БАНДИТЕ КАД ИХ
УХВАТЕ. ЗА ТО ВРЕМЕ, КАПЕТАН ХОРТЕН
ЈЕ, ЗАХВАЉУЈУЋИ ПАТРОЛАМА, УШАО
У ТРАГ ЛОВЦИМА НА СКАЛПОВЕ, КОЈИ
СУ СЕ, НИШТА НЕ СУМИЉАЈУЋИ, УПУТИЛИ
ПРЕМА КАЊОНУ ШАКАЛА...



ГЛЕДАЈ
ОНАЈ
ОДСЈАЈ!
КАО, ДА
ЈЕ НЕКИ
СИГНАЛ!

МЕСКА-
ЛЕРО-
СИ!

ТО
НИСУ
ИНДИЈАНСКИ
СИГНАЛИ,
МОРЗЕ!
ВОЈСКА!



РОКИ!
ОБАВЕСТИ КАПЕТА-
НА ДА СУ СЕ ОНИ
КУКИНИ СИНОВИ
УПУТИЛИ КА
КАЊОНУ ШАКАЛА!
БРЗО!

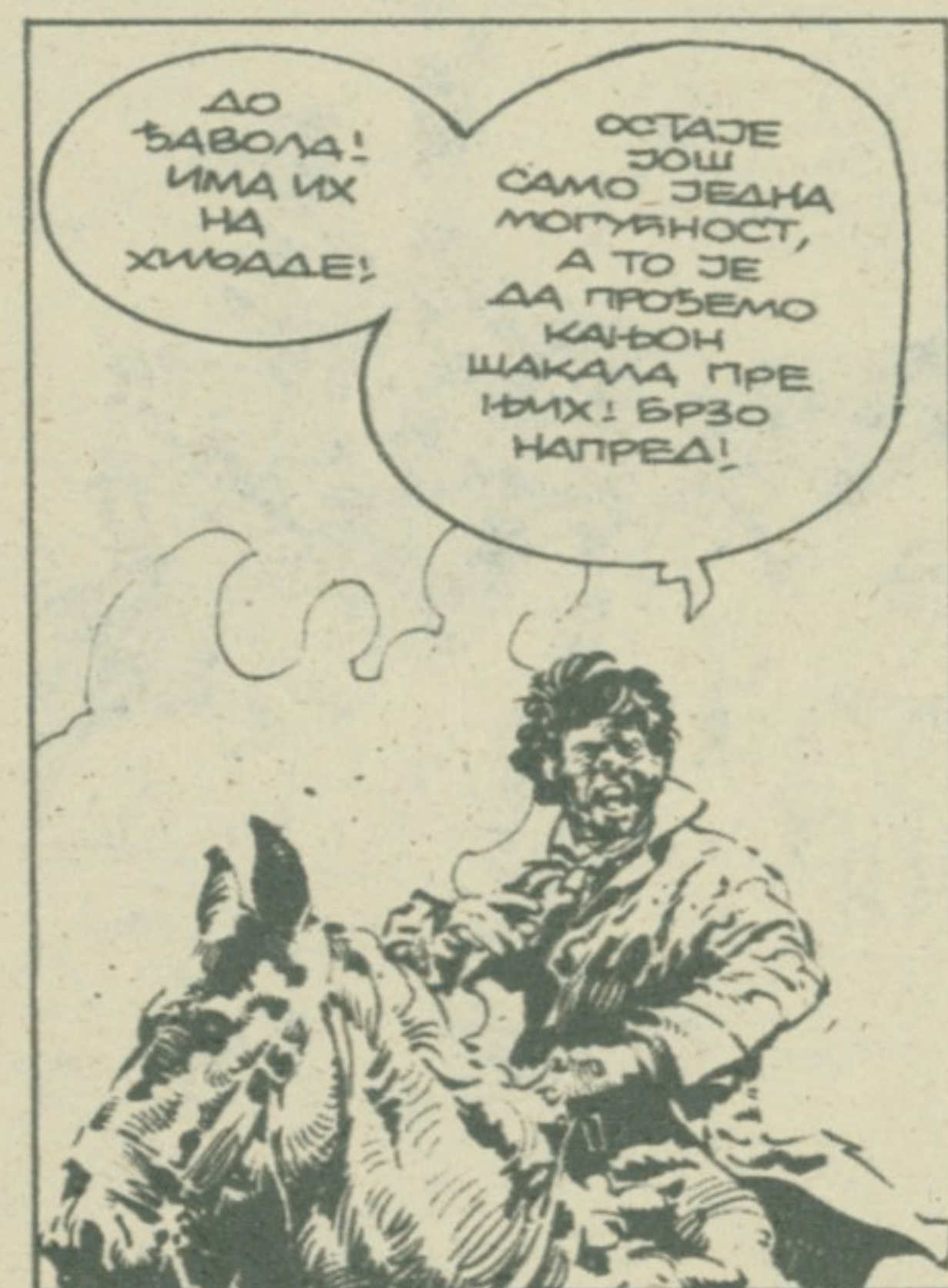
КАКВА
ЈЕ
ПОРУКА,
ШЕФЕ?

ОТКРИВЕЛИ
СМО! ВОЈСКА
НАМ ЈЕ ПОСТА-
ВИЛА ЗАСЕДУ!
ИДЕМО НАЗАД!



ПОСЛАЛИ
СУ ОДРЕД
У КАЊОН ША-
КАЛА! ХОЋЕ ДА НАМ
ПРЕСЕКУ ПУТ! ПОЅИ-
МО НА ЈУГ, ПРЕМА
ПРЕВОЈУ КОБРА! АКО
ГА ПРЕЗЕМО, НЕЋЕ
НАМ МОЋИ ВИШЕ
НИШТА!

СУВИШЕ
КАСНО!
ОДРЕД КОЊАНИ-
КА ИДЕ ПРЕ-
МА НАМА!
ПУТ ЈЕ
ПРЕСЕЧЕН!



ДО
БАВОЛА!
ИМА ИХ
НА
ХИВАДЕ!

ОСТАЈЕ
ЈОШ
САМО ЈЕДНА
МОГУЋНОСТ,
А ТО ЈЕ
ДА ПРОЗЕМО
КАЊОН
ШАКАЛА ПРЕ
ЊИХ! БРЗО
НАПРЕД!



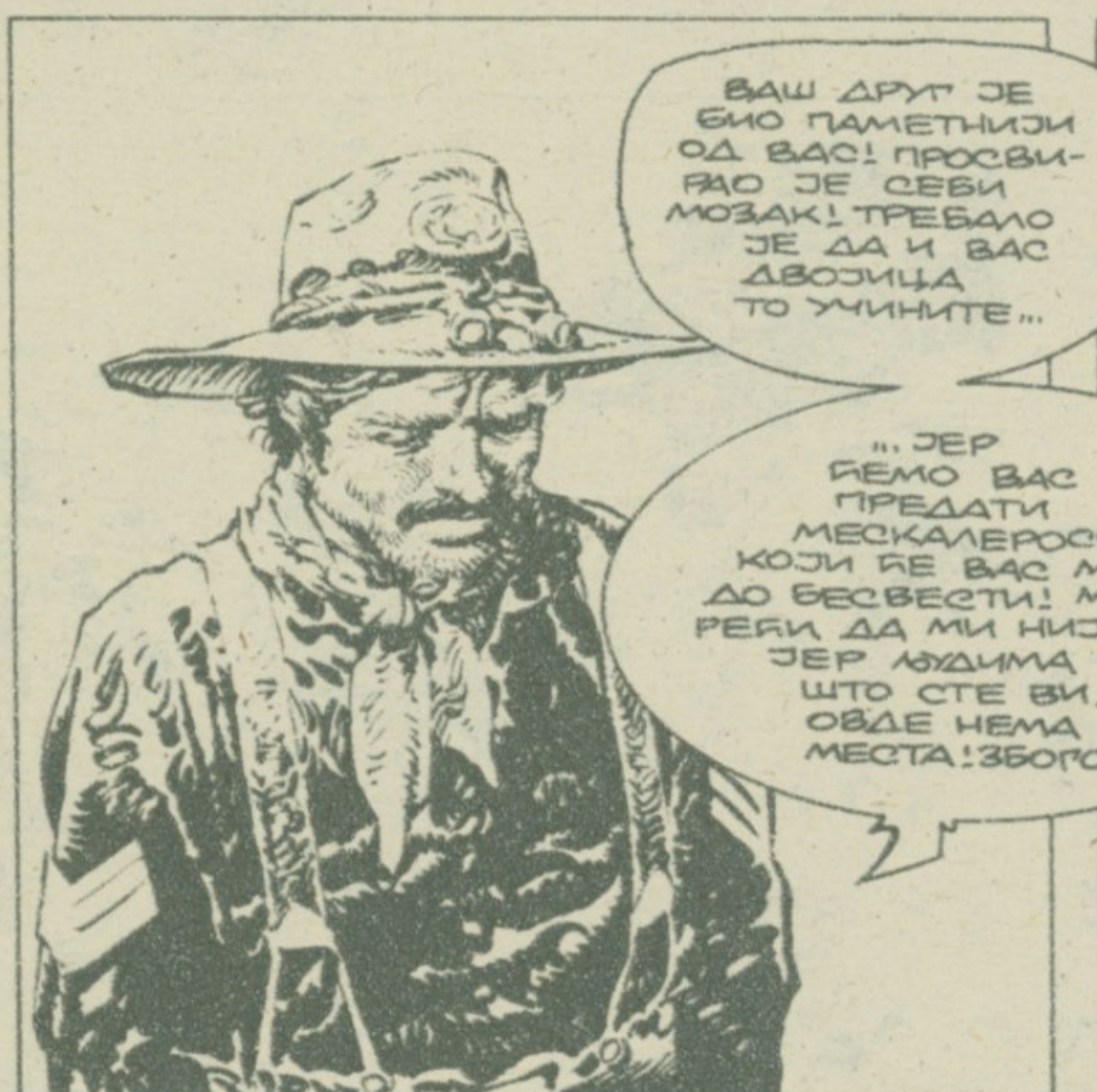


ШТА?



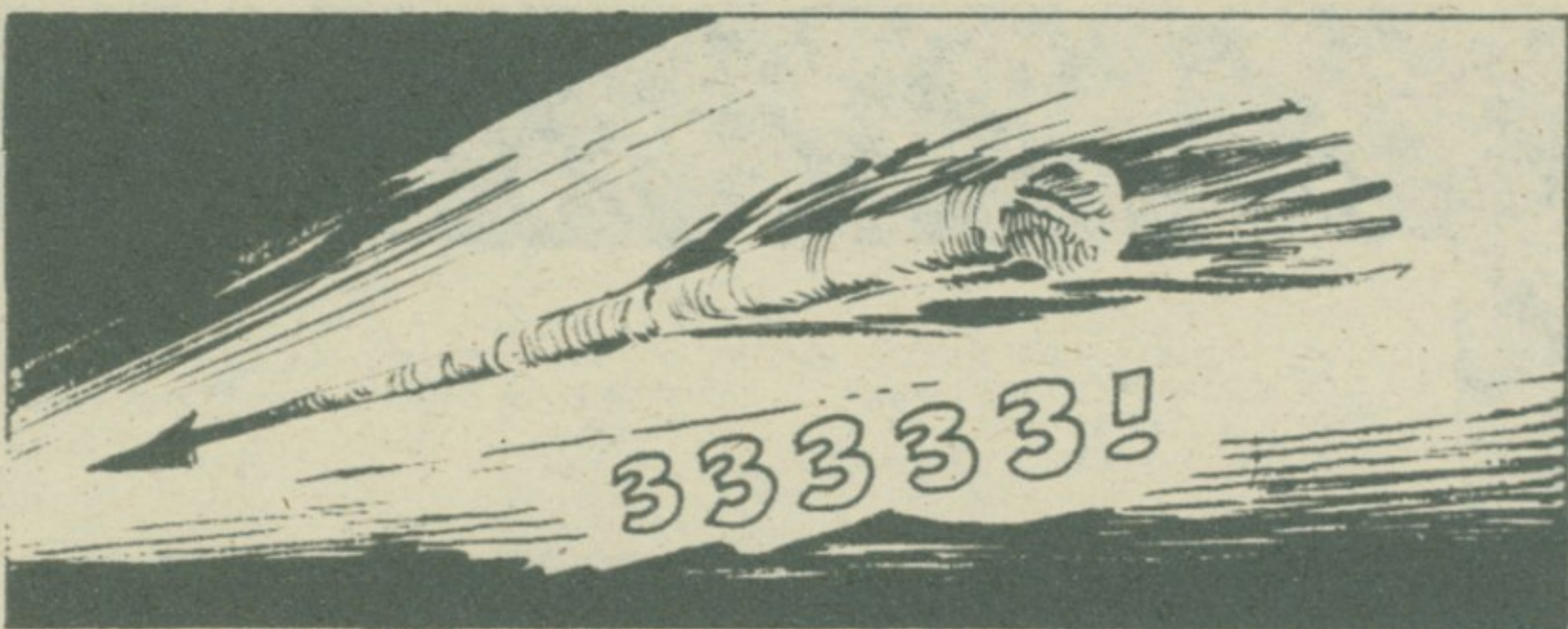
ПРЕМА НАРЕЂЕЊУ ГЛАВНИКА ХУДА, ОД КОЈИМ СЕ, УСТА-ЛОМ, ПОТПУНО СЛАЖЕМ, ТРЕБА ДА ВАС ПРЕДАМ АПАЧИМА ДА БИ ВАМ СЕ СУДИЛО ПО ЊИХОВИМ ЗАКОНИМА!





СУТРАДАН, НА ПУТУ ЗА РИО ГРАНДЕ, РОЗИ СЕ, С ПАРАМА
У ЦЕПУ, СПРЕМАЛА ДА ПРЕЏЕ У МЕКСИКО, ГДЕ ЋЕ
ЖИВЕТИ МИРНО И БОГАТО. АЛИ,
ПРАТИЛИ СУ ЈЕ МЕСКАЛЕРОСИ !!!





ВИ

ПИТАТЕ, ЗАЈЕДНО ОДГОВАРАМО



Од овог броја
„Политикин
Забавник”
покреће
нову
рубрику у којој
ћете наћи одговор
на све оно што сте
хтели да питате, а
нисте знали коме
да се обратите

„Који је највиши планински врх на свету, где је море најдубље”... само су нека од питања која свакодневно стижу на адресу „Политикиног Забавника”. До сада смо на ваша питања одговарали у рубрици „Мала пошта”, наравно, колико је то простор дозвољавао. Због све већег броја и разноликости ваших питања покрећемо нову рубрику – „ДА ПИТАМО ЗАЈЕДНО”.

Све одговоре тражићемо заједно, уз помоћ познатих

стручњака за поједине области, и вас, драги читаоци, и објављивати их на страницама Забавника. Покушаћемо да за вас нађемо одговоре и на заиста неуобичајена питања, рецимо: читалац из Београда пита да ли је тачно да је недавно у Њујорку, на једној аукцији, први број „Политикиног Забавника” из 1939. године продат за 1.500 долара?

Одговор, наравно, у овом тренутку не знамо, али ћемо се потрудити да га (и уз вашу помоћ) нађемо.

На најзанимљивија питања одговараћемо и у све популарнијој тв-емисији ЕПП Теле-

визије Београд „ДА ПИТАМО ЗАЈЕДНО” која је на програму сваке суботе у време ручка. Осим одговора на ваша питања, у тв-емисији „Да питамо заједно” видећете и још невиђене цртане филмове које будете сами тражили.

У јубиларној, педесетој години излагања, „Забавник” је припремио и низ других изненађења. Питајте, заједно ћемо одговарати и трагати за истином. Очекујемо и ваше предлоге за цртане филмове који ће се емитовати, не за-

боравите; сваке суботе у телевизијској емисији „Да питамо заједно”.

Наша адреса је: „Политикин Забавник”, Македонска 29, поштански фах 124, 11000 Београд, са назнаком – за рубрику „ДА ПИТАМО ЗАЈЕДНО”.

НОВО
НОВО
НОВО
НОВО



Наградна
игра:

Soko Štark

PETIT
BEURRE

НАГРАЂУЈЕ

Мопеди, бицикли, летовање на мору



и друге вредне награде

Следећа три месеца трајаће велика наградна игра РО „Соко Штark” (нашег познатог произвођача кекса, чоколаде и бомбона) и „Политикиног Забавника”. Сваког месеца учеснике наградне игре очекују вредни поклони које је за вас обезбедио „Соко Штark”. Игра траје три кола (по месец дана), а у сваком колу награде су: „томос” мопед, два бицикла BMX, седмодневно летовање на мору за две особе, десет видео-игрица и двадесет поклон пакета „Соко Штark”.

Да бисте учествовали у наградној игри, потребно је да сакупите пет купона из паковања кекса PETIT BEURRE (картонско паковање од 500 g) и пошаљете их на адресу „Политикиног Забавника”. Не заборавите да на полећини коверта напишете своје име и адресу.

Рок за слање купона првог кола наградне игре је до 11. априла 1988. Сви купони који стигну са закашњењем улазе у друго коло наградне игре. Награде сваког кола извлаче се жребом пред заједничком комисијом РО „Соко Штark” и „Политикиног Забавника”. Наша адреса је: „Политикин Забавник”, Македонска 29, Поштански фах 124, 11000 Београд, са назнаком – За наградну игру „СОКО ШТАРК”.



Soko
Štark

Купон који ћете пронаћи у паковању

кекса PETIT BEURRE од 500 g

BICIKL SU DOBILI:

VURGIĆ VANJA, 41000 Zagreb, Barčev trg 14; REDŽIĆ DINO, 51000 Rijeka, V. M. Lenca 67; SIMONOVSKA ELIZABETA, 91000 Skopje, naselje Dorče Petrov, Makedonska prerodba 2/1-6; KIRASIĆ ALEN, 47300 Ogulin, Sv. Petra 73; HOLIĆ MAJD, 74000 Doboj, Moše Pijade 26; SEŠIĆ RADE, 21000 Novi Sad, Banović Strahinje 20; JAŠARAGIĆ ALBIN, 64220 Škofja Loka, Frankovo naselje 46; LILIĆ DRAGANA, 18300 Pirot, Moše Pijade 85; VINČIĆ DRAGANA, 22400 Ruma, Vuka Karadžića 77; BLAGOJEVIĆ MARIJA, 38219 Lešak, Belo Brdo.

PRETPLATU NA

ZABAVNIK SU DOBILI:

MILOJKOVIĆ BRANKA, 11070 Novi Beograd, Jurija Gagarina 57/59; ŠPELA ČERNE, 61000 Ljubljana, Dofrjeva 15.

MAJICE SU DOBILI:

STOJKOVIĆ TIHOMIR, Smederevo; NAJDIĆ TATJANA, Smederevo; ŽIVANOVIĆ ZVEZDANA, Čepin; JOVANOVIĆ RADICA, Požarevac; TANDI TIBI, Pančevo; POPOVIĆ ROZALIJA, Bečej; KRIČKOVIĆ IGOR, V. Gorica; FATMIV VATOVCI, Izola; BAŠIĆ FAROK, Sarajevo; ŠEHERZADA DRAGANOVIĆ, Ključ; KENJALO DEJAN, B. Novi; KNEŽEVIĆ MAJA, B. Dubica; MILENKOVIĆ ANA, Mijatovac; ANTIĆ ZORAN, N. Sad; BELJANSKI NEMANJA, N. Sad; JEVREMOV BRANKO, Beograd; GERBER SRDAN, Vukovar; KRISTINA GVEROVIĆ, Beograd; MARKOVIĆ SLOBODAN, Smederevo; STANKOVIĆ ZORAN, Smederevo; NAJDIĆ TATJANA, Smederevo; ŽIVANOVIĆ ZVEZDANA, Čepin; DIMITRIĆ MILICA, Cevenka; RADOVIĆ IGOR, Sarajevo; RADOČAJ NIKOLA, S. Požega; SPEVAN HELENA, Videna pri Ptuj; ROSOMANSKA BILJANA, Kavadarci; ŽURŽINOVIĆ BOJANA, Šid; MARIĆ BRANKO, Sombor; GRNJA MARKO, B. Palanka; STANKOVIĆ DANIJELA, T. Vrbas; STEFANOVIĆ NEDA, N. Beograd; DRAGOJEVIĆ RADE, Subotica; NEDIĆ BILJANA, Zrenjanin; TATIĆ RADMILA, B. Gradiška; ĐUROVIĆ SLADANA, G. Milanovac; GAVRILOVIĆ ELENA, S. Nikole; AŽBE NATAŠA, Š. Loka; MAKAN JAN, Gložan; AŽIĆ IVANA, N. Miklavci; JURČEK VRAČKO, Maribor; SEKULIĆ MARIO, Split; VOJVODIĆ ŽELJKO, Kovin; IVANOVIĆ DRAGANA, Sečanj; RAŠULA ZORAN, B. Grahovo; SAMARDŽIJA MARIO, Subotica; BOROZAN MARIJA, Sinj; VELIBOR JOKIĆ, Zadar; ALBERT DARKO, Beograd; ŠIMUNOVIĆ SVETLANA, Veternik; DUMANJIĆ GORAN, Beograd; NIKOLIĆ IVANA, Tormašević; MILOSAVLJEVIĆ BRANISLAV, Kovačica; STOJANOVSKA ZORA, Skopje; MIHOVILOVIĆ IVAN, Pančevo; NIKOLIĆ JELENA, Tormašević; VESIN TAMARA, Vršac; TEOFILOVIĆ NADA, Mirkovci; MARKOVIĆ JUGOSLAV, Budva; TODOROVIC MARIJA, N. Sad; MILJANČEVIĆ KATARINA, Beograd; TRKOVIĆ ŽIVORAD, Orahovac; VOJINOVIĆ BUDISLAV, Sarajevo; RODIĆ MILANKA, P. Slatina; MAŠINOVIĆ AIDA, B. Luka; JURČEK VRAČKO, Maribor; MIHAJLOVIĆ SANJA, Beograd; ŽIVKOVIĆ MILJANA, Niš; ANČIĆ LJILJANA, Kanal; BLAŽEVIĆ MARIO, Dubica; BOJIĆ SANDRA, Beograd; ROMIĆ MARIJANA, Beliše; ČERNIĆ KRISTINA, Tenja; OBRADOVIĆ VOJKAN, Kovina; ČONKAŠ TAMAŠ, N. Sad; PETROVIĆ IVAN, Kladovo; CREPULJAR VANJA, Beograd; POLJAKOVIĆ DAVOR, Subotica; POLJAKOVIĆ DAVOR, Subotica; BLAŽEKOVIĆ LIDIJA, Zadar; RADIVOJEVIĆ VLADAN, Zemun; TODOROVIC VLADIMIR, N. Sad; ĐORĐEVIĆ VANJA, Beograd; SKARČ DEJAN, Bečej; TURK SLAVIŠA, B. Manastir; KOSIĆ LJUBIŠA, B. Luka; PETROVIĆ DRAGANA, Barajevo; DRAGUTINOVIĆ MILAN, Obreno-

vac; OSMANOVIĆ DŽANAN, Puračić; DIKLIC MILOŠ, Zaječar; BEŠEVIĆ BRANISLAV, Beograd; VUKOSAVLJEVIĆ DRAGAN, S. Mitrovica; Rodić ZVONIMIR, Zemun; BLAŽEK MARIJAN, Ljubljana; JUGOSLAV MARKOVIĆ, Budva; PETREKOVIĆ JASMINA, B. Luka; CVETKOVŠKI BOŠKO, Dračevo; DIMITRIJEVIĆ JELENA, Čuprija; BEKVALAC IVANA, Kula; MARINKOV IGOR, Bečej; VUKOSAVLJEVIĆ DRAGANA, S. Mitrovica; OBRADOVIĆ FILIP, N. Beograd; JANKOVIĆ SINIŠA, Zrenjanin; DUJOVIĆ MILJA, Beograd; ANDRAŠI IGOR, Boka; VUKELIĆ BRANISLAVA, Niš; TODOROVIC KATARINA, Rakovica; POPOŠKA ALEKSANDRA, Skopje; SLOVIĆ LJUBOMIR, Jarkovac; JOKIĆ MILAN, B. Karadordevo; PEŠIĆ MILENA, Prokuplje; SMOLEJ IVANA, Bregana; GAJOVIĆ NIKOLA, Kragujevac; MILAKOVIĆ MARINA, Beograd; GLIGOR ALEKSANDRA, Pančevo; JOVIĆ BILJANA, Goleši; M. GAVRILOVIĆ, N. Sad; PUŠKAREVIĆ LJUBICA, Beograd; MOJSILOVIĆ NEBOJŠA, Valjevo; ČVOKIĆ BRANKO, N. Sad; ŽUNIĆ NEMANJA, N. Sad; MITIĆ NIKOLA, Beograd; LOGAR MARKO, Maribor; BOHAK KRISTIJAN, Poljčane; RADENKOVIĆ BORIS, Kragujevac; VUJIČIĆ UROŠ, Dalj; NEDELJKOVIĆ NENAD, Požarevac; GRUDNIK NATAŠA, T. Velenje; SLADAKOVIĆ DALIBORKA, B. Novi; JUKIĆ MARTINA, Novska; ŽEGARAC MAJA, N. Sad; GODINIĆ NENO, Zlatar; SVILAR PETAR, Beograd; GLEDOVIĆ BOJANA, N. Beograd; DIMITRIJEVIĆ DEJAN, Beograd; TRBUŠKOVIĆ NEBOJŠA, Beograd; OLUJIĆ GORAN, Vršac; MERLIĆ SREBRENKA, Goričani; RESNIK LJILJANA, Kranj; RISTIĆ ALEKSANDRA, Kamnik; PODJED KRISTINA, Kamnik; CVETKOVIĆ PERICA, Zaječar; ZELNIKAR PETER, Grosuplje; IRIS MUSTIĆ, Split; JURINA NATAŠA, Punat; POPOVIĆ MARKO, B. Luka; BORISOG-LJERSKI BORIS, Batajnica; SVIČAROV VINKA, Pula; JOVANOVIĆ NENAD, N. Sad; MAZUR ALEKSANDAR, N. Sad; ALEKSANDAR POPOŠKI, Skopje; TOMAŽ AHČIN, Domžale; GAJIĆ NATAŠA, Šabac; TOŠOVIĆ ALEKSANDAR, Čačak; DOMJANIĆ MAJAK, Domžale; ERAKOVIĆ MILOŠ, T. Vrbas; VUKMIROVIĆ DANIEL, Dubrovnik; LUBINA RATKO, Perković; VEŠTIĆ VALENTINO, Makarska; BAKIĆ VLADIMIR, Bečej; DJURINKA ELVIRA, Bečej; DIZDAR BRANKO, Zemun; ILIĆ PERICA, Tuma; AŽGOVIĆ VLADIMIR, Ruma; RADIČEVIĆ JOVAN, Mladenovac; SAVKOVIĆ VLADIMIR, Čačak; JANKOVIĆ DALIBOR, V. Plana; ŠTRBAC MIHAJLO, Skopje; VOJVODIĆ ŽARKO, Kovin; ŠULEJIĆ ANA, Krnjevo; ŠLEMENDER ČABA, Kula; SAVIĆ VLADIMIR, Odžaci; MIRKOVIĆ DRAGAN, Ruma; ANTOVIĆ GORAN, Kotor; RUSTJA KRISTJAN, N. Mesto; TOMEK TATJANA, Zabok; HORVAT NATAŠA, Postojna; MILENKOVIĆ MILAN, Beograd; GOLUBOVA MARIJA, Vinica; PERGER MARKO, Portorož; ŠECERBEGOVIĆ LEJLA, B. Luka; DUK JURICA, Karlovac; KOLAR RATKO, Bjelovar; KUŠTAN SINIŠA, Bjelovar; MEZEK IRENA, Dobr. pri Domžalah; EMIR HADŽIĆ, Sarajevo; SESVEČAN SANDRA, Osijek; TOT DEJAN, Osijek; CEROVIC NIKOLA, T. Užice; GORENC SIMON, Mirna Peč; ŠOHART ANITA, Velika Ned.; DANIEL NIKIŠIĆ, Osijek; DUJIĆ DIJANA, B. Luka; NEDELJKOVIĆ NEVENA, Požarevac; DEJOVIĆ VLADIMIR, Sevojno; TUKIĆ ALEKSANDAR, N. Pazova; NENADOVIĆ MARIJA, Arandjelovac; KUKOLJ GORAN, Zrenjanin; ILIĆ VLADIMIR, N. Sad; KONJEVIĆ MIODRAG, Herceg Novi; VUKMIROVIĆ NATAŠA, Zemun; MARINKOVIĆ DANIJELA, Zemun; ARANDELOVIĆ ANA, Beograd; KARALIĆ RADOVAN, Ruma; BOŽIĆ DALIBOR, Šid; TOT IVANA, Osijek; JELIĆ MIHA, Portorož; MURATI TEUTA, Varaždin; JOVANOVIĆ TATJANA, Kikinda; CUCIĆ MARIJANA, Kikinda; LAPTOŠEVIĆ LEONARD, Rijeka; NIKOLOVSKA BILJANA, Skopje; ADIKU ARTAN,

Skopje; GORLIJIC MATEJA, Domžale; ŠULJAK NINA, Zadar; VELJKOVIĆ SONJA, Beograd; TATIĆ PETER, Ljubljana; JEROVŠEK MARTIN, Celje; BOŠTJAN STVARNIK, T. Velenje; PRIZMIĆ SAŠA, Zadar; KRNIĆ MARIJANA, Brodarica; SEDIĆ MUAMER, Dobro selo; BRAJKOVIĆ ZORAN, Đakovo; RADOŠEVIĆ PERICA, Bihać; FURLANIĆ PETRA, Koper; TANER ANKA, Celje; ALEKSANDRA KORDIĆ, Beograd; KNEZ MAJA, Vrhnik; ZDRAVKOV ILE, S. Nikole; KRUSIČIĆ RADOVAN, K. Gornji; MEŠI TATJANA, Erdevik; FEHER TIMEA, Feketić; SUŠIĆ NIKOLA, Beograd; ZLATEV ANGEL, S. Nikole; MILANOVIĆ DRAGAN, Pančevo; ZORIĆ DUŠAN, Varaždin; RENDIĆ ALEKSANDAR, Pančevo; ŠKRBIĆ SNEŽANA, Indija; DOBRIĆ MELINDA, Skorenovac; PAP JELENA, Erdevik; MILOJKOVIĆ BORKO, Brčko; ANDIĆ VLADIMIR, Niš; MILADINOVIĆ RADMILA, Kruševac; STOŠIĆ BRANISLAV, Vranje; GAVRIL ALEKSANDAR, B. Luka; IVKOVIĆ IVAN, Vranje; VIDANOVIĆ ANITA, Pirot; ROKNIĆ RADOVAN, V. Greda; TODOROVIC IVANA, Rakovica; JEVTOVIC IVANA, Rakovica; RADONJIĆ SAŠA, Maglaj; SAVIĆ NENAD, Beograd; JUGOVIĆ GORDANA, H. Dubica; LAPANJA PETER, Slap ob Idriji; PILIĆ MARKO, Šibenik; VALTER RUSTJA, Vipava; VULIN MARIJA, Sombor; ANDREJ TROŠT, Vipava; VRAŽALICA DAMIR, Priboj; BARTOLINIĆ MIROSLAV, N. Zagreb; PODOLEŠOV ILIJA, Skopje; GRUJIĆ MILOŠ, Idoš; ČUKROV KRUNOSLAV, N. Gradiška; STANKIĆ MARIJA, Beograd; BEŠEVIĆ DRAGANA, Begliš; TRIFUNOVIĆ MILOŠ, Beograd; KOVAČEVIĆ NATAŠA, Beograd; JERBIĆ IVAN, S. Mitrovica; GRUJIĆ DRAGAN, S. Mitrovica; ILIĆ LJUBICA, N. Sad; BOJANIĆ KRISTINA, Križevci; CVETIČANIN ZORAN, V. Greda; BOGANOV VASA, N. Kneževac; DUČAK IRENA, Jakovo; CEROVINA JELENA, Beograd; VELIČKOVIĆ DRAGANA, N. Sad; PANIĆ MIODRAG, T. Užice; ĐENADIĆ VLASTIMIR, T. Užice; JELOVAC ARSENIJE, S. Mitrovica; KARADENOV ZLATKO, Zrenjanin; HADŽIĆ LJILJANA, Ljubljana; PETROVŠEK BORUT, Logatec; DANIEL MIHAJLOVIĆ, N. Sad; ŠČEPANČEVIĆ NIKOLA, Feketić; BOSNIĆ BILJANA, Kula; MIDŽIĆ IDA, Kutina; HORVAT SANJA, B. Manastir; ŠUNJIĆ MARKO, Split; PROBOJČEVIĆ IVAN, Niš; DRAGAČ IVANA, Rijeka; MILOŠEVIĆ DANIJELA, Krnjača; PLAVŠIĆ ZVEZDANA, Vukovar; DENKOVIĆ ZORAN, Kumanovo; VUJAJLEVIĆ NIKOLA, N. Sad; JOVANOVIĆ MARIJA, Vinča; ZUKIĆ DAMIR, Prijedor; MILAN MAKIVIĆ, Kikinda; VILIĆ AMELA, B. Luka; HORVAT STAMIR, B. Manastir; KOROVIĆ SUZANA, Valpovo; JOVANOVIĆ MILAN, Osijek; MARŠIĆ MAJA, D. Miholjac; KOVAČEVIĆ IVAN, Zagreb; GAJIN DANIJELA, Ravno selo; PETROVIĆ OLIVER, T. Užice; MANDIĆ SLOBODAN, V. Plana; NIKOLIĆ SLADANA, Leskovac; ANTANASIJEVIĆ DARKO, Leskovac; ŠETINA ENEJA, Domače; ČADENOVIĆ VELJKO, Knin; MAGAŠ MAJA, Zadar; MRAZ LJUBICA, D. Dubrava; KVATERNIK MLADEN, Kastav; RUBEŠA ZORAN, Viško; ZELJIĆ IVAN, M. Zvornik; KUKIĆ DRAGANA, Alibunar; SAMARDŽIĆ MILENA, Pančevo; VLAJKOVIĆ VLADAN, Podunavci; NAUMOVIC ŽELJKO, Kraljevo; BOGIČEVIĆ NENAD, Beograd; ŠETINA SARA, Domače; CVETIĆ NENAD, Kragujevac; ŠARČEVIĆ ALEKSANDAR, S. Kamenica; BODIROGA BILJANA, Pančevo; SAKAČ MARIO, V. Toplice; KURSTURIĆA ALEKSANDAR, Prijava; ĐURIĆ VOJISLAV, B. Novi; KUNDAKOVIĆ MILOŠ, Paraćin; MANDIĆ PREDRAG, N. Karlovci; SUBOTIĆ DARA, Ravni; SAVIĆ JADRANKA, S. Mitrovica; DRAŽEN CVETKOVIĆ, B. Gradište; RAJČIĆ PREDRAG, Salaš; MARIN OGNJEN, Konjic; DUDAK ZLATKO, Erdevik; UZELAC DRAGAN, Zrenjanin; ŠEGRT UGLJEŠA, Klek; TRIFUNOVIĆ MARIJA, Kotež; ILIĆ VLADIMIR, N. Sad; OB-

RADOVIĆ MILOŠ, Beograd; JOVANOVIĆ ĐORDE, Kaluderica; JANKOVIĆ ALEKSANDAR, Kovin; RISTOVSKA TAMARA, Kačarevo; MILUTIN ĐOKIĆ, Kosjerić; NEŠKOVIĆ FILIP, Beograd; PAVLOVIĆ TIJANA, Smederevo; GAVRILOVIĆ MLADEN, Šabac; VELJKOV JOVAN, Skopje; KUSIĆ AMITA, Indija; BLATNIK SANJA, Kočevje; STOJKOVIĆ DRAGANA, Veternik; PRČIĆ ANDREJA, Subotica; KRAŠOVEC LUKA, Celje; TOPIĆ NEBOJŠA, Slunj; NEŠIĆ ALEKSANDAR, Beograd; BOJIĆ MILAN, Loznica; RANDELOVIĆ ALEKSANDAR, Bor; POŠTAR BARBARA, Senovo; JUNTES GREGOR, Ljubljana; JUNTES URŠKA, Ljubljana; PETKOVIĆ MARKO, Knin; SARDOČ BORIS, Koper; BURZA VALENTINA, Knin; RADOVANOVIĆ SRDAN, Kraljevo; MOMČILOV NENAD, Zrenjanin; PAVLOVIĆ IVICA, Valjevo; ČORBA NATAŠA, Kisač; GUDURIĆ RATKO, T. Užice; VILDAKOVIĆ MARINKO, Sevojno; KRNIĆ IVAN, Brodarica; STOJKOVIĆ IVANA, Pančevo; FINDRIK KRISTIAN, Subotica; RADIĆ DARKO, Zemun; BANDIN KRISTINA, Beograd; MATOVIĆ ZORAN, Trčič; SVIČAROVIĆ GORAN, Pula; ELVEDI DENIS, Osijek; FILIP JOVIČEVIĆ, Skopje; HVALA JASNA, Grgar; TANASIĆ UROŠ, Zatrežje; VRANIĆ VELIMIR, Pakrac; JOVANOVIĆ NIKOLA, Kaluderica; SMEDEREVAC NIKOLA, Beograd; SIMOVIĆ STRAHINJA, Čačak; RADOJEVIĆ MIHAJLO, Kragujevac; MITRESKA MAJA, Vranje; MILADINOV DEJAN, N. Kneževac; ČIRIN TIJANA, Vršac; DOKSEVSKA DESANKA, Skopje; IVKOVIĆ SLADAN, V. Gradište; MOJCA TATIĆ, Ljubljana; ZAGORIČNIK PETRA, Polzela; PRIMOŽ ZAGORIČNIK, Polzela; DENIS HOJNIK, Grosuplje; BERIĆ SINIŠA, B. Luka; JOVANOVIĆ NEGOSLAV, Vlaše; MARTIN JUREN, Lepoglava; TODOSIJEVIĆ SAŠA, Bugojno; VUKAŠIN ZORAN, Vukovar; KESEROVIĆ MIRZA, Brčko; NIKOLIĆ MIRJANA, D. Borina; PAVLOVIĆ OLIVERA, Ripanj; CREVAR MILOŠ, Beograd; RANČIĆ MARKO, Beograd; FILIPIN DUŠAN, Beograd; ČETKOVIĆ SUŠA, Tuzla; CORLUKA PREDRAG, Mostar; STREJIĆ SRDAN, Dušanovac; SEDEJ TANJA, Celje; BEKRIĆ AVDO, G. Rahić; BAŠIMANOVIĆ ERNA, D. Vakuf; BEŠLAGIĆ NERMINE, Brčko; MILANOVIKI HRVOJE, Beliše; RENDULIĆ MARIJA, Lučani; KOKOVIĆ ALEKSANDAR, Svilajnac; VRAČAR MILAN, Beograd; PETKOVIĆ MILICA, Kuršumlija; ČOLOVIĆ MARIJA, Niš; RADOJEVIĆ MIHAJLO, Bečej; SUBOTIČKI VLADIMIR, Kininda; ŽIŠT KSENIJA, Z. Loznica; ISAILOVIĆ VESNA, Ripanj; RADOVANOVIĆ SRDAN, Kragujevac; TODOROVIC DALIBORKA, M. Zvornik; ŽIVOJINOVIĆ DEJAN, Kragujevac; KOSANOVIĆ SLOBODAN, Beograd; CANKOVIĆ ANA, Kragujevac; RADULOVIĆ DRAGOSLAV, N. Kozarci; OGNJENOVIĆ JOVAN, Teslić; VEDRAN VADLJA, Čakovac; URAM TANJA, Gložan; ROŠUL MILENKO, Titel; PAVIČIĆ STJEPAN, B. Palanka; STANIŠIĆ MILOŠ, Beograd; ČITAKOVIĆ MLADEN, Loznica; NEMČEV ZORAN, Mužja; BARBARA SNOJ, Domžale; UJVARI MARIJA, Zrenjanin; BRUSIN MAJA, Zrenjanin; BOGIČEVIĆ NEBOJŠA, Kraljevo; STANKOVIĆ ŽELJKO, Šabac; SIMIĆ VLADIMIR, Valjevo; MILOŠEVIĆ DEJAN, Aleksandrovac; STEVIĆ VESNA, Požarevac; BOKIĆ JELENA, Indija; PAUNOVIĆ BRANISLAV, Bor; PETROVIĆ JOVANA, N. Sad; SIMON HELENA, Zaječar; RERTOVSKEI IVANA, T. Mitrovica; MARKOVIĆ DARKO, B. Despotovac; SIMENOV BILJANA, Pančevo; DIME POPOŠKI, Skopje; VESNA ILIĆ, Lukićevo; VASIĆ MARKO, Šentjernej; NESTOROVIC ALEKSANDRA, Beograd; KOSTADINOVIĆ VESNA, Žitkovac; MUSA MARIJA, Petrovaradin; ĐURIĆ VLADIMIR, Valjevo; VUKAŠINOVIĆ MILENKO, D. Borina; DRAGUTINOVIĆ IVAN, Obrenovac; KNEZIĆ NIKOLA, Zemun; KAČAREVIĆ JORDANKA, Beograd; BOSIĆ VLADISLAV, Kragujevac; DAKIĆ BOJAN, Šabac; KAČA-

REVIĆ TIJANA, Beograd; MILOJKOVIĆ BRANKA, Beograd; IVANOVA BILJANA, Skoplje; ŽARKOVIĆ ELENA, Beograd; ŠPIRAGA MARKO, Beograd; STEVAN BLEČIĆ, Beograd; TNKOVIĆ DOLORES, Petrinja; VULIĆ TATJANA, Borovo; ĐOKOVIĆ DUBRAVKA, Borča; GROČIĆ VESNA, Beograd; KEKOVIĆ SLADANA, N. Sad; STOJMIROV MILOŠ, Pločica; STANKOVIĆ ALEKSANDRA, Surdulica; KARČALOVIĆ SANDRA, Karlovac; ŠE-GA GAŠPER, Kočevje; TRBOVIĆ MI-LAN, Pančevo; VIDEKANIĆ MARIJA, Ilindža; MILIČEVIĆ MARIJ, S. Palanka; STRLE LIDIJA, Škofljica; PUAC DUŠAN, N. Sad; JUGOVIĆ MARIJA, Zemun; ĐO-RDEVSKI DRAGAN, Sarajevo; JOVIČE-VIĆ MARINA, T. Užice; JOJIĆ ALEK-SANDAR, Beograd; JAROSLAV JAVOR-NIK, Selenča; BATANJAC MIŠA, Beog-rad; DUDIĆ MILAN, Žabalj; ĐORĐEVIĆ DEJAN, Knin; RADEVIĆ TATJANA, Zma-jevo; BAGONJA ANA, N. Sad; MILOVA-NOVIĆ DUŠICA, Beograd; SAJIĆ JOVI-CA, Loznica; VOJVODIĆ RANKO, Kovi-na; STOJANOVIĆ NIKOLA, Beograd; MATURA MARINA, Split; SINIŠA STO-JAN, Trogir;

KAPE SU DOBILI:

RADOJČIĆ MILENKO, Kovilj; MIČANO-VIĆ STEVAN, Šabac; STANKIĆ VITO-MIR, N. Sad; VARGA JELENA, Beliše; BARIĆ KREŠIMIR, Bihac; JANKOVIĆ IVICA, V. Plana; KAHRIMAN NIHAD, Glamoč; JOVANOVIĆ MILICA, Arandelovac; NANDA GABOR, Senta; TAMAŠI GABOR, Subotica; VOJVODIĆ ŽELJKO, Kovin; ĐURO VIŠNJIĆ, N. Pazova; GALI-AT JELENA, S. Mitrovica; TALJAT UR-ŠKA, Tolmin; TODOROVIĆ VESNA, Ti-tograd; STOJILJKOVIĆ SLAVIŠA, Les-kovac; SAMAC ĐURO, Sisak; RUM-ŠTAJN ALEKSANDRA, Borovo; AN-DREAS NOVAK, Orehovica; KUČKO NATAŠA, Trnovec; ŽARKOVIĆ KSENI-JA, Beograd; BOROŽAN MARIJA, Sinj; MILIĆ ALEKSANDRA, Priština; ZEREM-SKI MIRJANA, N. Sad; PETROVIĆ MO-NIKA, Pula; LELOVAC KRISTINA, Skop-lje; KRKAČ DARKO, Zagreb; IMANOVIĆ ENIS, N. Pazar; DIMITRIJEVIĆ GALINA, Beograd; SMILJANIĆ ANA, Šabac; KNEŽEVIĆ VLADIMIR, T. Vrbas; RADO-VIĆ IVAN, Čačak; ŠVAGELJ ŽELJKO, Križevci; POPOVIĆ DRAGA, Pančevo; SAVIĆ ANTONIJE, Leskovac; ZORKIĆ ADRIANA, Sombor; ŽIVANOVIĆ MILAN, Umka; ŽIVANOVIĆ DRAGAN, Kruševac; CIRIĆ STEVAN, N. Sad; PRIVIZEROVA ANIČKA, Kisač; ŽUPAN MARKO, Čako-vec; MUŠOVIĆ MAJA, Beograd; SAVI-ČEVIĆ VESNA, Zemun; RADOVANČEV MILOŠ, Tomaševac; POPOVIĆ TATJA-NA, Vranje; UTOJNIK PETER, Bukovac; BALABAN MARKO, Kikinda; FARASIN ROBI, Maribor; KOVAČEVIĆ MIRA, Bo-gatić; AFMELA FEJŽIĆ, Zagreb; BOŠ-KOVIĆ SRETEN, Čačak; MILJANSKI DARKO, Petrovaradin; KOVAČ JANIKA, Rumenka; PETKOVIĆ ALEKSANDRA, Rača; Kragujevačka; RADANOVIĆ GOR-DANA, Obrovac; HORVAT SANDOR, N. Sad; BARBIR VANJA, Palanka; MILADI-NOVIĆ MILJAN, Sunja; JAKOVAC LJU-BICA, Ratkovica; ČUČIĆ MARIJANA, Ki-kinda; ĐURIĆ MARKO, Kikinda; NOVA-KOVIĆ MILENKO, Zvornik; ZAKIĆ NE-BOJŠA, Kruševac; MARIČIĆ DOMA-GOJ, N. Vinodolski; LAZAREVIĆ MAR-KO, Čačak; PAJIĆ IGOR, Jasenovac; ILIĆ IGOR, Pančevo; GLIŠIĆ OLGA, Panče-vo; MIUČIN TATJANA, Pančevo; ILIĆ DARKO, Zemun; ĐURKOVIĆ JELENA, Beograd; ŽARKOVIĆ ELENA, Beograd; LAZOVIĆ BOŽA, Beograd; ĐORĐEVIĆ JULJA, Dolovo; GROČIĆ VESNA, Beograd; MARKAN NENAD, Beograd; KRSTIĆ DOBRILA, N. Beograd; RADIN DRAGAN, Ečka; ŽIVANOVIĆ JOVAN, Umka; JOVANOVIĆ DARKO, T. Užice; SLUGEČIĆ MIROSLAV, Jastre-barsko; MARAVIĆ IVANA, Crvenka; KRISTINA IVANOVIĆ, Daruvar; GARDIĆ IVAN, T. Užice; MILOVANOVIC DRAGAN, Brčko; VEDRAN KASALO, Osijek; TATAR SLADAN, K. Varoš; DEMIROVIĆ ALMIR, T. Velenje; DUŽIĆ ALEŠ, Split; HORVAT MARKO, Zagreb; KRISTOVIĆ IVICA, Zagreb; NAGLIĆ KREŠIMIR, Za-greb; MAKSIMOVIĆ IGOR, N. Sad; MA-CAR ANA, N. Beograd; MILOSAVLJE-VIĆ ANA, Požarevac; KLINČIĆ ŽELJKO,

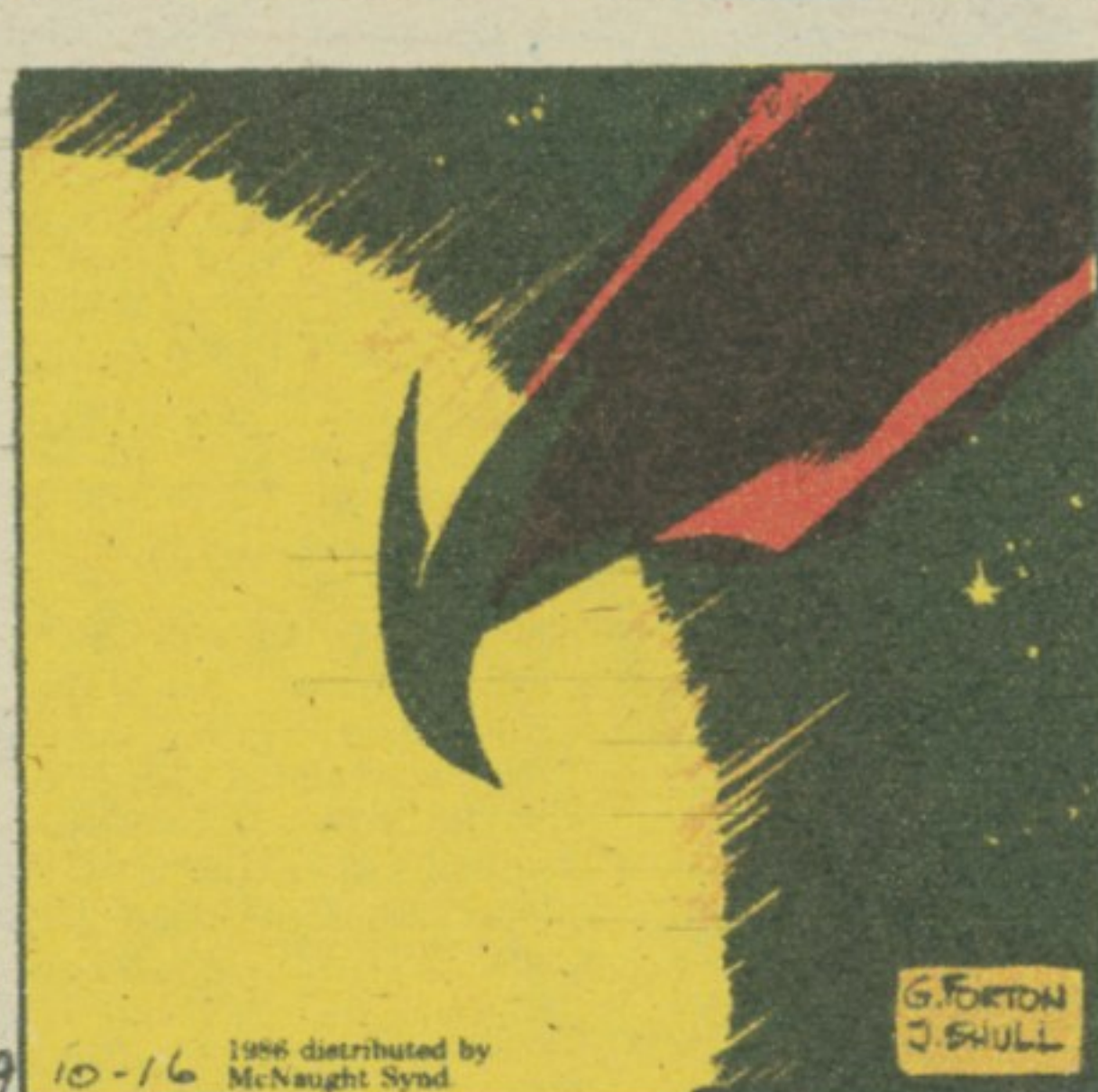
Pleternica; HORVAT SEBASTJAN, Izola; RADIVOJEVIĆ SOFIJA, S. Mitrovica; TE-PIĆ GORAN, Split; PANEVA ŽAKLINA, Kumanovo; GAŠPAROVIĆ DAMIR, Kar-lovac; BOGDANOVIĆ ŽARKO, Železnik; MILOSAVLJEVIĆ LJUBIŠA, Svetzarevo; ČANJMI MIROSLAVA, S. Pazova; MANU-LA DEJAN, aljevo; A STOJKOVIĆ JELE-NA, Zemun; NIKOLOV IRENA, Kraljevo; MILANKOV KRISTINA, Zrenjanin; SE-FER VEDAD, Jablanica; JOVANOVIĆ BOJAN, Grocka; VARŠIĆ DANIJELA, Opovo; MINIC NENAD, Zemun; JEVT-OVIĆ MIHAILO, Kraljevo; KOVAČEVIĆ MIRJANA, Srbac; LAZIĆ MAJA, Lazare-vac; STOKIĆ SVETLANA, Golubac; STANOJEVIĆ NEVENA, Svetozarevo; TRIŠIĆ BORISLAV, Vinkovci; GORAN JELICA, Jajce; BUDISAVLJEVIĆ BRAN-KA, Barčin; RADANOVIĆ DRAŽEN, Osi-jek; TRIKIĆ MARIJA, Beograd; MITRO-VIĆ DIJANA, Arandelovac; BELJANSKI MILICA, N. Sad; VUKADINOVIC JELE-NA, Krajišnik; PARAVINIĆ MILOŠ, Mač-vanska Mitrovica; ĐERFI, ALEKSAN-DAR, Pančevo; NIKOLIĆ ANA, Paraćin; KUKOLJ SAŠA, Pančevo; LEO ĐUD, Koprivnica; ĐORĐEVIĆ BOŽIDAR, Beograd; VUGA GORAN, V. Gorica; DRA-GOJLOVIĆ MILAN, Subotica; KOZMA JURAJ, Subotica; MAUNIĆ IVICA, Som-mor; PROKIĆ SRĐAN, Beograd; ŠIP-TAR DANIJEL, Đurđevac; TOŠKOV DE-JAN, Zemun; MILADINOV MIROSLAV, Kikinda; TOT JANOŠ, Torda; NINA KOMPREJ, T. Velenje; DIMITRIJEVIĆ JADRANKA, B. Palanka; MILIĆ MILENA, Niš; NOVAKOVIĆ MILICA, Ečka; JOVA-NOVIĆ IVANA, Bratjevo; KRSTIN BO-JAN, Pančevo; IVANOVIĆ DRAŠKO, Se-čanj; ŽAKI ROBERT, Subotica; LAZA-REVSKI ALEKSANDAR, Smederevo; MI-TIĆ ILIJA, N. Sad; RUSKOVSKI NATALI-JA, Rumenka; PENEZIĆ IVANA, Zagreb; STEVIĆ BOJAN, Smederevo; ANTIĆ DE-JAN, Vinkovci; LUKIĆ MILAN, Svetoza-revo; KUJUNDŽIĆ BOJAN, S. Pazova; MARTIĆ MIROSLAV, S. Jankovci; RIKIĆ NENAD, Šentvid; JOCIĆ VLADAN, Kos-tolac; ALEKSIĆ GORAN, Ugrinovci; NI-KOLOVSKI NIKOLA, Beograd; ŠEVO JELENA, Beograd; RADULOVIĆ JOVA-NA, Beograd; MILOJKOVIĆ NEMANJA, Beograd; KALJEVIĆ SAŠA, Čoka; MIL-KOVIĆ KREŠIMIR, S. Požega; NOVA-KOV SANDRA, Zemun; VUJINOVIĆ DE-JAN, Palić; VIDAČKOVIĆ VANJA, Suboti-ca; JUREKOVIĆ BOŽIDAR, K. Toplice; STANIVUKOVIĆ MILICA, P. Slatina; JA-NJIĆ IVAN, Surčin; STEVANOVIĆ MARI-NA, M. Ivanča; MILOŠEVIĆ SVETLANA, Pančevo; RADOJEVIĆ NEBOJŠA, Zre-njanin; RAC ŽELJKO, Zrenjanin; GALIĆ MILOŠ, S. Mitrovica; CVETKOVIĆ JELE-NA, Zemun; BREDA FABJANČIĆ, Kozina; VITASOVIĆ SAŠA, Lačarak; PETKO-VIĆ DANIJELA, M. Krsna; NIKLINA ROJC, Sračinec; TOMPA GABOR, Ka-njiža; GOLOVANOV IVONA, Zemun; RISTOVSKI MARJAN, Skoplje; LEKIĆ NENAD, Pančevo; TIMOTIJEVIĆ IVAN, V. Plana; PUAC DUŠAN, N. Sad; JOVIĆ MIROSLAV, Rakovac; MIRKOVIĆ DRA-GANA, T. Vrbas; AVRAMOV IVAN, T. Vr-bas; STARČEVIĆ BORISLAV, Futog; BEATOVIĆ PAVLE, Kovina; ZAKIĆ DE-JAN, Kovina; STARE MATEJ, Lesce; BULIĆ MILUTIN, Čačak; MARKOVIĆ NADICA, Batajnica; ĐUROVIĆ PRED-RAG, Lazarevac; DORINKO DEJAN, Za-prešić; BANJAC RELJA, N. Kozarci; JO-NOVIĆ DRAGAN, S. Nikolićevo; ERE-MIĆ UROŠ, Svetozarevo; STANIMIRO-VIĆ SAŠA, Svetozarevo; PRPIŠ TATJA-NA, Varaždin; BOŽOVIĆ MARINA, Zre-njanin; GRABOVA VLADAN, Čačak; LA-ZAREVIĆ NATAŠA, Železnik; VUKADI-NOVIĆ ANDREJA, Apatin; SINADINO-VIĆ SVETLANA, Paraćin; BOGINOVIĆ MIROSLAVA, S. Mitrovica; DIMITRIJE-VIĆ RADOVAN, Pančevo; MIHOVILOVIĆ ZORAN, Pančevo; DUDOK MARIENA, Gložan; STOJADINOVIĆ TOMISLAV, S. Br.; MIHAELA DAVIDOVIĆ, Đakovo; MI-TIĆ ALEKSANDRA, Zrenjanin; ĐURDIĆ NIKOLA, Dudovica; PAVKOVIĆ SVET-LANA, Pančevo; DUŽANIĆ MILENIJA, Mačkat; RADANOV ALEKSEJ, Zemun; MLIVO BINASA, Bugojno; ŽIVANČEV ALEN, Split; SALAMON DAVID, Celje; AGATIĆ DONALD, M. Lošinj; RISTIĆ MARKO, Niš; BOLJANOVIĆ VLADAN, Gacko; MILKOVIĆ KREŠIMIR, S. Požega; GABRIELA MAMAKIS, Bitola;

BOJAN ANĐELIĆ, Vranić; ĐERKE DA-VOR, V. Zdenci; PETROVIĆ DALIBOR, Lugavčina; MUJAGIĆ MUSTAFA, V. Kla-duša; MARKOVIĆ JELENA, Valjevo; CVETKOVIĆ DARKO, B. Palanka; NIKO-LIĆ LJUBIŠA, Beograd; RADIVOJEVIĆ DALIBOR, Svetozarevo; BOGDANOVIĆ MLADEN, N. Sad; NIKOLOV TONI, Ljub-ljana; BAŠTRICA IVANA, Arandelovac; GROM MOJCA, Vrhnika; HILAK MAR-KO, Delnice; STANIŠLJEVIĆ DARKO, B. Luka; BOŽIĆ MARINA, Zrenjanin; ĐO-RDEVIĆ IVAN, Niš; KARLE JELENA, Sombor; RAČOVIĆ MARTIN, Arandelov-ac; VESNIĆ MIROSLAV, Sevojno; TOT ETELKA, Torda; VESNIĆ MARINA, Se-vojno; BEATOVIĆ PAVLE, Kovin; TEOFI-LOVIĆ ALEKSANDAR, Kraljevo; JERAM IVANKA, Železnik; ĐUROVIĆ IVAN, La-zarevac; ĐOKIĆ DARKO, Ruma; TURIĆ SLOBODAN, Šid; VUGA GORAN, V. Gorica; SPASOJEVIĆ PREDRAG, V. Plana; NIKOLIĆ NEBOJŠA, Beograd; RADIVOJŠIĆ MILANA, Bačinci; STOJA-NOVIĆ VERA, Vršac; KORAC DUŠKO, Beograd; JANKOVIĆ VLADA, Borča; MATIĆ JELENA, Radinac; GRABEŽ ZLATKO, Bukovac; VASIĆ SLAVOLJUB, Beograd; DAVIDOVIĆ IVANA, Đakovo; SABO DARIO, Valpovo; KOVAČ TOMIS-LAV, N. Sad; DINIĆ MARIJA, Niš; MLA-DENOVIĆ IGOR, Ada; SPASIĆ MILO-RAD, Subotica; SEKULIĆ JASNA, Loznica; KUZMANOVIĆ MAJA, Sunja; JELA-VIĆ DANA, Vrgorac; STOJKOVIĆ DRA-GAN, Zemun; VIDOVIĆ MLADEN, M. Subotica; PAVIČEVIĆ SONJA, N. Sad; VRAČAR UROŠ, Beograd; MARKOVIĆ ZLATA, Zemun; SARAMANDIĆ MILE-NA, Arandelovac; OSTOJIĆ ALEKSAN-DAR, T. Užice; BUŠKOVIĆ JASMINA, Ti-tograd; PANTIĆ IVANA, Kovačevac; RA-ČOVIĆ MARTIN, Arandelovac; MARKO-VIĆ MIRJANA, Krnjevo; VASIĆ MILAN-KA, Šabac; DIMITRIJEVIĆ GALINA, Beograd; ĐORĐEVIĆ BOŽIDAR, N. Beog-rad; HALLAI GEZA, V. Gradište; BAJIĆ VLADAN, N. Beograd; SOFIJA RADA-KOVIĆ, Beograd; ČOLOTIĆ BRANIS-LAV, Subotica; GLUŠIĆ GORDANA, Beograd; STEVANOVIĆ MIROSLAV, M. Ivanča; RADOJČIĆ MARKO, Kragujevac; STOJANOVIĆ MIROSLAV, Vršac; STANKIĆ MARIJA, Beograd; MIČIĆ SA-ŠA, Niš; MILANOVIĆ VESNA, Paraćin; JOCIĆ NIKOLA, Zemun; BOŠNJAKOVIĆ DRAGANA, Golubinci; TODOROVIĆ GORAN, S. Mitrovica; MITIĆ JELENA, Odžaci; VUKAŠINOVIĆ MILANKA, Si-vac; MIČEVIĆ GORAN, Beograd; STRA-HINIĆ MIROSLAV, Valjevo; SAVIĆ MA-NOJLE, Anilje; TOMIĆ DEJAN, Svilajnac; ĐORĐEVIĆ ZORKA, Knin; KOVAČ DA-NICA, L. Osik; MLADENOVIĆ VLADI-MIR, Lazarevac; BUGARČIĆ SNEŽANA, Kragujevac; FASULEVA SOFIJA, Stru-mica; GROZDANIĆ RADIVOJ, Zagreb; PAVLOVIĆ DUNJA, Travnik; LIKAD NA-TAŠA, Rovte; ORAČ SUZANA, Hrastnik; STARE MAJA, Lesnice; MALINIĆ DEJA-NA, B. Luka; LAZIĆ DUŠAN, M. Zvornik; HRISTIĆ MARKO, Ljubovija; COSIĆ MI-LOŠ, Azanja; STOJKOVIĆ JELENA, Ze-mun; MARKOVIĆ ANA, Beograd; ĐO-ROVIĆ PREDRAG, Lazarevac; ALEK-SANDAR POLAK, Beograd; MARTIN RAČOVIĆ, Arandelovac; VORAČEK DARKO, N. Sad; CVETKOVIĆ MARIJA, B. Palanka; BOZALJJA SANJA, Mostar; BOGIČIĆ KATARINA, Beograd; POPO-VIĆ SINIŠA, Delnice; RISTIĆ JOVANA, Niš; IVANOVIĆ DUŠKO, N. Sad; STOJ-KOVIĆ JELENA, Zemun; JERAM DAM-JAN, Železnik; PERIŠIĆ MARKO, Beog-rad; VASIĆ JELENA, Šabac; MIHAJLO-VIĆ DARKO, Čuprija; BOŠKOV LAZAR, Zrenjanin; DOBRIĆ MELINDA, Skoreno-vac; JOKIĆ NEBOJŠA, Zadar; KOSA-NOVIĆ NENA, Josipdol; KURKIĆ DAR-KO, Kragujevac; KRSTIĆ BOBAN, Kra-gujevac; NEDIĆ SLOBODAN, Pančevo; BELIK MANUELA, Ada; DIMOVIĆ DRA-GAN, Beograd; KOJČIĆ MAJA, Zrenja-nin; PEŠIĆ NENAD, Pirot; ŽIVANOVIĆ PEDA, Šabac; STEKOVIĆ MARIJANA, Kaluderica; MILKOVIĆ MIRELA, Osijek; GEORGIEVSKI GEORGI, Strumica; MARKOVSKI ALEKSANDAR, T. Veles; MIROSLAV ĐURĐEVIĆ, Svetozarevo; VINKOVIĆ MARTINA, Sibinj; BAŠIĆ KRISTINA, D. Andrijević; JANEVSKA ELIZABETA, Skoplje; TOŠIĆ VIŠNJA, Sombor; ĐUROVIĆ PREDRAG, Lazare-vac; CVETKOVIĆ DRAGAN, Batajnica;

HORVAT MIRJAM, Domžale; POPOVIC ALEKSANDAR, Ivanjska; TEŠIĆ MIRJA-NA, Beograd; CIRIĆ STEVAN, N. Sad; BOGDANOV TAMARA, Vršac; STOJKO-VIĆ MARKO, Doljevac; RAKOVIĆ TEA, Sisak; ŽIVIĆ ADELITA, Čakovec; FRIĆ MARIO, Suhopolje; MAROŠEVAC DANI-JELA, Radinovi; LAČOK JAROSLAV, Ki-sač; POPOVIĆ ALEKSANDAR, Varvarin; STAJIĆ BRANKO, Kičevo; MILOVIĆ SA-ŠA, Zrenjanin; RAC ŽELJKO, Zrenjanin; KUZMANOVIĆ MILAN, Mrčajevci; MI-SOVIĆ MARKO, Zagreb; CVETKOVIĆ BRANISLAV, Odžaci; TRIFUNOVIĆ SA-NJA, Kostolac; SVILAR STEVAN, Beog-rad; RODIĆ MILANKA, P. Slatina; UR-ŠKA VREAČKO, Maribor; MILJKOVIĆ BOJAN, Beograd; RADIVOJEVIĆ ALEK-SANDAR, Kraljevo; JAREDIĆ ANTUN, Petrovaradin; VELIČIĆ DENIS, Cres; ALEŠ JUG, Logatec; NIKOLOVSKA BI-LJANA, Skoplje; ANĐELKOVIĆ VERICA, Niš; PETKOVIĆ JASMINA, Niš; JOVIĆ JELENA, Bor; KURTAGIĆ MAIDA, Sara-jevo; JADŽIĆ VUK, T. Užice; ČONKA ŠARA, Ada; STANKOVIĆ DRAGANA, Šašinci; ERIK DELOST, Knežak; GOGIĆ VESNA, Medveđa; ČUKROV TOMISLAV, N. Gradiška; STANKOVIĆ JASMINA, Grdelica; STUPAR ZORAN, Smederevo; JOVANOVIĆ BORKO, P. Skela; BAZ-DULJ ALIJA, Travnik; TENA EBEN-SPANGER, Zagreb; BURSAC BILJANA, Šabac; ARANĐELOVIĆ NATAŠA, Les-kovac; CIRKOVIĆ IVANA, Raška; ŽUTIĆ MILAN, Jarak; OPAČIĆ ANA, S. Mitrovi-ca; MAKSIMOVIĆ NIKOLA, S. Mitrovica; KOS TANJA, Mengeš; PAVLOVIĆ MI-LJAN, Leskovac; SABLJIĆ MAJA, Split; POPADIĆ ANA, Beograd; PLEČAŠ SNEŽANA, B. Gračac; TOT NEBOJŠA, Subotica; ĐURĐEVIĆ DRAGICA, Sveto-zarevo; GODIĆ MIŠKO, Valjevo; RAJNIĆ PETAR, Hrastnik; TURDIĆ HUSO, Divi-čani; LAZIĆ SONJA, Zrenjanin; ŠIJAKO-VIĆ BOJANA, Pančevo; BEZBRADICA SINIŠA, S. Crnja; ILIĆ SLADANA, Bečej; ĐURDIĆ NIKOLA, Dudovica; KURKIĆ DARKO, Kragujevac; RADIVOJEVIĆ MARIJA, Svetozarevo; KRSTEVSKI DI-NA, Bitola; LAPTOŠEVIĆ DAMJAN, Ban-ja; KRCATOVIĆ ELMA, Omiš; JOVIĆ ZORAN, Ruma; HALILOVIĆ EDIN, Te-šanj; MARKOVIĆ OLIVERA, Kaluderica; JOVIĆ GORAN, Ruma; NEŠIĆ SANDRA, Požarevac; ČINGEL SILVIA, Šid; LAZIĆ RADE, M. Crnuće; VAHT PERICA, Ru-ma; STAMENKOVIĆ DRAGANA, Niš; KOJIC IVANA, Šabac; NEDELJKOVIĆ TANJA, Zaječar; MILOŠEVIĆ DRAGA-NA, Vražogrnac; KOVAČ MAJA, N. To-pola; PETROVIĆ BOŽANA, Laktaši; VALDIN TEREZA, Valovo; ĐORĐEVIĆ DRAGAN, Lipe; MILOVANOVIC TATJA-NA, Boljevac; ZDRAVKOVIĆ VLADAN, Paraćin; ČOKIĆ VLADAN, Kovačevac; ČORKOVIĆ ĐURDICA, Borča; LEŠNJAK NIKOLA, Kragujevac; BORIVOJ DOLO-VAC, Boljevac; IVKOVIĆ SONJA, Zrenja-nin; OPAČIĆ JELENA, S. Mitrovica; MI-HAJLO ERDELJAN, Zrenjanin; HORVAT HRVOJE, Karlovac; VAJIĆ BEATRISA, Trstenik; DIMITRIJEVIĆ ALINA, Beog-rad; SEKULIĆ GORAN, Celje; GAGIĆ SLOBODAN, Sombor; BRKIĆ NATAŠA, Lalić; MEDIĆ SANJA, Sombor; ZORKIĆ ADRIANA, Sombor; MATIJEVIĆ SRBA, Vaternik; MATIĆ ZORAN, Šabac; BULA-TOVIĆ BORIS, N. Sad; JORGA ADINA, Zrenjanin; POPSAVIN MARKO, N. Sad; RELJA ĐAPIĆ, N. Sad; MILIČEVIĆ MI-ROSLAV, N. Sad; ZALJEVSKI VLADI-MIR, Kragujevac; STOJANOVIĆ BORI-VOJE, Paraćin; BANTIĆ DRAGAN, N. Sad; KERO MARIJANA, Čakovec; PIN-TARIĆ ROBERT, Čakovec; VIBOVIĆ BRANKA, Čakovec; KERO PETAR, Ča-kovec; VUGRINEC MARINA, Vratušinec; MILOVANOVIC ALEKSANDAR, Smede-revo; DEDOVIĆ DARKO, Beograd; HOL-CINGER GORAN, Čakovec; RADOVA-NOVIĆ PREDRAG, S. Mitrovica; VUJO-VIĆ MARJAN, Trstenik; MARJANOVIĆ JOVAN, Indija; ĐORĐE IVANOV, S. Mit-rovica; DELOPST ANJA, T. Velenje; VARGA IVAN, Zagreb; TOMAŠIĆ MONI-KA, Karlovac; ŠIMPRAGA SANJA, Beograd; LUKETIĆ DRAGICA, Ogulin; GO-LIĆ MILAN, Mokrin; FERMEVC MIHAJ-LO, N. Beograd; BOKIĆ MILOŠ, N. Sad; GRBAVAC STIPE, Sesvete; NOVAK SUNČICA, Orehovica; STANIMIROVIĆ SLOBODAN, Svetozarevo; SOKOVIĆ ZORKA, Sombor;



ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА





Г. ФОРТОН и Ж. ШУЛ

И ДОК СУ СЕ ЊИХ ДВОЈИ-
ЦА УДАЉАВАЛИ...

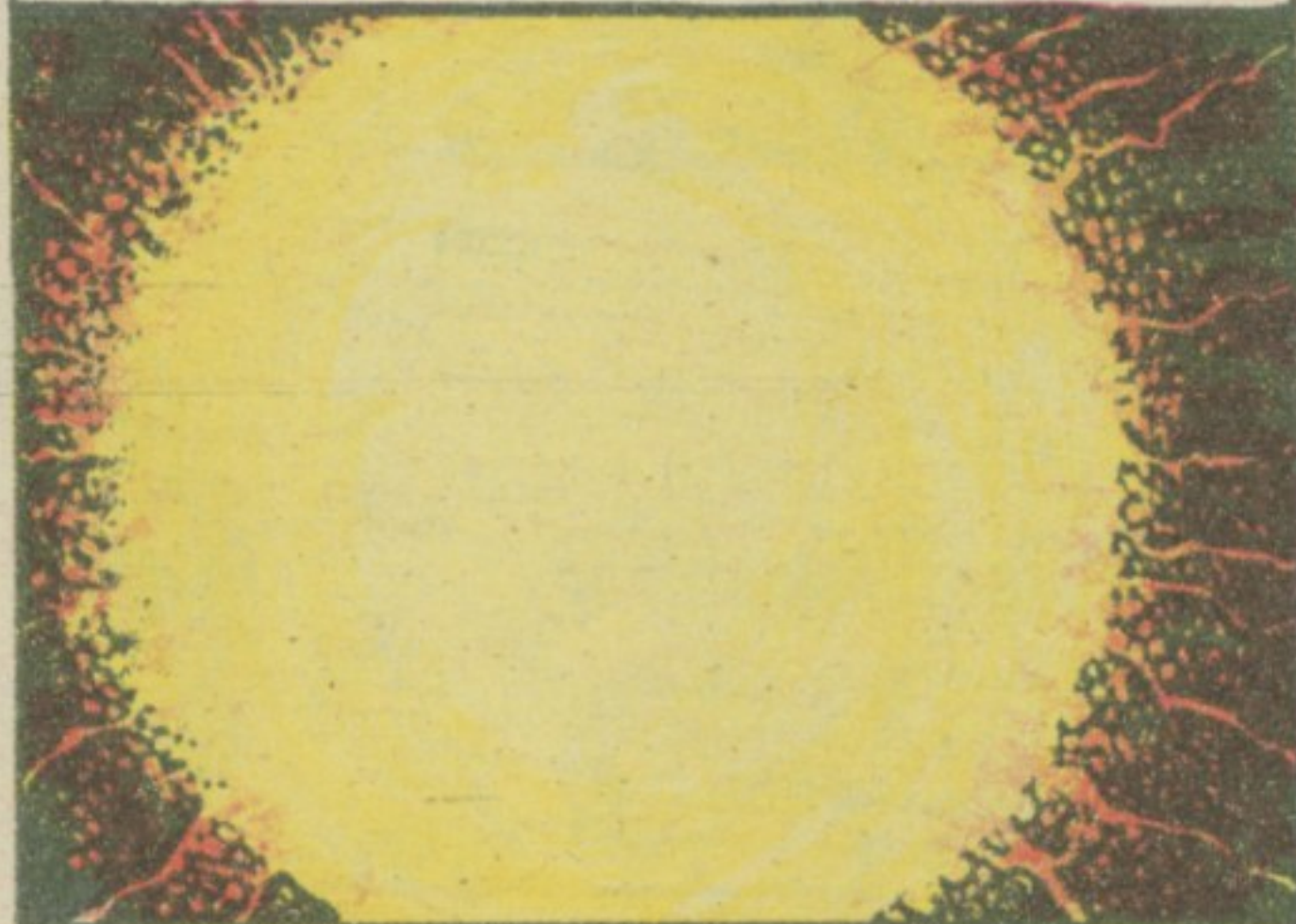


G. FORTON
J. SHULL



10-17
1986 distributed by
McNaught Synd.

ХОРДСКА КРСТАРИЦА УДАРИЛА ЈЕ
У КОМЕТУ И - ЕКСПЛОДИРАЛА!



ПОСЛЕ ЕКСПЛОЗИ-
ЈЕ КОМЕТА ЈЕ
НАСТАВИЛА
ДАЉЕ...



ПИТАМ
СЕ ДА
ЛИ СМО
УСПЕЛИ?

УСПЕЛИ СУ!
УСЛЕД СНАЖНОГ УДАРА, ГИ-
ВА КОМЕТА ЈЕ СКРЕНУЛА С
ПУТАЊЕ...



1986 distributed by
McNaught Synd.

УМОРАН АЛИ СРЕЂАН, ХИ-
МЕН СЕ ОБРАТИО СТОНЕДАРУ...



УСПЕЛИ СМО,
СТОНЕДАРЕ!
ЕТЕРИЈА
ЈЕ СПАСЕНА!
ИДЕМО
САД КУБИ!

НА КРАЈУ РАНДОРОВОГ КРАЉЕВ-
СТВА НАЛАЗИ СЕ ДРЕВНА КУЛА
ТАМАЛИЈА...



10-20

НИКО НИЈЕ ЗНАО
КО ЈУ ЈЕ САГРА-
ДИО И ЗАШТО...



G. FORTON
C. WEBER

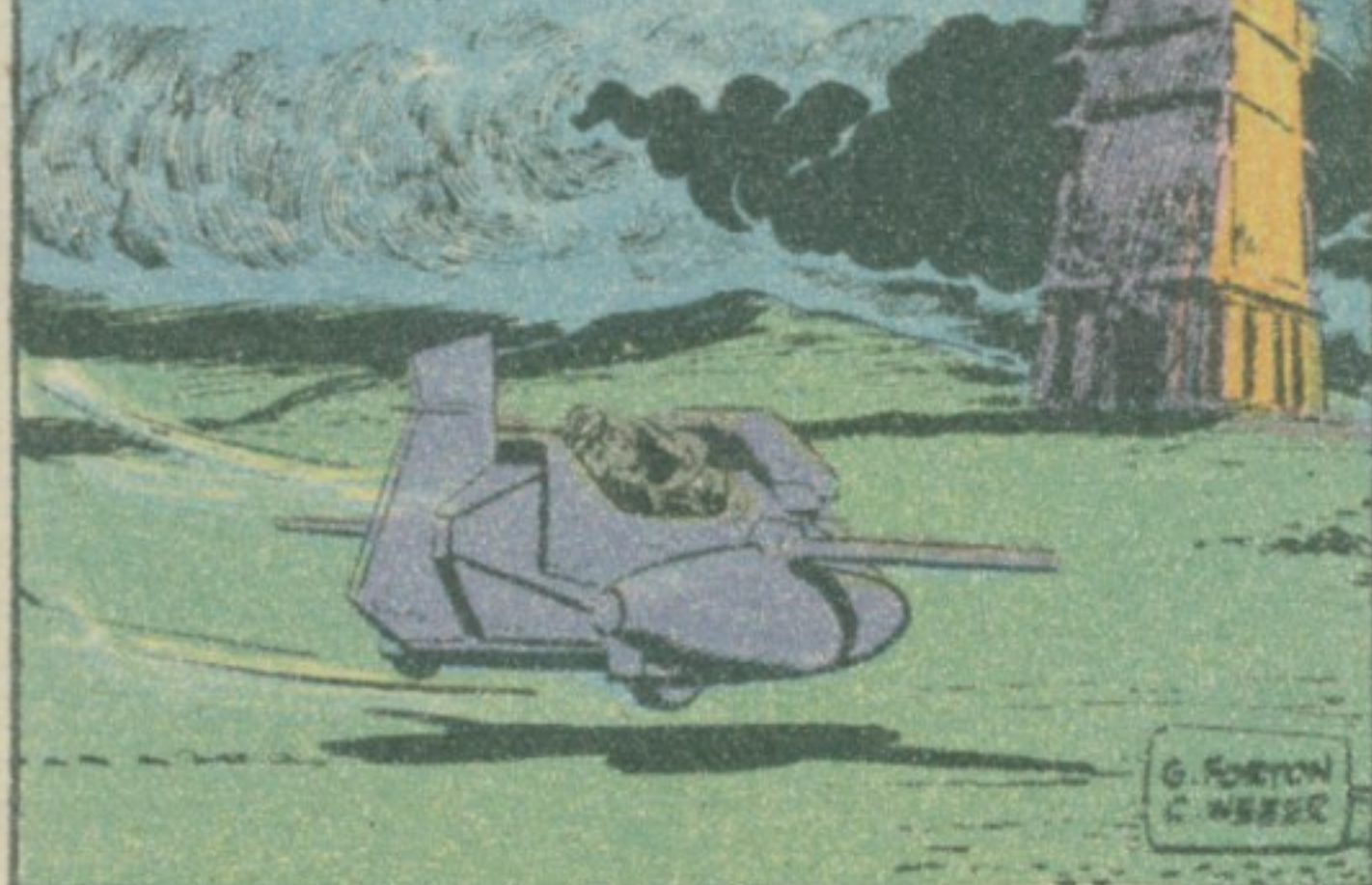
И БАШ ТОЈ КУЛИ САДА СЕ ПРИ-
БЛИЖАВАЛА ЛЕТЕЛИЦА СА
ПРИНЦОМ АДАМОМ, ОРКОМ И
КРИНЏЕРОМ...



М-МОЖЕМО ЛИ ДА
ПРОДУЖИМО? ТАКО
ЈЕ С... САБЛАСНА!

1986 distributed by
McNaught Synd.

АЛИ, ПРИНЦ АДАМ ЈЕ КРЕНУО У
ОБИЛАЗАК ГЛАВЕ ОДЛУЧИО
ДА СЕ СПУСТИ КРАЈ
ТАМАЛИЈЕ...



G. FORTON
C. WEBER

ВИДИШ,
АДАМЕ,
ОВДЕ НИКОГ
НЕМА! ХАЈ-
ДЕМО
КУБИ!



ДОБРО
КУКАВИЦЕ!
УПЛАШИЛИ СТЕ
СЕ ОД ОБИЧНЕ
ГОМИЛЕ
КАМЕЊА!



У НАРЕДНОМ БРОЈУ:
МАГНЕТСКА ОЛУЈА
ПРЕТИ КУЛИ
ТАМАЛИЈИ...



Итало Калвино

СВЕ

У ЈЕДНОЈ

ТАЧКИ

На темељу
прорачуна које је
започео Едвин П.

Хабл о брзини
којом се удаљују
галаксије, може се
утврдити када је
сва материја
космоса била
усредсређена у
једној јединој
тачки пре него
што је почело
њено ширење у
простору. „Велика
експлозија” (биг
банг) из које је
потекло свемир
догодила се,
наводно, пре 15
до 20 милијарди
година

Разуме се, сви смо били
тамо – рече стари Квфк –
а где бисмо иначе били? Да
би могао да постоји про-
стор, то још нико није знао.
Исто тако ни време. А шта
бисмо и радили с временом,

тако сабијени као сардине?

Рекох „сабијени као сардине” тек онако, да се сликовито изразим: у ствари, простора није било ни толико. Свака тачка свакога од нас подударила се са сваком тачком свакога од осталих, а све то у једној јединој тачки у којој смо били сви заједно. Заправо, нисмо баш много ни сметали једни другима, ако се изузму неки различити карактери, јер кад немате простора гњаважа је ужасна, поготову ако вам се под ногама непрестано мота неко као господин Пберт Пберд.

Колико нас је било? То никад нисам сазнао, чак ни приближно. Да бисте се пребројали, морате бар мало да се раздвојите, а ми смо се сви налазили у тој истој тачки. Такво стање није погодно ни дружењу. Познато ми је, на пример, да се у другим раздобљима суседи међусобно посећују: међутим, како смо тада сви били суседи, нисмо чак један другог ни наздрављали добро јутро или добро вече.

Свако се дружио само са ограниченим бројем познаника. Међу онима којих се ја сећам на првом месту је госпођа Пх(и)-Нко, затим њен пријатељ Де ХиџаеуХ, једна породица досељеника – неки З-зуи и већ поменути господин Пберт Пберд. Била је ту и једна чистачица – „радник

за одржавање чистоће” како су је звали, једна једина за читав свемир будући да је површина била тако мала. Руку на срце, ни она није имала посла за цео дан, није требало ни прашину да брише – унутар једне тачке ни зрно прашине није могло да се увуче. Зато се бавила трачевима и тужакањима.

Само са овима које сам поменуо већ смо били прекобројни. Томе треба додати и огроман пртљак који смо морали да држимо са собом, на гомили, тј. сав материјал који ће касније послужити за стварање универзума, све растављено на комаде и скупљено једно преко другог, тако да нисте могли да разликујете оно што ће једног дана постати део астрономије (Андромедина небулоза) од онога што је било намењено географији (рецимо Вогези) или хемији (некакви изотопи берилијума). Сем тога, непрестано смо се спотицали о неке прње породице З’зу, лежајеве, душеке, корне. Заиста је требало пазити на те З’зусе. Изговарали су се да су бројна породица, па су се тако и понашали. Као да су сами на свету. Кроз тачку су хтели да разупну и конопцац.

Истини за вољу, ни други се према З’зуима нису понашали на најбољи начин, почев од тог назива „досељени-

ци” који им је прикрпљен, наводно због тога што су дошли касније. Јасно је да је то била неоснована предрасуда, будући да није постојало раније и касније, нити неко друго место, из којег би се човек могао доселити. Али, било је оних који су сматрали да се појам „досељеник” може узети у чистом значењу, тј. независно од простора и времена.

Треба признати да се због простора у којем смо формирани живело са доста суженим, лицемерним менталитетом. Али, тај менталитет задржао се у сваком од нас. И дан-данас може да исплива на површину када се двоје од нас сретну, рецимо на аутобуској станици, у биоскопу или на међународном конгресу стоматолога и почну да се присећају како је било онда. Када се препознамо и поздравимо, одмах почнемо да се распитујемо за овога или онога (без обзира што се свако од нас сећа само мањег броја оних којих се сећа онај други). Као по правилу, одмах оживе ондашње чарке, клевете и ситна подметања. Све док се не спомене госпођа Пх(и)Нко –



Илустровао Растко Ђирић

них производа у Павији. Остао је исти, са сребрним зубом и трегерима на цветиће.

— Кад се будемо тамо вратили — рече ми, као у дослуху — треба припазити да неки остану напољу... разумели смо се, зар не? Они З'зуи...

Хтео сам да му одговорим да сам такве приче већ чуо и да је више њих на крају дало: „Разумели смо се, зар не? — Онај Пберт Пберд...”

Не желећи да будем увучен у све то, пожурио сам да кажем: — А госпоњу Пх(и)Нко, мислите да ћемо је тамо наћи?

— Ах, да... Њу да... — рече он, поцрвеневши.

За све нас, повратак у тачку значио је пре свега наду да ћемо поново бити заједно са госпоњом Пх(и)Нко. (То важи и за мене, без обзира што у то не верујем.) И као што је већ постало правило у сличним приликама, започели смо да се присећамо ње, истински ганути и разнежени, а пред том успомењеном бледела је и антипатичност господина Пберта Пберда.

Велико умеће госпоње Пх(и)Нко било је да никада међу нама није изазвала ни трунку љубоморе. Чак ни оговарања. Сви су знали да је у кревет ишла са својим пријатељем, господином Де ХиаеауХ-ом. Али, ако у једној тачки постоји кревет, јасно је да он заузима читаву тачку. Дакле, не ради се о томе да се иде у кревет већ да се буде у кревету! Ко год је у тачки заједно и у кревету је. Према томе, било је неизбежно да она буде у кревету и са сваким од нас. Да је била у питању било која друга особа, ко зна шта би јој све говорили иза леђа. Ту је била чистачица која је увек започињала трачеве, а други су само чекали прилику да крену за њом. А тек од З'зуа какве ли смо само одвратности морали да слушамо:

отац, кћери, браћа, мајка, стрине, то вам не би застало ни пред најподлијом инсинуацијом. Међутим, са њом је све било друкчије: срећа којом ме је надахњивала била је таква да се ја, тачколик, сажмем у њу и уједно да њу, тачколику, заштитим у себи. То осећање било је истовремено блудно (с обзиром на промискуитет опште тачко-лике конвергенције у њу) и чедно (с обзиром на њену тачколику непродајност). Коначно, шта би човек могао да пожели више од тога?

А све то што је важило за мене, важило је и за све остале. За њу такође: са истом радошћу садржавала нас је и била у нама садржана, примала нас, волела и настањивала све подједнако.

Свима заједно, било нам је тако лепо, тако дивно да је нешто изванредно морало да се догоди. И било је довољно да у једном тренутку она каже:

— Децо, кад бих имала само мало простора, радо бих вам направила резанце! У том истом тренутку сви смо помислили на простор који би заузимале њене обле мишице, гибајући се напред-назад с оклагијом, њене груди како се надимају над гомилицом брашна и јаја, док њене руке месе ли месе, беле и сјајне од уља све до лаката. Помислили смо на простор који би заузимало брашно, на жито од којег се прави брашно, на поља на којима се гаји жито, на планине с којих долази вода која напаја поља, на пашњаке на којима пасу телади која би дала месо за прелив резанаца, на простор потребан Сунцу да својим зрацима огреје жито: простор да би се из облака звезданих гасова Сунце згуснуло и изгарало; на безброј звезда и галаксија и скупина галаксија разбацаних по свемиру и неопходних да свака галаксија, свака небулоза, свако сунце и свака планета остану у просторној равнотежи. У тренутку кад је био замишљен, тај простор се незадрживо стварао, у оном истом тренутку кад је госпоња Пх(и)Нко изговарала речи: „... резанце бих направила, децо!” — тачка која је садржавала и њу и све нас распала се у лепезу даљина, светлосних година, светлосних столећа и милијарде светлосних миленијума, те се тако нађосмо бачени на четири стране свемира (господин Пберт Пберд све до Павије). А она би, растворена у не знам какву врсту енергије-светлости-топлине, она, Госпоња Пх(и)Нко која

SF

МОЗАИК

Телевизијска серија „Позориште Реја Бредберија” постаје све популарнија. Компаније из четири земље недавно су потписале уговор за заједничко снимање још дванаест епизода рађених по мотивима прича овог великог мајстора SF жанра. Према пројекту свака од потписница уговора — САД, Велика Британија, Канада и Француска — снимитиће по четири епизоде, које ће потом бити приказане као интегрална серија.

У Ирској је недавно почело снимање новог пројекта прослављеног редитељско-продуцентског тандема Спилберг-Лукас. Наслов филма је „Земља пре него што је време почело”. Ако је судити по астрономском буџету пројекта, око дванаест милиона долара, посредиће зацело бити нови супер-спектакл, чија се светска премијера очекује у јесен 1988.

Ево најаве још једног вероватног кинематографског SF хита: на пролеће треба да почне снимање филма „Марсовини вратите се кући”, чији је сценарио рађен према мотивима романа са истим насловом Фредерика Брауна. Буџет за филм износи „скромних” седам милиона долара, а редитељ ће бити Дејвид Одел, који је синеастички SF занат иснекао на популарним SF филмовима „Тамни кристал” и „Господари свемира”.

је у нашем затвореном и лицемерном свету била способна за тај први несебични чин, тај први — „децо, какве бих вам резанце направила!”, истински излив опште љубави који је истог тренутка створио појам простора и сам простор, време и универзалну гравитацију у свемир гравитирајући, омогућивши тако рађање хиљада и хиљада сунаца, и планета, и житних поља и госпоња Пх(и)Нко које по континентима тих планета месе својим, од уља сјајним, племенитим и брашњавим рукама. А она, она се од тада изгубила и ми за њом тугујемо.

а сви разговори завршавају на њој. Тада се одједном сва злоба оставља на страну и обузимна нас неко узвишено осећање племенитости. Госпоња Пх(и)Нко је једина коју нико није заборавио и за којом сви жалимо. Шта ли је с њом? Одавно сам престао да је тражим: госпоњу Пх(и)Нко, са њеним грудима, њеним боковима, у њеној наранџастој кућној хаљини, нећемо је више никада срести, ни у овом ни у било ком другом галактичком систему.

Да будемо начисто, постоји теорија по којој ће свемир, када једном достигне крајњи степен разређености, поново почети да се скупља па ћемо се сви опет наћи у истој тачки да бисмо кренули испочетка, али мени то никада није било уверљиво. А колико нас рачуна с тим и у себи прави планове мислити на то време када ћемо се поново сакупити. Пре месец дана, када сам ушао у кафану, ту на углу налетео сам на господина Пберта Пберда.

— Како сте? Откуд ви ту? Шта има ново код нас? — Рекао ми је да води представништво неке фирме пластич-

КЛЕПТОН КОЛЕКЦИЈА



Фирма „Polydor“ одлучила је да на тржиште избаци комплет од шест албума под називом „Crossroads“ на коме ће се наћи 72 композиције Ерика Клептона. У ову богату колекцију укључени су демо-снимци из времена кад је Клептон свирао са саставом Yardbirds, затим снимци из периода групе Derek And The Dominos, па концертни снимци са групом Cream и неколико необјављених песама које су настале док је Клептон био у супергрупи Blind Faith.



ХЕТ ТРИК

Џејмс Браун, кум соул музике како га многи зову, пре неколико година спектакуларно се вратио на сцену. Ових дана изашао је његов нови албум „She's The One“ на ком су се нашле и неке композиције које је давно снимио али их до сада није објавио. Поред тога, припремљен је и живи албум снимљен у априлу прошле године у „Тату клубу“ у Детроиту. Поред Брауна, на том концерту су се појавили Џо Кокер, Вилсон Пикет и Роберт Палмер. Као да му ове плоче нису довољне, Браун се почетком године повукао у студио и бацио на припремање још једне плоче која треба да се појави у мају.

ШТА ЈЕ ДОБРО?



ШТА НАМ ТРЕБА?

Дисциплина кичме већ је навикла да сваком својом плочом збуњује публику. Овог пута направили су нешто заиста оригинално: на последњем албуму налази се пет верзија исте песме. Реч је о „Дечијој песми“ (знате већ онај рефрен „Није добро Бијело дугме, није добра Катарина. Шта је добро? Кичме, кичме дисциплина“).

Која, вођа Дисциплине, одлучио је да ову песму представи на што више начина па је позвао и специјалне госте. Својом свирком помогли су Драги Јелић, гитариста YU групе, Кузма, бивши саксофониста Филма, В.Д. некадашњи бубњар Шарла акробате и још неки. Поред пет верзија исте песме на плочи се налазе и два концертна снимка Дисциплине. То су духовите обраде песме „Addicted To Love“ Роберта Палмера и „Love Removal Machine“ групе „Cult“.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:



Нова лица

МЛАДИ, ГЛАСНИ, ЕФИКАСНИ

Три младића која вас гледају са ове фотографије зову се „Инкредибл Зомби Рокерс“ („Incredible Zombie Rockers“) и скренули су пажњу на себе већ првим синглом „Машина стаје“ („Machine Stops“). Прва личност групе је гитариста и певач Гејвин Меклаферти који има само седамнаест година, бас гитару свира његов рођени брат Џон (20), а бубњеве њихов сусед Џејсон Вилкинсон (21).

Ако је тачна вест да ће момци ове године објавити и свој први албум, запамтите их. И критичари су их прогласили великом надом британске музичке сцене.



— Био сам одушевљен кад је мој нови сингл са песмом „Everything I Own“ доспео на топ-листе. Али, убрзо сам се разочарао кад сам схватио да су људи плочу куповали из сажаљења јер је моја каријера у том тренутку пала на танке гране.

Бој Џори

Непознате
приче са
Дивљег
запада

ФИНГОВ ХИТАЦ ЗА ЖИВОТ



Велика отровнаца спавала је приљубљена на стомаку човека полумртвог од страха. Финго је морао да је погоди право у главу

Сем Томсон, стокилаш, био је одличан кувар и зато га је сточар Бил Хејли оберучке прихватио када је са групом каубоја кренуо из свог Тексаса до Лареда, у Мексику, да купи стадо говеда.

Кувар се брзо спријатељио са свима али се увек трудио да буде што даље од мршавог момка званог Финго за кога је чуо да је непогрешиви стрелац и брз као муња при потезању револвера. Поглед

његових очију боје челика уливао је страх доброћудном дебељуци. Увек би се најезио кад би Финго случајно прошао поред њега. Покушао је да се обузда, али то је било јаче од њега.

Прешавши Рио Гранде одмах су крај обале направили логор. Крајем се пронела вест да су дошли сточари са пуно злата и гомила од тридесетак изгладнелих мексичких надничара опколила је логор. Нису изгледали нимало пријатељски.

Хејли се брзо снашао. Повикао је што је гласније могао: — Људи! Приђите да видите шта уме овај гринго! — показао је на Финга. — Он може завезаних очију да погоди конзерву бачену у ваздух! Хоће ли неко да провери?

Док је то говорио, везивао је Фингу мараму преко очију.

Била је то добра идеја. Требало је одвратити Мексиканце од намере да их нападну због новца.

Један од њих, који је изгле-

да био вођа, пришао је и бацио увис малу крпењачу. Финго је муњевито опалио и лопта се распала у ваздуху. Гомилом је прошао жамор дивљења. Да не би губио време, Хејли је одмах зграбио мали парадајз и хитнуо га у ваздух. Финго је опет био непогрешив. Надничари су запањено гледали у Финга док је скидао повез са очију. Онда су се окренули и отишли без речи. Добро су схватили лекцију и логор је сада био безбедан.

Док је спремао вечеру, Сем је размишљао о том мршавом момку. Он је, ипак, опаснији него што је мислио. Никако не би волео да му се нађе на путу.

Уморан, Сем је те ноћи одмах заспао. Чинило му се да није прошло ни пет минута кад је осетио да га неко дрма. Буновно је отворио очи и на центиметар од свог лица угледао челично сиве очи. Осетио је Фингов врели дах када је револвераш процедио кроз зубе:

— Гринго, ми хоћемо да спавамо а од твог хркања то је немогуће! Иди и нађи неко место одакле те нећемо чути!

Сем се потпуно пробудио. Иако бесан, није смео ни реч да каже јер је Финго био на пола метра од њега. Зато је, ћутећи, узео своје ћебе и кренуо ка оближњим врбама. Док је пипајући по мраку тражио погодан место, Сем је гунђао себи у браду. Није он крив што од стомака не може да заузме неки други положај, осим да спава на леђима. А онда хрче, и сам то зна. Сада му је било претопло па је раскопчао кошуљу. Ускоро је поново захркао.

Пробудио га је необичан осећај да му се нешто хладно и љигаво налази на стомаку. Мало је придигао главу и... следио се. Велика звечарка полако се савијала у клупко на његовом стомаку. Укочио се. Гледао је раширених очију у небо. По бледили које се тек назирало, претпоставио је да су четири сата. Трудио се



ла тишина. Скупио је сву снагу и крајичком ока погледао улево. На два метра од себе угледао је чизме. Финго! Стајао је само неколико корака од његове главе, непокретан као стена. Сему је сад било јасно да је и он приметио велику змију и да пази да је не узнемири. А онда, готово нечујно, Фингови кораци почели су да се удаљавају. Опет је Сем био окружен тишином, страхом и великом змијом на стомаку која је и даље мирно спавала.

Зашто ли је отишао? Ваљда по пушку. Или да пробуди остале. Можда им неће ни рећи... Безброј мисли ковитлало се у Семовој глави. Од једне се просто одузео од страха. Ако се Финго одлучи да пуца? Онда је готов. Змија је своју главу сасвим приљубила Сему уз стомак и сваки метак који би је погодио и Сему би донео смрт. Не. Овде ни Фингова вештина не помаже. Ово је крај. Последњи тренуци дебелог Сема...

Опет су га из тог бунила пренули кораци који су се приближавали. Није могао ни да покушава да види ко је. Знао је да се ту, лево од његове главе, на неколико корака налази Финго.

Сунце је таман почело да се помаља иза тамних брда кад се кроз напету тишину проломио страховит звиждук. Сем није био ни свестан шта се то догађа. Зна само да је инстинктивно поскочио, да је у истом часу змија подигла главу и да су се та два покрета, учињена у делићу секунде, слила у јак прасак.

Осетио је грчевит трзај на стомаку, па још један, и гломазно тело велике змије потпуно се смирило.

Јека Финговог пуцња још се није ни стишала када је преплашени Сем, не знајући да ли је погођен он или змија, видео над собом смирено Фингово лице.

— Па нећеш ваљда ту да се излежаваш читаво јутро? — озбиљно је звучао глас револвера док су се његове хладне, сиве очи први пут пријатељски осмеживале дебелом Сему. — Време је да се нешто поједе. — А онда је врхом чизме мирно збацио мртву змију са Семовог стомака.

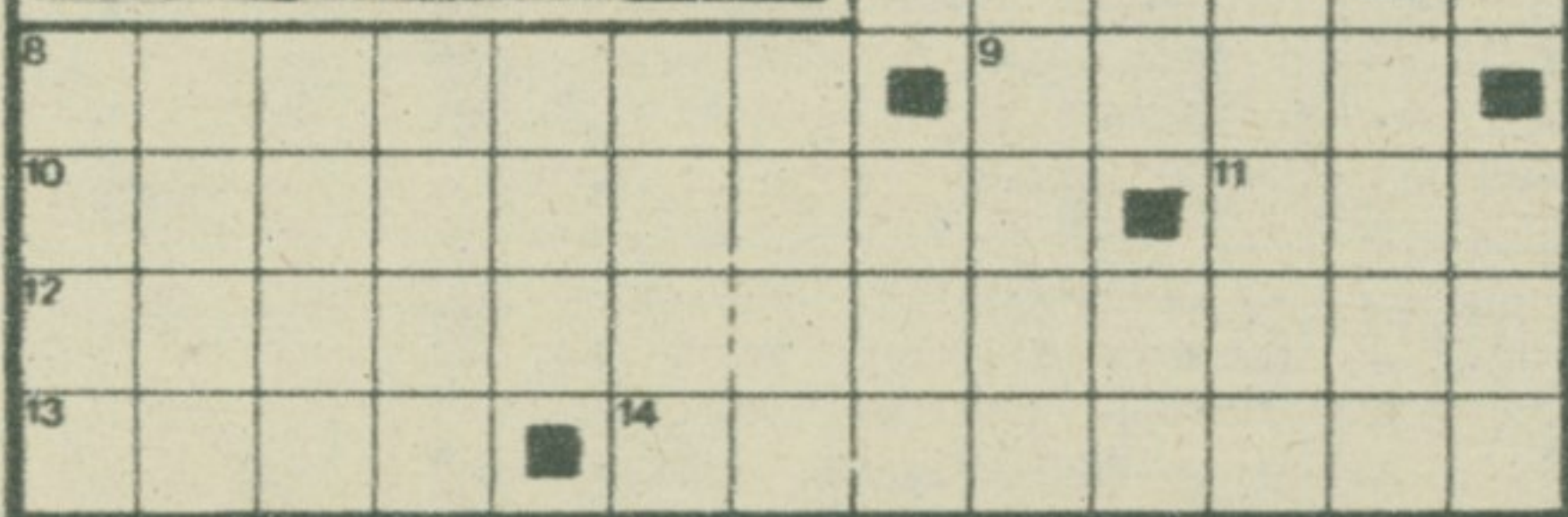
Сем је једва устао. Све га је болело. С ужасом и гађењем посматрао је беживотно змијско тело. Фингов хитац прошао јој је посред главе. Зато је, значи, звиждуо. Да змија подигне главу. А да није... Да је прво ујела Сема, па се онда усправила?

Кен Антони

ЕНИМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

КОМБИНОВАНА УКРШТЕНИЦА

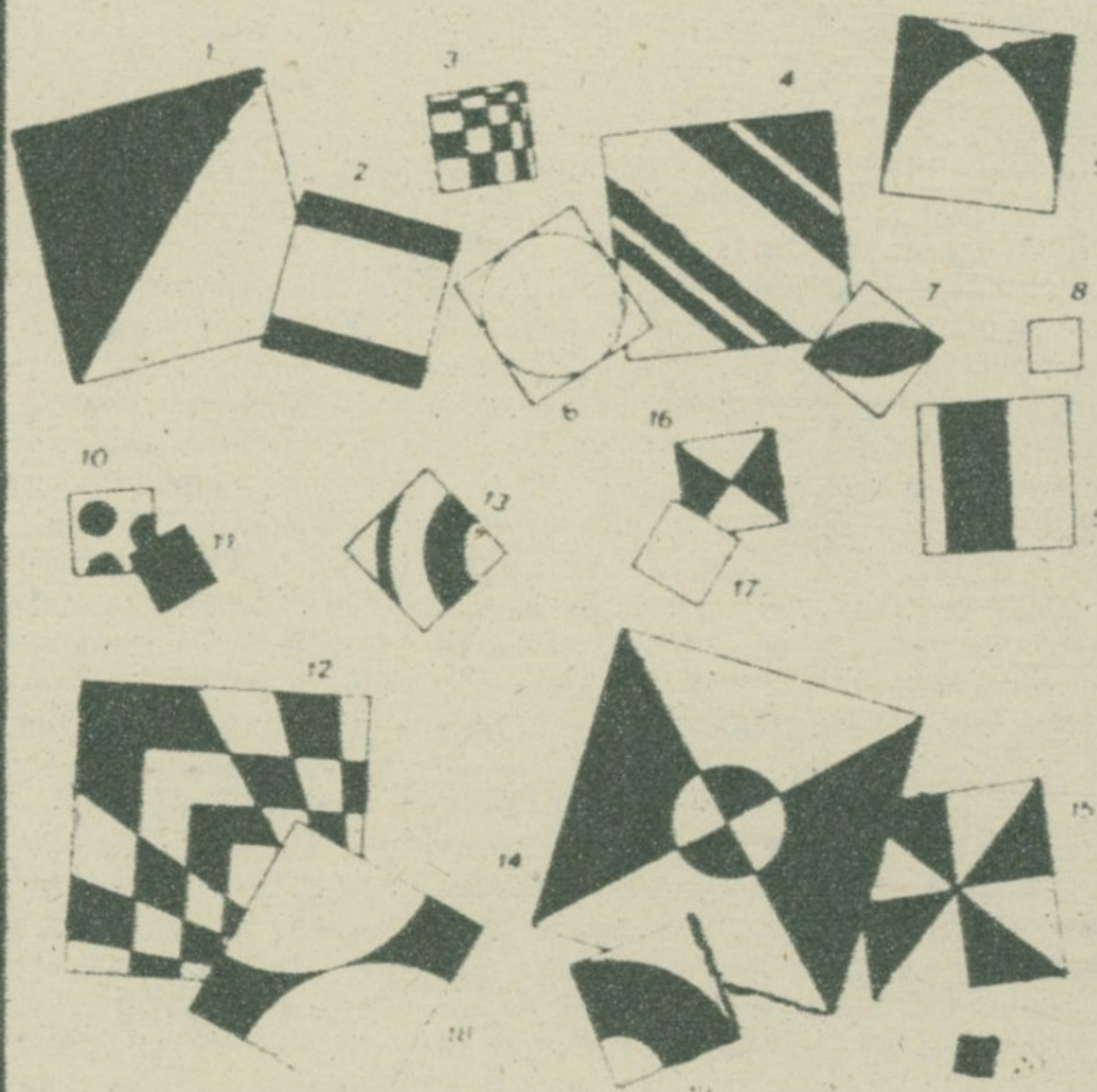


Дајемо вам дефиниције само за водоравне речи, а за усправне већ готова решења, али само трећину — шест речи. Остале ћете добити комбиновањем, као и личност са слике у обележеним пољима.

ВОДОРАВНО: 1. Ризиковање. 2. Непобитна чињеница 3. Сладак. 4. Старије женско име. Антонија. 5. Црногорско коло. 6. Пакао из грчког мита. 7. Вулканска маса. 8. Планина у Босни. 9. Видео-уређај. 10. Осликавање. 11. Омладинска радна акција (скр.). 12. Место у Словенији код Новог Места. 13. Мера за папир. 14. Провођење санације.

УСПРАВНО: ВРЛА, ДОВА, ИРАВАДИ, КАЦА, ПРЕЊ, УСТАНОВЕ.

За оштро око



Пронађите три квадрата који су потпуно исте величине!

РЕШЕЊА НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

да не дише пуним плућима да дизањем стомака не би узнемирио змију која се сад смирила. Спавала је. Није знао шта да ради. Није смео да се помери. Није смео ни другове да позове. Пробудио би је. А они су били тако близу њега. Сада му се чинило да на стомаку има терет од сто килограма и да звечарка постаје све тежа и тежа.

Зној је почео да му се слива с лица низ врат и да га голица. Време је споро пролазило. Њему се чинило да су већ сати и сати прошли. Осећао је сваки каменчић испод себе, сваку влат траве. И кичма је почела да га боли. Ноге су почеле да му се коче а онда је престао и руке да осећа.

Да ли ће неко од каубоја доћи да га потражи. Шта ако онда преплаше животињу? Тада му нема спаса.

Одједном је чуо шум. Кораци! Приближавали су се врбама. Престао је да дише. Били су све ближи. А онда је наста-

У вековном надмудривању с природом човек може да се похвали да је створио четири стотине врста паса. Али, његова заслуга у томе и није толико велика. Пре би се могло рећи да је онај првобитни пас био великодушан и стрпљив „материјал“ за овакве човекове захтеве.

Најбољи стручњаци у области кинологије показали су, заправо, да је правилним укрштањем могуће створити нове расе за само неколико генерација. Довољно је применити познате Менделове генетске законе и, укрштајући велике с малим, здепасте с витким, црне с белим, чупаве с коврцавим, мирољубиве са агресивним, добити псе крхке као украсне фигуре или тако снажне и брзе који ће у трку оборити јелена, дуге у телу и кратких ногу, мале и нежне, огромне и крволочне, краткодлаке или са густом длаком. Кад се добије одређена врста, онда се може наставити са укрштањем. Ако се укрсте мастиф који је висок и булдог који је низак (а то исто се учини и са њиховим именима), добија се булмастиф, који је негде између ове две врсте.

Таква могућност обликовања изгледа и карактера која човеку омогућава да има пса за сваку прилику, вуче своје корене још из древних времена, када је први пут обратио пажњу на пса. То јест, на вука. Јер, пас је ван сваке сумње настао од вука. Наука је то сасвим поуздано утврдила, нагласивши да су у том настанку свој допринос дали и шакал и лисица. У тој области се још доста барата речју „мистерија“ када је реч о том првобитном приближавању између човека ловца (неповерљивог, агресивног и независног) и вука (неповерљивог, агресивног и независног). Ко је од њих први открио оног другог, вероватно ће остати тајна. Да ли је вук приметио човекову ловачку надмоћност и изабрао га за предводника свог чопора, или је човек схватио умешност вука да сатера дивљач и држи далеко од своје територије оне животиње које би могле да му загорчају живот?

Пас за рукав

У та прадавна времена, пре петнаест до десет хиљада година, обе ове јединке су, очигледно, увиделе да је за лов, а самим тим и за преживљавање, потребна добра организација, племенски живот, најбољи, најхрабрији и најауторитативнији ловац као вођа. Било је природно да се две расе врских ловаца једног дана удруже на заједничком послу.

Када се то догодило? У палеозоолику, мезозоолику, у неолиту? Пре тридесет, двадесет, десет хиљада година? Ф. Рутимејер је 1852. дошао до занимљивог открића. Међу многим костима које је човек неолита бацао после својих obroка стајали су и зуби животиње мање од пећинске хијене, који су се налазили свуда где су нађена и некадашња боравишта људи. Реч је о месождеру који је сигурно учествовао у људским obroцима. Био је средње величине, шиљасте њушке, лаких удова и скелета. Отприлике сто година касније, 1936. друга два научника отрила су током ископавања у близини Франкфурта на Мајни скелет животиње сличан оном који је описао Рутимејер. Установили су да је стар око девет хиљада година и да је реч о некој врсти вука дуге длаке, усправних ушију, средње величине, с репом заврнутим на леђа.

Како је пас постао
човеков
пријатељ

КО ЈЕ КОГА ИЗАБРАО



Мала статуа која представља Анупис, египатско божанство које је пола пас пола шакал

Прво је постојао само вук. А онда је, пре отприлике 15.000 година, срео човека. Отада је стално уз њега

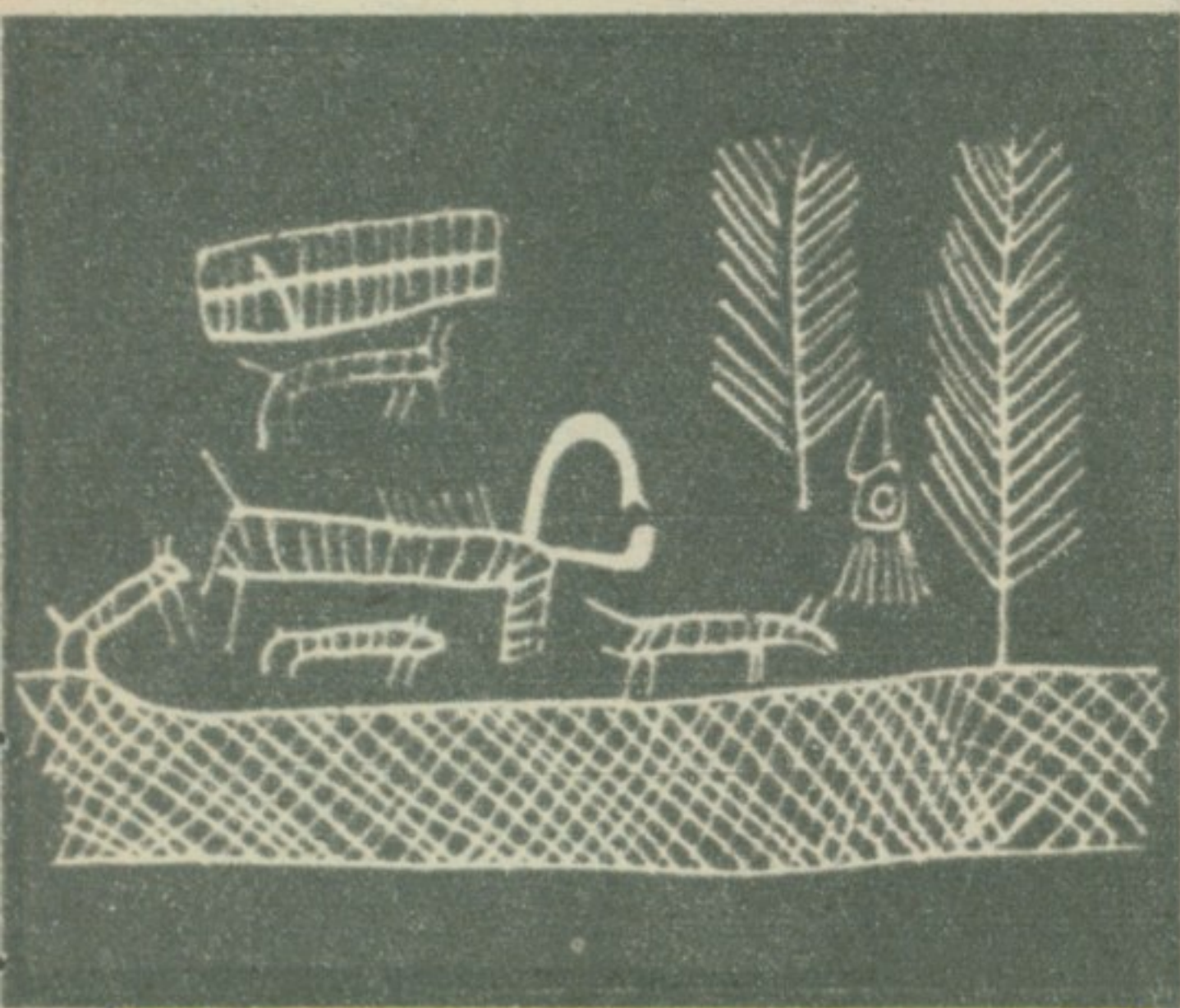
На прастарим цртежима по пећинама, где су наши далеки преци цртали оно што им је у животу било веома важно и чега су се бојали, нигде нема ове животиње: да ли зато што им је већ била довољно позната или зато што је нису јели?

Касније, таквих цртежа је одједном много. Свуда где су биле нацртане сцене из лова, ловац би био приказан у пратњи једне или више животиња које су личиле на вука, шпицастих ушију, средње величине и репа заврнутог ка леђима. У четвртм миленијуму пре нове ере пас је изрезбарен на дршци ножа од слоноваче из Џебел-ел-Арака, са огрлицом и повоцем око врата. Од вука је постао пас, а човек је од његовог савезника постао његов господар. У бронзано доба наилази се на три врсте паса: први тип средње висине, густе длаке и с репом повијеним нагоре сличан данашњим нордијским псима. Други мало масивнији и живахнији тип, сличан догама, и трећи, издужени тип, сличан хртовима.

У гвоздено доба наилазимо на расе паса које се доста разликују од вука. Он је сада већ њихов далеки предак. До најне-

вероватнијих резултата дошли су Кинези с методима који нигде нису остали записани, али до којих се сигурно дошло упорним радом и знањем. Као на пример они минијатурни „пси за рукав“ (од кимона), високи свега седам центиметара и тешки око 700 грама, који су били претходници пекинезера и понос царских дворова. Прича се да су их направили малим, здепастим и спљоштеним тако што су их држали у сасвим ниским кућицама и с маскама на лицу које су им притискале кости лобање и њушке. Пошто су били предодређени да праве друштво императорима и на небу, за њих су прављене посебне зграде, имали су личну послугу, а дојиле су их робинје којима су одузимања деца.

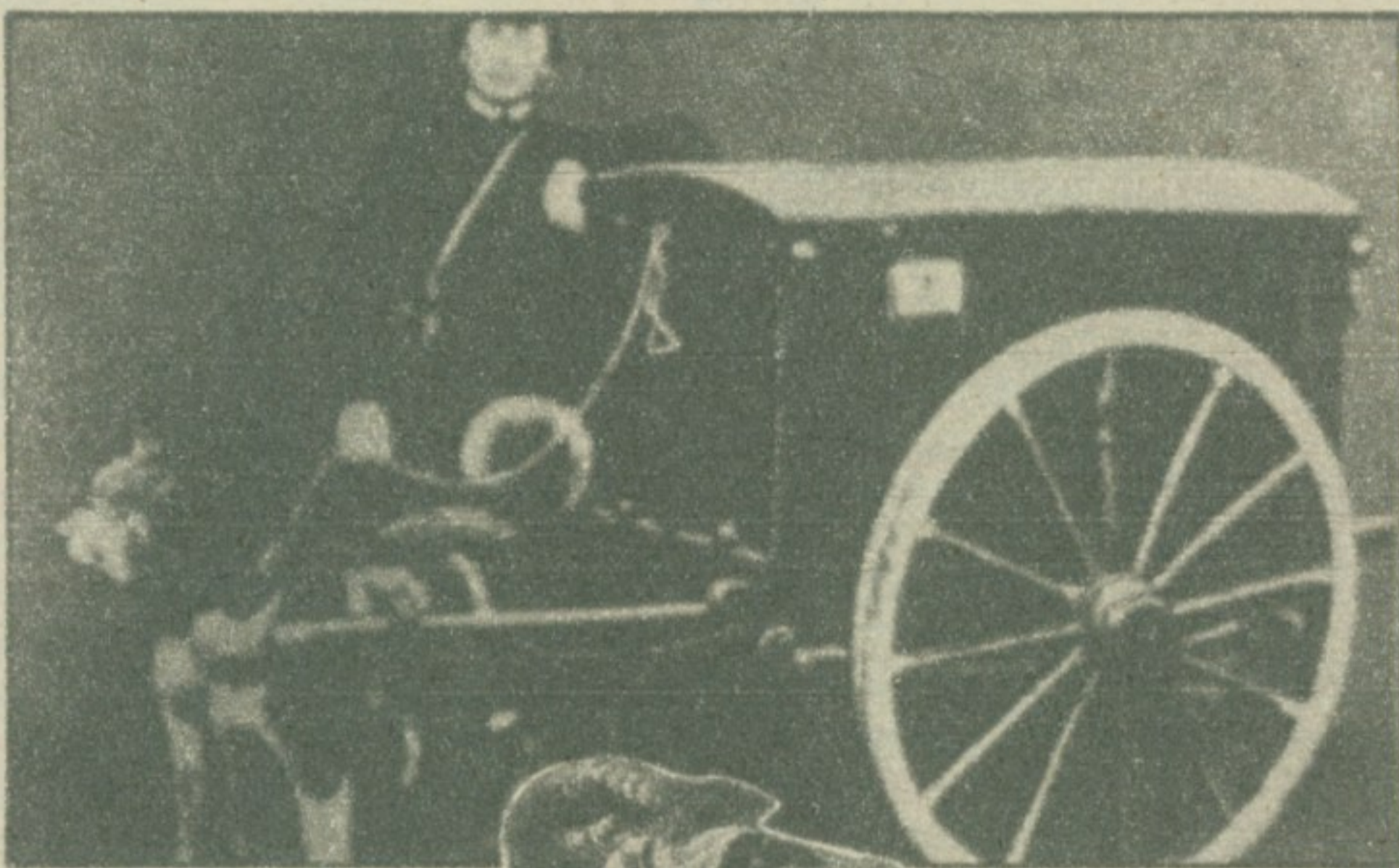
Тек су Египћани на својим сликама у гробницама приказали псе који се не разликују од ових наших данашњих. У једној гробници пете династије старог краљевства (2.600 – 2.200. године пре н. е.) насликане су сцене лова са псима разних раса, док је на једној надгробној плочи из десете династије фараон приказан са псима четири различите расе: једна огромна



Три праисторијска пса урезана на једну вазну од теракоте (Египат, 5.000 г. пре н.е.) То је једна од најстаријих представа ових животиња.



Немачка патрола са псима опремљеним за хемијски рат (1915-1918).



Кола за снабдевање из 17. века која вуче пас.

дога, један хрт, један пас налик на вука са ошишаном длаком и нека чудна врста јазавичара. На истеку другог миленијума пре н. е. поред ових паса појавио се још један: белог крзна са црним пегам и обешеним ушима.

Ни у другим крајевима света у античко време није било много другачије. За ратовање и за чување имања и храмова користиле су се крвожедне доге, за лов непогрешиви египатски ловачки пси, одсечни хртови и мали јазавичари. Велики успех имали су и пси који су служили за игру, забаву и друштво, нарочито мали бели пси свиленасте длаке, слични малтешким псима, који су били веома омиљени у старој Грчкој а уз велики труд одгајили су их Асирци.

Јевреји, међутим, нису баш много марили за псе и њихово умиљавање. Сматрали су их поквареним животињама и у „Библији“ их помињали само у околностима где их је требало оцрнити.

На повратку са експедиције у Индију, Александар Велики се у домовину вратио с догама које су и величином и изгледом биле застрашујуће. Оне су преци македонских и епирских дога које ће, доспевши касније у Рим, бити страх и трепет у аренама, а још више као пратиоци војске у њиховим победничким походима, наоружане оштрим сечивом причвршћеним за леђа и шиљцима на огрлици око врата.

Средњи век је за псе био прави „пасји живот“. Рећи неком да је „пас“ или „пасји син“ била је највећа могућа увреда, а они који су нешто згрешили мучени су као „пси“. Али, и пси су у међувремену учинили много тога да заслуже такав глас, мада без своје воље. Захваљујући најездама варвара и великој миграцији народа, остајали су без својих господара, и, уједињујући се у чопоре, постајали страх и трепет за становништво.

Ни хришћани нису крили презир према псима и њиховом „раскалашном“ животу. На Истоку ситуација није била ништа боља: сматрали су их кривим зато што су прождрали Мухамедов леш и зато су их муслимани прогањали.

Свети Хуберт зачетник

Али, пси су умели стрпљиво да чекају тренутак када ће људима поново бити потребни. Пре или касније, морали су их



Ловачки пас Карла V са шлемом и оклопом из 1.500 г. Служили су да плаше коње.

опет потражити као неопходно друштво за лов. А то се догодило врло брзо. Већ првих година 14. века франачки краљ Клодовик издао је декрет по коме свако ко убије пса мора да плати надокнаду његовом газди. И црква је ускоро морала да попусти пред чињеницом да феудална господа више нису могла да долазе без својих љубимаца ни на божју службу. Управо ће црква и један од њених светаца бити заслужни што је створена једна од најчувенијих раса средњег века: непревазиђени ловачки пас светог Хуберта, од кога ће касније потећи све најбоље расе ловачких паса.

Краљеви и племство читаве Европе трошили су тада огромне суме новца на своје псе. Али, нису сви имали ту срећу да својим господарима буду разбибрига. Оне расе које су служиле за чување стада или као чуари кућа и имања, знале су само за тежак рад, гладовање, батине. Пси који су коришћени за борбу, свакодневно су ризиковали свој живот, надмећући се, како је то онда било модерно, с биковима или другим псима. Још гора судбина задесила је ратне псе, као што су биле оне доге које су спасле Коринт тако што су се једна по једна жртвовале у борби са огромним средњовековним булдзима, или 200.000 савршено опремљених паса које је Немачка користила у другом светском рату.

С друге стране, много бољу судбину нису доживели ни они потомци вука који су постали салонски псићи: напирлитани, намирисани, сведени на минијатуру свог некадашњег изгледа, потпуно лишени сваке виталности и поноса.

По свему овоме вук баш и није много добио тиме што је постао пас. За то мало хране и мажења добио је ланац, поводац и кукаван живот. А то још није све. Помислимо на вивисекцију, на трке, на вучење санки, на дресирање за наступе у циркусима. На путу од вука до пса изгубио је око 30 одсто своје величине и тежине мозга, и изгубио толико на чулу вида, слуха и њуха. За оно за шта је вуку потребно неколико минута да би ушао у траг жртви, најспособнијим ловачким псима треба готово читав сат.

Упркос свему, пси нам опраштају уз доста разумевања. Знају да је онај споразум из прастарих времена између човека и пса много пута прекршен, али да се то никада није догодило због њих.

М. И. Ш.

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
др Живорад Миновић

Руководилац ООУР и главни и одговорни уредник „Политикиног Забавника“
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Дарко Рибникар, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Баракић, Радана Весовић, Олга Вукановић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Спављуб Кеџић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Микић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 400 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 4.416 динара, полугодишња 8.832 динара, годишња 17.664 динара

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 8.832 динара, полугодишња 17.664 динара, годишња 35.328 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

ГОДИШЊА:

САД	\$ 39.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 70.-
ШВЕДСКА	Шкр. 247.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 235.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 59.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговара: Миливоје Весовић, руководилац ООУР-а „Дубока штампа“.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК (Сатирички ИМПРЕСУМ) штампана ствар, штампање; по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржај часописа и



За студенте астрономије

Забавник читам већ десет година, а нарочито ми се допада његова садашња опрема, садржај и приступачна цена. Јављам ти се да ми помогнеш: намеравам да се упишем на астрономију па ме занима да ли такав факултет постоји у Београду и на коју адресу могу да се обратим за обавештења пре него што почну уписни рокови? Молим те, одговори ми што пре!

Бојан, Сарајево

На Природно-математичком факултету у Београду (Студентски трг 16, телефон: 180-111) постоји астрономија. Пријаве за упис могу да поднесу ученици који су завршили IV степен усмереног образовања ових струка: електротехничке, машинске, грађевинске, металуршке, хидрометеоролошке, шумарске, пољопривредне, прехранбене, ветеринарске, просветне, графичке, геодет-



ске, ватросталне. Поред њих могу да конкуришу и ученици који су у својим местима завршили гимназију, средњу економску, средњу финансијску школу или школу за КВ раднике електротехничке или грађевинске струке. Уколико неко има завршен IV степен неодговарајуће струке, може да се упише на астрономију ако положи допунски испит из математике. Дакле, широк је избор! Међутим, уколико се пријави већи број кандидата него што факултет може да прими на овај смер, сви полажу класификациони испит из математике по програму који се може добити на Факултету.

Комплекси су сјајна ствар

Молим за помоћ! Убеђен сам да имам комплексе инфериорности, а то је потврдио и мој разредни старешина. О комплексима си писао још одавно у рубрици „Нешто ме гуши у души“, али ми ништа не помаже. Једино ми ти можеш преписати „рецепт“ за излечење.

ЛАЛЕ
Београд

Драги Лале, Забавник се потрудио да састави „рецепт“ и за тебе и за многе друге. „Изумитељ“ комплекса мање вредности је бечки лекар и психолог Алфред Адлер (1870–1937) који је сматрао да је ова често помињана тешкоћа многих људи један од најснажнијих покретача наше активности, управо због осећања несигурности и непотпуности.

$$e=mc^2$$



Такво осећање се најчешће претвара у нешто позитивно, јер човек, тежећи да превазиђе то своје осећање мање вредности, чини то на стваралачки начин. Тако по Адлеровој теорији личности, многи велики људи који су задужили цивилизацију својим делима – били су у младости, баш као и ти, Лале, оптерећени овим комплексом. Зато храбро! Не брини се, превазићи ћеш ти комплексе који, како видиш, и нису баш лоша ствар. Ако ти је овај рецепт кратак, препоручујемо ти да читаш „Изабрана дела Алфреда Адлера“ у издању „Матице српске“ из Новог Сада.

Који језик говори сирена

Објасните ми где живи риба сирена и којим језиком она говори?

Данијела Бабић, Вуковар

Сирена, пре свега, није риба! То је старогрчки назив који је измислио чувени слепи песник Хомер. Оне су, по легенди, лепе девојке, кћери бога Ахелоја које су певањем мамиле морнаре и онда их убијале. За казну што су се надмевале с музама постале су – полуптице, с крилима и птичјим ногама. Обично се наводе три сирене: Партенопа, Леукозија и Лигија, али у неким митовима их је девет. Једини је Одисеј успео да превари сирене зачепивши својим морнарима уши воском, тако да нису чули њихову песму, а себе је чврсто привезао за јарбол и тако је његов брод прошао поред сирена. Оне су тада, за казну, срушене у море и претворене у гребене. Али, на-



ŠAMPION JUGOSLAVIJE U BODI BILDINGU BRKIĆ NENAD

vam pomaže da razvijete i oblikujete telo u kratkom roku pomoću brošura: **BODI BILDING ZA MUŠKARCE**, cena 1.800 din; **BODI BILDING ZA ŽENE**, cena 1.800 din.

Uspeh garantovan, plaćanje pouzećem. Porudžbine slati na adresu: BODI BILDING, P. P. 118, 54000 Osijek

ставиле су да живе у легенди и машти људи, па су тако у средњем веку приказиване као лепе девојке с репом рибе, које излазе из морских таласа и заводе морнаре с правог пута.

У мору постоји и животиња сирена, али то није риба него сисар који личи на делфина. Има неколико врста ових сирена, а живе уз обале Антила, у Атлантском океану од обала Флориде до Бразила, као и у Индијском океану.

Најстарији универзитет у САД

Молим те да ми напишеш где се налази универзитет Харвард и све остало што знаш о њему! Твој одани читалац

Иван, Београд

Драги Иване, када бисмо ти написали све што се зна о Харварду – не би био довољан ни цео Забавник, а камоли

страница Мале поште. Зато ево основних података. Харвардски универзитет налази се у граду Кембриџу, држава Масачусетс, али се неки његови делови налазе и у Бостону. То је најстарији универзитет у САД. Основан је, као колеџ, 1636. године, а носи име свог добротвора Џона Харварда. У 19. веку је постао универзитет са различитим високим школама и факултетима, са астрономском опсерваторијом, ботаничким вртом, метеоролошком станицом и многим музејима. Библиотека универзитета Харвард, основана 1638. године, најстарија је у САД и спада у најбогатије. Харвард се убраја у неколико најелитнијих америчких универзитета. Иначе, Забавник је писао о Харварду 1986. године у броју 1810.

Хемикалије и хемијско посуђе

Читам те већ 11 година, а сада ти се први пут јављам. Да ли постоји нека продавница из које бих могао поузећем да купим хемикалије и хемијско посуђе? Ово ме занима пошто се бавим хемијом а врло тешко набављам потребне ствари. Иначе, имам 18 година, тренирам карате, волим диско и класичну музику, скупљам марке и писма. Ово сам додао зато што желим и да се дописујем са вршњацима сличних склоности.

Пранић Дарко, Устаничка 14,
Ћуприја

Хемикалије и хемијско посуђе не могу да се купе поузећем, али постоји једноставан начин да дођеш до свега што ти је потребно. Треба да одеш у апотеку у твој град и да наручиш од београдске фирме „Медифарм“ посуде и хемикалије које желиш. Њихов референт редовно обилази апотеку и преузима наруџбине, а кола из „Медифарма“ долазе у Ћуприју сваког понедељка и четвртка. Тако ће и роба за тебе брзо стићи, а рачун ћеш платити преко апотене, разуме се, заједно са свим таксама и порезима.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Chemlakh Holine, 13 Rue Souden, Place des martyrs, Algerie – има 25 година, воли спорт посебно риболов, воли музику и литературу, језик дописивања француски и арапски.

Драган Марковић, Land str. 44, 4020 Linz, Аустрија – има 17 година, бави се спортом, сакупља марке.

Недељко Анатолиј, 326849 Нова Каховка 5, Днепровский 164, СССР – има 32 године, сакупља марке, занимају га југословенска музика и књижевност.

Горан Станковић и Зденко Пијуновић, ВП 2416/8, 71002 Сарајево – имају по 17 година, питомци су војне школе, воле забавну музику, брзе моторе и стони тенис.

Tanja Christiansen, Askerjordet 72, 1370 Asker, Norway – има 18 година, воли музику и кошарку, жели да се дописује са младима од 17 до 25 година на енглеском или немачком језику.

Henryk Tikalowicz, Box. 105, 21-500 Biala – Podlaska, Poland – има 25 година, воли музику, бави се нумизматиком и фотографиром, језик дописивања енглески, пољски или руски.

Dragan Berić, Karl Wiser str. 9, 4020 Linz, Austria – има 18 година, воли забавну музику и спорт, тренира карате.

Александар Дежко, 198330 Ленинград, Маршала Жукова 37/3 кв 278 – има 17 година, жели да се дописује са младима из Југославије.

Сергеј Микишев, 169830 Инта, Коми АССР, Чапаева 34 кв. 3 – има 16 година, жели да се дописује са младима од 15 до 17 година који воле компјутере, спорт, музику и филм.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

КОМБИНОВАНА УКРШТЕНИЦА:

Брус Ли, рескир, истина, статив, тонија, оро, ад, лава, и, деветка, тејл, оцртавање, ора, Велики Церовец, арак, санирање.

За оштро око: 3, 7 и 16.

ДЕЧЈИ ЛУСТЕРИ



НАРУЧБЕНИЦА

НАРУЧУЈЕМ _____ КОМ
ЛУСТЕРА ЗА ДЕЧЈЕ СОБЕ
по појединачној цени од 5.000 динара.

Име и презиме _____

Поштански број и место _____

Улица и број _____

Наручени производ платићу поштару приликом преузимања као и поштанске трошкове.
НАРУЧБЕНИЦЕ СЛАТИ НА АДРЕСУ: „ПЛАСТИЦПРИНТ“,
Таковска 72, 32300 Горњи Милановац.



Углед, изглед, проницљивост, таленат за изражавање мисли и тумачење закона – све је то ишло једно с другим. Зато је и одбрана у судници старе Грчке и Рима била доживљај који је заслуживао споменик као награду

Млада професија: адвокатура

БРАНИЛАЦ ИМА РЕЧ

Готово смо сигурни да нема човека који бар једном није био принуђен да затражи помоћ адвоката, макар савет. И, вероватно мислите да је то једна од најстаријих професија на свету. Али, није тако...

Записи из времена када је цветала култура у Месопотамији и Египту, у 15. веку пре наше ере, говоре да тада, али и више векова касније, уопште није било људи који су имали улогу адвоката. Завађене стране су саме браниле своју ствар. Судница је обично била двориште неког храма у коме су седеле судије: градски оци, савет старца, свештеници, понекад и сам владар. Тужилац би једноставно иступио напред и започео своју оптужбу. Тужени би дао свој одговор, а судије пресудиле према свом виђењу ствари.

Како доскочити повериоцима

Без адвоката се тако живело све до средине 5. века пре наше ере, а онда су учени Атињани дошли на идеју да у наставни план уведу нови предмет – говорничку вештину. Она је, између осталог, обухватала логику и вештину убеђивања. Професори говорништва, ретори, брзо су око себе окупили мноштво заинтересованих. Ови су у кривичним парницама бранили оптуженог и својим говорима утицали на суд и јавно мњење.

И, свако ко је желео да постане политичар морао је да овлада говорничком вештином. А да би постао и име, морао је у јавности да одржи говор који ће на присутне оставити снажан утисак.

У закону, као и у политици, брзо је постало јасно да говорничка вештина даје запањујуће резултате. У Аристофановом делу „Облаци“ главни јунак је лукави старац, до гуше у дуговима, који узима часове код ретора само да би научио како да доскочи својим повериоцима. Није био редак случај да се на суду појаве жена и деца оптуженог који су својим сузама желели да измаме сажаљење судија.

Корак ближе данашњим адвокатима били су логографи – писци говора. Уместо да своју странку науче како да се брани

на суду речима, исписивали су јој говор на табаку папира.

И чувени Демостен, највећи беседник старог века (4. век пре наше ере), издржавао се неко време радећи као логограф. Отац му је умро кад је имао само четири године и оставио му огромно богатство. О њему су бринули грамзиви старатељи и кад је постао пунолетан, имовина његовог оца знатно се смањила. Демостен је написао неколико говора против својих старатеља и сам их читао на суду. По једној легенди, да би му изговор био што бољи, пунио је уста каменчићима.

Цар у улози браниоца

Грци су се, ипак, више прославили као писци, историчари и филозофи, док су старим Римљанима правне науке биле јача страна. Познати су њихови „јурис прудентес“ – специјалисти за правне заврзламе. Они нису били адвокати у правом смислу те речи, јер се нису појављивали

на суду, већ су странкама помагали правним саветима. Улогу адвоката на суду имали су угледни људи који су искључиво својим присуством деловали на судије, а у корист једне или друге стране. Своју дужност сматрали су почасном и бесплатном. Сачувана је анегдота по којој је неки војник затражио од цара Августа да му буде адвокат. Август је одредио једног из своје пратње да се појави на суду уместо њега. Али, војник му је одговорио како у бици код Акцијума није тражио заменика већ се сам борио. Август није имао куд и морао је лично да се појави на суду.

Касније се јављају професионални адвокати који почињу да узимају хонораре за своје услуге и који непосредно пред судом вербално заступају своје клијенте. Постојали су и ценовници, а онај ко би их прекорачио строго је кажњаван.

И за праве римске адвокате главно оружје била је, дакле, говорничка вештина. Мајстор у томе био је Цицерон чији су говори вековима служили као модел. Једном је бранио неког грчког песника



У старом веку на суду су се појављивали и жене и деца оптуженог да би сузама измамили сажаљење судија.



Захвални клијенти подизали су свом адвокату споменик.

који је тврдио да је римски грађанин, али му је то оспоравано. Његови докази нису били много убедљиви па је случај преузео Цицерон. Он је за ту прилику чак написао научну расправу у славу песништва и тврдио да би свака држава била срећна да има песника какав је био човек кога је заступао. Био је то сјајан говор и Цицерон је њиме извојевао победу у судници.

Одећа чини човека, али и адвоката

Римски адвокати, као и многе њихове данашње колеге, прилазили су свом послу строго професионално. Понекад су настојали да по сваку цену добију случај. Лична осећања била су само њихова ствар. Цицерон је једном рекао: „Наша дужност није да говоримо шта мислимо, већ шта околности и сам случај захтевају.“

Али, свака добијена парница адвокату је доносила много веће почести него данас. Његове слуге, као и пратња његовог клијента, формирали би поворку која га је тријумфално пратила до куће где су улазна врата китили палминим гранчицама победе. Догађало се да неки, у знак захвалности, поклоне свом адвокату његову извајану фигуру на коњу у пози генерала који је добио важну битку.

Амбициозан адвокат морао је и те како да брине о свом изгледу, одећи, па и накиту. Јувенал Децим Јуније (око 58. до 140. године), знаменити римски песник и сатиричар, записао је да нико не би поверио свој случај адвокату, чак ни Цицерону, који не поклања одговарајућу пажњу свом изгледу. Одећа, не само да је чинила човека, већ и адвоката.

С. Ивановић

Конкурс за читаоце фото-репортере

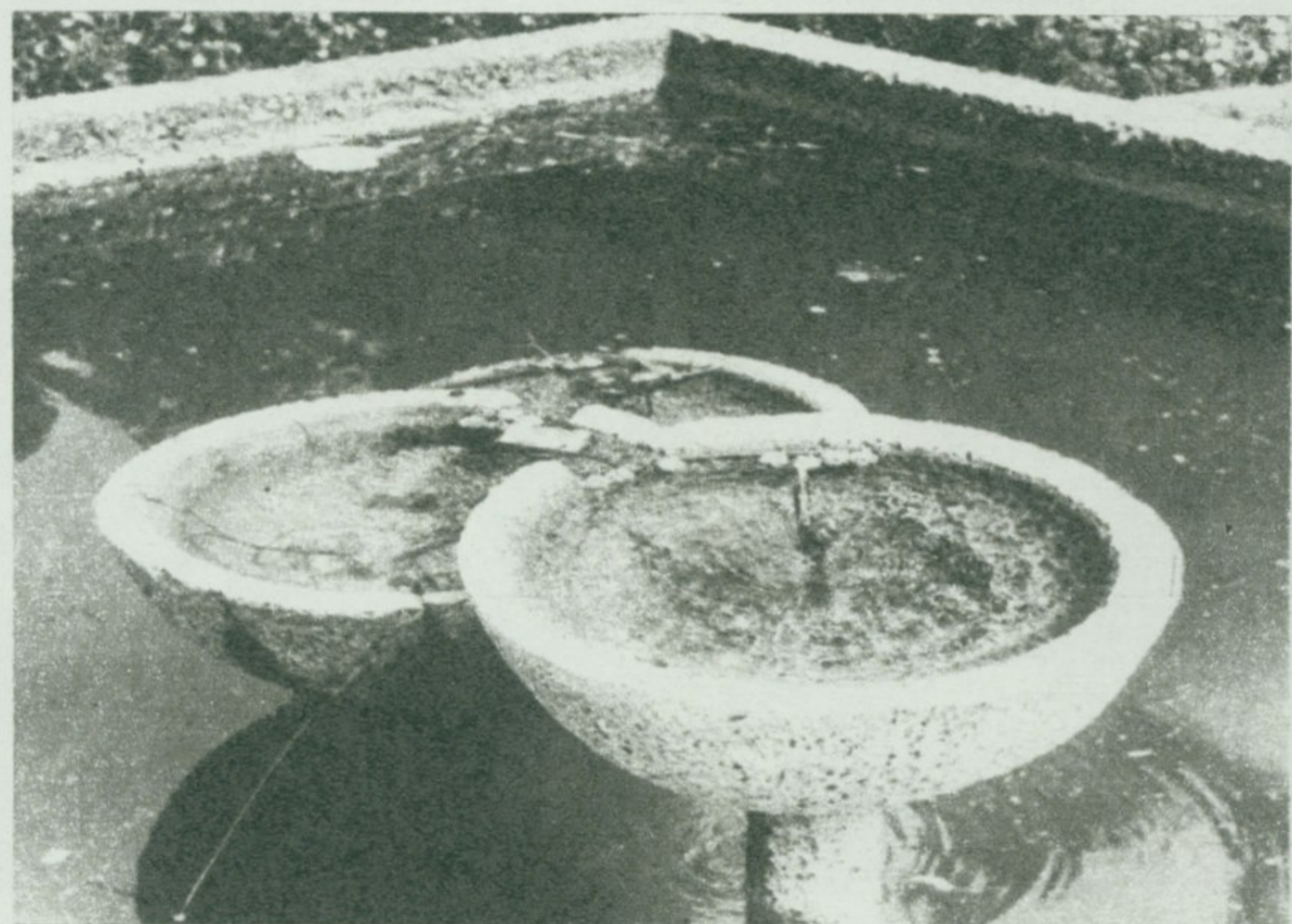
ОБЈЕКТИВОМ, ОБЈЕКТИВНО



СТАНИСЛАВ МИЛОЈКОВИЋ,
Београд, Господара
Вучића 231



ТАМАРА ВЕЉКОВИЋ,
Нови Београд,
Омладинских бригада 4



На реду је последње коло конкурса за читаоце фото-репортере „ОБЈЕКТИВОМ, ОБЈЕКТИВНО“ и тема „У СУСПРЕТ ПРОЛЕЋУ“.

INEX CINERPHOTO и даље награђује најбоље ауторе, појединце и групе. И у овом колу по пет аутора (укупно 15) добијају фото-апарате, соларне дигитроне и утешне награде. На крају тромесечног конкурса за најбољу фотографију, сви учесници имају шансу да освоје и једну од СУПЕРНАГРАДА. Фото-апарати, дигитрони и утешне награде, намењени су најуспешнијим појединцима у сва три кола, а комплетно опремљена фото-лабораторија најуспешнијој фото-секцији или групи.

Очекујемо и даље ваше прилоге, црно-беле фотографије слободног формата, на тему „У СУСПРЕТ ПРОЛЕЋУ“. Наша адреса је: „Политикин ЗАБАВНИК“, Македонска 29, Поштански фах 124, 11000 Београд, са назнаком – За конкурс „ОБЈЕКТИВОМ, ОБЈЕКТИВНО“. Имена добитника објавићемо по завршетку целокупног конкурса.

CINERPHOTO – Београд врши развијање свих колор негатива и дијапозитива

